

RAPORT

**privind activitatea Comisiei de analiză a
cazurilor de femicid și a violenței în
familie, soldate cu decesul victimei sau
cu vătămarea gravă a integrității
corporale sau a sănătății
în perioada anului 2025**

CUPRINS

ABREVIERI.....	3
INTRODUCERE.....	5
I. CADRUL DE CERCETARE	8
1.1. Scopul și obiectivele raportului.....	8
1.2. Precizări terminologice.....	8
1.3 Metodologia de cercetare.....	9
1.4. Limitări metodologice.....	10
II. STATISTICA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID ÎN ANUL 2025.....	12
2.1. Numărul cazurilor înregistrate.....	12
2.2. Particularitățile comiterii faptelor (motivul, mijloacele, urmările)	17
2.3. Localizarea cazurilor analizate.....	21
III. PROFILUL SUBIECȚILOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID	29
3.1. Profilul victimelor	29
3.2. Profilul agresorilor.....	34
3.3. Natura relației dintre victimă și agresor.....	40
IV. INVESTIGAREA ȘI EXAMINAREA JUDICIARĂ A CAUZELOR PENALE	44
4.1. Urmărirea penală a cazurilor (înregistrarea, calificarea faptei, soluția pe cauză).....	44
4.2. Judecarea cauzelor penale (procedura de cercetare judiciară, pedeapsa aplicată)	54
V. INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE, SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID.....	61
5.1. Raportarea (referirea) cazurilor.....	61
5.2. Modul de implicare a autorităților	62
5.3. Monitorizarea cazurilor	66
5.4. Cooperarea interinstituțională.....	69
VI. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	72
6.1. Principalele concluzii	72
6.2. RECOMANDĂRI	76

ABREVIERI

ADJAJ	Agencia Digitalizării în Justiție și Administrare Judecătorească
ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
ANPCV	Agencia Națională pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie
APL	Administrația Publică Locală
ATAS	Agencia Teritorială de Asistență Socială
BP	Biroul de Probațiune
C/P	cauză penală
CC	Codul Contravențional al Republicii Moldova
CDF	Centrul de Drept al Femeilor
CNAJGS	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat
Convenția de la Istanbul	Convenția Consiliului Europei pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie
CP	Codul Penal al Republicii Moldova
CPP	Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
EMD	Echipa multidisciplinară teritorială
GREVIO	Grupul de Experți al Consiliului Europei pentru Acțiune împotriva violenței asupra femeilor și violenței în familie
IGP	Inspectoratul General al Poliției al MAI
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MJ	Ministerul Justiției
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MNC	munca neremunerată în folosul comunității
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizații neguvernamentale
OP	Ordonanță de protecție
ORU	Ordin de restricție de urgență
OUP	Organul de urmărire penală
PG	Procuratură Generală
PNIJ	Portalul Național al Instanțelor de Judecată
Registrul nr. 1	Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni
Registrul nr. 2	Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente
RM	Republica Moldova
STAS	Structura Teritorială de Asistență Socială

Prezentul raport a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova în colaborare cu Centrul de Drept al Femeilor în contextul activității Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de femicid și violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor, cu sprijinul financiar al Suediei.

Raportul a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne cu sprijinul echipei de experți naționali având la bază datele colectate pe parcursul anului 2025 de la membrii Comisiei.

Raportul este rezultatul activității de analiză a datelor colectate, dar și a procesului de consultări și dezbateri a membrilor Comisiei care s-au întrunit pe parcursul anului 2025.

Elaborarea raportului nu ar fi fost posibilă fără:

Alexandru BEJAN, secretar de stat, Ministerul Afacerilor

Ghenadie NEAMȚU, ofițer principal, Direcția politici în domeniul ordinii și securității publice a MAI
Iurie PEREVOZNIC, expert național, A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Diana CHEIANU-ANDREI, expertă, Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”

Angelina ZAPOROJAN-PÎRGARI, directoare executivă, A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Eleonora GROSU, directoare programe, A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Reproducerea unor fragmente (de până la 500 de cuvinte) este permisă, cu excepția utilizării în scopuri comerciale, cu condiția ca textul să fie redat corect, fără a fi scos din context sau modificat într-un mod care ar putea schimba sensul sau mesajul original. Menționarea sursei este obligatorie.

Opiniile exprimate în acest raport nu neapărat coincid cu cele ale finanțatorilor.

INTRODUCERE

Violența în bază de gen împotriva femeilor, inclusiv violența produsă în mediul familial, se numără printre cele mai grave și mai frecvente încălcări ale drepturilor omului la nivel mondial. Impactul său devastator asupra victimelor și asupra societății în ansamblu este recunoscut atât în documentele internaționale de referință, cât și în realitatea Republicii Moldova.

Inegalitatea de gen reprezintă fundamentul structural al violenței împotriva femeilor. Dezechilibrul de putere dintre femei și bărbați generează și perpetuează discriminarea, cu consecințe distructive de durată ce depășesc sfera individuală și afectează societatea în ansamblu. Studiile¹ confirmă că, violența în bază de gen, fiind perpetuate de stereotipuri, constituie cauza și, totodată, consecința dezechilibrului de putere dintre femei și bărbați care rezultă în statutul de subordonare al femeilor atât în viața publică, cât și în cea privată. Această formă de violență este adânc înrădăcinată în structurile sociale și culturale, în normele și valorile care guvernează societatea și deseori este perpetuate de o cultură a negării și tăcerii.²

Domiciliul rămâne unul din cele mai periculoase locuri pentru multe femei, care suportă povara violenței în forme grave sau chiar își pierd viața ca urmare a stereotipurilor de gen. Omorul femeilor și fetelor comis de către partenerii intimi sau alți membri ai familiei care, în mod obișnuit ar trebui să emane siguranță și încredere, reprezintă una din cele mai extreme manifestări ale violenței de gen. Astfel de crime sunt adesea punctul culminant al experiențelor anterioare de violență psihologică, economică, spirituală, sexuală sau fizică.

Conform datelor Studiului Global privind cazurile de omucidere (UNODC, 2020), cazurile de omucidere din sfera privată afectează ambele sexe, însă ponderea femeilor ucise de parteneri intimi sau de alți membri ai familiei este mult mai mare reprezentând aproximativ 6 din 10 persoane.

Studiile internaționale și naționale confirmă cu îngrijorare, că femeile și fetele sunt deseori expuse formelor grave de violență, violenței domestice, crimelor comise în numele așa-numitei “onoare”, etc. Dreptul internațional condamnă violența pe criteriu de gen și violența domestică, ca obstacol major în realizarea egalității dintre femei și bărbați, promovând idealul femeii libere de orice formă de violență și abuz. Combaterea violenței bazate pe gen, inclusiv în cele mai grave forme de manifestare, este promovată prin mai multe instrumente internaționale și regionale.

Constatând că femeile sunt expuse unui risc mai mare de violență de gen decât bărbații, că violența domestică afectează femeile în mod disproporționat, Consiliul Europei a adoptat la 11 mai 2011 Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul). Convenția de la Istanbul este un act juridic european fundamental care promovează prevenirea, investigarea și pedepsirea actelor de violență împotriva femeilor. Convenția obligă la activități integrate, cu măsuri eficiente de asistență și protecție a victimelor violenței, cu proceduri diligente de urmărire în justiție a cazurilor și finalizate cu pedepse descurajante aplicate agresorilor.

¹ Raportul de monitorizare a proceselor de judecată pe cauze de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane, https://cdf.md/wp-content/uploads/2-21/11/CDF_Monitorizare_web_RO.pdf

² Raportul Explicativ al Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, 2011;

Angajamentele internaționale asumate se traduc în plan național în obligații pozitive ale statului privind dezvoltarea cadrului juridic corespunzător și, mai ales, de garantare a funcționalității legislației adoptate.

Republica Moldova a ratificat Convenția de la Istanbul, prin Legea nr.144/2021,³ astfel demonstrând importanța pe care o atribuie prevenirii și combaterii violenței față de femei și violenței în familie și asumarea angajamentului ferm de realizare a măsurilor necesare în acest sens. Începând cu data de 1 mai 2022 țara noastră și-a asumat calitatea de Înaltă Parte a convenției, fiind al 35-lea stat membru al Consiliului Europei care ratifică Convenția de la Istanbul.

Constituția Republicii Moldova⁴ consfințește în art.16 egalitatea tuturor cetățenilor Republicii Moldova în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire, inclusiv de sex sau origine socială, iar în art.24 respectarea și ocrotirea persoanei, drept îndatorire primordială a statului.

În contextul subiectelor de analiză din raport, este important de menționat că, prin Legea nr. 231 din 31.07.2024 pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie,⁵ în legislația națională a fost inclusă noțiunea de „femicid”. Astfel, în textul Legii nr.45/2007, femicidul constituie actul de violență împotriva femeilor, inclusiv fetelor, care presupune decesul victimei, ca urmare a infracțiunii de omor intenționat ori a infracțiunii de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, ori a infracțiunii de violență în familie, sau sinuciderea victimei, ca urmare a determinării sau înlesnirii acesteia ori ca urmare a violenței în familie, comise din motive de prejudecată bazate pe gen. Ulterior, prin Legea nr. 252 din 10.07.2025 pentru modificarea unor acte normative,⁶ Partea Generală a Codului penal al Republicii Moldova a fost completată cu articolul 134²⁷ „Femicid”. Potrivit redacției normei citate din legea penală, prin femicid se înțelege actul de violență deosebită împotriva femeilor, comis pe motiv de prejudecată de gen, care a cauzat decesul victimei. Legiuitorul nu a dezvăluit sensul termenului „actul de violență deosebită”, limitându-se la specificarea despre actele comise din „motive de prejudecată de gen”, deja existentă în Codul penal.

În temeiul modificărilor legislative menționate *supra* și în vederea asigurării unui instrumentariu operational eficient de control și analiză a manifestărilor extreme ale violenței de gen și a violenței în familie ajunsă în punctul culminant de gravitate, soldat cu deces sau vătămări grave sau determinarea victimei la suicid, la 20.06.2025 a fost aprobat Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 (MAI, MMPS, MS, MEC, MJ, PG, ANPCV) *cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății*.⁷ Acest ordin comun l-a înlocuit pe Ordinul comun⁸ al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării nr. 89/22/172/56/20/121 din 28.02.2022 prin care a fost instituit mecanismul de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor. Rapoartele de analiză a cazurilor ce fac obiectul Comisiei, elaborate

³ www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro

⁵ În vigoare din 15.08.2024;

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro

⁷ Publicat în Monitorul Oficial nr. 343-345, art. 533 din 03.07.2025;

⁸ Ordinul comun al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Educației și Cercetării nr. 89/22/172/56/20/121 din 28.02.2022. Disponibil : https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149337&lang=ro ;

în 2023 și 2024 cu sprijinul Centrului de Drept al Femeilor și Biroului UN Women în Moldova, explorează în mod separat cazurile de omor a femeilor comise în rezultatul violenței în familie, confirmând astfel cifrele alarmante menționate mai sus. Respectiv, în anul 2022 au fost înregistrate 24 femei omorâte,⁹ iar în anul 2023 și 2024 a câte 21 de cazuri de omor a femeilor în mediul familiei.¹⁰

Comisia este un mecanism important de cooperare intersectorială în vederea monitorizării și analizei cazurilor de violență care au cauzat urmări grave și deosebit de grave, cu participarea reprezentanților autorităților și instituțiilor abilitate cu competențe de prevenire și de combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie, organizațiilor necomerciale, prestatorilor de servicii în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie și a violenței împotriva femeilor, precum și a partenerilor de dezvoltare.

Potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (în continuare - Comisia),¹¹ anual Comisia examinează și aprobă Raportul despre activitatea desfășurată în anul precedent. Raportul include analiza lacunelor și deficiențelor identificare de ordin legislativ, organizațional sau operational, a cauzelor și condițiilor care au contribuit, facilitat sau determinat femicidul, violența în familie soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății și propune măsuri privind înlăturarea deficiențelor identificate și redresarea situației.

⁹ Raport de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor în anul 2022. Disponibil:

<https://cdf.md/wp-content/uploads/2023/08/raport-letalitate-ro-final-2.pdf>;

¹⁰ Raport de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor în anul 2023. Disponibil:

<https://cdf.md/wp-content/uploads/2024/10/raport-letalitate-2023.pdf>;

¹¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149288&lang=ro;

I. CADRUL DE CERCETARE

1.1. Scopul și obiectivele raportului

Prezentul Raport conține descrierea rezultatelor analizei cazurilor de violență în familie soldate cu deces, vătămarea corporală gravă sau cu determinarea la suicid din perioada anului 2025.

Scopul urmărit constă în identificarea particularităților manifestărilor extreme de violență în familie. În ce măsură profesioniștii implicați în procesul de prevenire și combatere a actelor de violență conștientizează caracterul specific și impactul acestui flagel asupra victimelor, cum aceasta se răsfrânge la documentarea și analiza cazurilor, la identificarea soluțiilor pentru îmbunătățirea mecanismelor interne și interinstituționale de răspuns la cazurile de violență în bază de gen și violență în familie, inclusiv pentru a reduce numărul de cazuri letale și cu vătămări grave.

Obiective raportului:

- Analiza informației statistice despre numărul cazurilor de deces (omucideri/femicid), vătămare gravă a integrității corporale sau determinare la suicid, urmare a actelor violente din partea partenerilor intimi sau a altor membri de familie;
- Analiza Formulelor de colectare a datelor despre cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale, a Notelor analitice de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Inspectoratul General al Poliției;
- Analiza practicii de urmărire penală și examinare judiciară a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale, inclusiv în cauzele în privința cărora lipsesc Formulare de colectare a datelor pentru Comisie;
- Constatarea și identificarea factorilor care favorizează manifestările extreme de violență;
- Identificarea principalelor obstacole în asigurarea protecției eficiente a victimelor violenței;
- Formularea recomandărilor de îmbunătățire a răspunsului la cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor.

1.2. Precizări terminologice

În sensul prezentului raport, noțiunea de **violență în familie** este utilizată în conformitate cu cadrul normativ național aplicabil și cu mandatul Comisiei. Analiza are în vedere circumstanțele comiterii faptelor aflate în competența Comisiei, respectiv cazurile calificate în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e¹), art. 146, art. 151 alin. (4), art. 201¹ alin. (3) lit. a), art. 201¹ alin. (3) lit. b), art. 201¹ alin. (4) din Codul penal, atunci când între făptuitor și victimă există una dintre următoarele legături: sunt membri de familie în sensul art. 133¹ din Codul penal; au avut o relație asemănătoare relației dintre parteneri; ori făptuitorul urmărea sau persecuta victima din cauza sau în legătură cu natura intimă a relațiilor dintre aceștia.

În acest sens, raportul include în analiză nu doar relațiile de familie sau de coabitare, ci și relațiile de parteneriat intim, actuale sau încheiate, indiferent dacă persoanele au locuit sau nu împreună. Sunt avute în vedere inclusiv situațiile în care între victimă și făptuitor a existat o relație de tip afectiv sau

romantic (de exemplu relații de cuplu, relații de întâlnire sau alte forme de relații intime), chiar dacă aceasta a fost de scurtă durată sau s-a încheiat anterior producerii faptei.

În scop analitic, prin violență în familie se înțelege ansamblul actelor de violență exercitate în contextul acestor relații, indiferent dacă ele se manifestă sub formă de violență fizică, psihologică, sexuală, economică, spirituală, verbală, digitală sau prin control coercitiv.

Prin **cazurile soldate cu deces** se înțeleg acele cazuri în care victima a decedat ca urmare a actelor de violență analizate, fie la fața locului, fie ulterior, după internare sau după o perioadă de supraviețuire limitată. În sensul prezentului raport, accentul este pus pe relația dintre faptă și consecința letală, precum și pe analiza factorilor care au precedat, însoțit sau urmat producerea decesului, fără ca această analiză să substituie concluziile medico-legale sau calificarea juridică definitivă a instanței.

Prin **cazuri soldate cu vătămare gravă a integrității corporale sau sănătății**, se înțeleg acele situații în care victima a supraviețuit faptei, însă a suferit leziuni grave, periculoase pentru viață ori cu consecințe severe asupra sănătății fizice sau psihice, astfel cum acestea sunt constatate și încadrate potrivit normelor aplicabile. În cadrul raportului, această categorie este tratată distinct de cazurile letale, însă în strânsă legătură cu acestea, deoarece multe dintre mecanismele de producere, tiparele de escaladare, factorii de risc și deficiențele instituționale sunt similare. Distincția principală ține de consecința finală asupra victimei, nu de gravitatea socială a faptei.

În prezentul raport, noțiunea de **femicid** este utilizată ca și noțiune analitică și, după caz, juridică, în funcție de datele disponibile pentru fiecare caz. Din perspectivă analitică, femicidul desemnează uciderea unei femei în contextul unor relații de putere, control, dominare, posesivitate, subordonare sau prejudecată bazată pe sex, atunci când există indicii suficiente că fapta este legată de dimensiunea de gen a violenței. În sens metodologic, analiza femicidului din prezentul raport se va baza pe indicatori precum: istoricul violenței în relație, controlul coercitiv, încălcarea măsurilor de protecție, gelozia extremă, conflictul în contextul separării, refuzul autonomiei victimei, justificările bazate pe roluri tradiționale de gen, tratamentul degradant anterior, brutalitatea excesivă și vulnerabilitatea de gen a victimei, în măsura în care această informație este disponibilă.

În legătură cu cele evocate mai sus și urmărind asigurarea unui proces, cât de clar posibil, de analiză a cazurilor elucidate în prezentul Raport, termenul **femicid** va fi utilizat conventional, ca și expresie generică a cazurilor de omor a femeilor și de violență gravă soldată cu decesul femeilor, care au fost cauzate exclusiv de bărbați agresori.

1.3 Metodologia de cercetare

Pentru atingerea scopului și a obiectivelor analizei a fost utilizată o abordare complexă din punct de vedere metodologic care a cuprins aplicarea următoarelor metode-cheie:

Colectarea și analiza datelor despre împrejurările de comitere a faptelor atribuite în competența Comisiei, în conformitate cu pct.31 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea

Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (în continuare - Regulament), aprobat prin Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 din 20.06.2025, în special cazurile de femicid și de violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, calificate ca infracțiuni în temeiul: art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal; art.146 Cod penal (în cazul în care: victima este femeie; victima și făptuitorul se aflau în relații de parteneriat/intime); art.151 alin. (4) Cod penal (în cazul în care: victima este femeie; fapta a fost comisă din motive de prejudecată bazate pe sex); art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal; art. 201¹ alin. (3) lit. b) Cod penal (în cazul survenirii decesului victimei); art. 201¹ alin. (4) Cod penal.

Cazurile supuse analizei au fost identificate în baza Formularului de colectare a datelor în cazurile de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor, conținutul și criteriile căruia au fost stabilite și aprobate, potrivit pct.53 din Regulament, de către membrii Comisiei.

Având în vedere că, potrivit pct.33 al Regulamentului, Comisia analizează cazurile indiferent de etapa de desfășurare a procesului penal, prezentul raport cuprinde și analiza sentințelor judecătorești pe cauzele penale din categoria celor atribuite în competența Comisiei, plasate pe Portalul national al instanțelor de judecată,¹² inclusiv în privința cărora lipsește Formularul de colectare a datelor pentru examinare în Comisie. Informația inclusă în Formulare și sentințele judecătorești de pe Portalul national al instanțelor de judecată (PNIJ) a fost procesată și inclusă în raport pentru a valida constatările care derivă din analiza cazurilor.

Analiza cauzelor penale a urmărit selectarea și elucidarea activității practice a actorilor din sistemul de justiție în procesul de investigare și cercetare judiciară a infracțiunilor care fac obiectul examinării în Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, care are statut de entitate independentă interinstituțională.

Astfel, urmare a examinării cauzelor penale au fost obținute și consolidate datele privind :

- a) circumstanțele comiterii infracțiunilor (locul, timpul, mijloacele, motivul);
- b) formele de violență aplicate victimei;
- c) urmărirea penală (înregistrarea, calificarea faptei, soluția) și examinarea cauzelor în instanțele de judecată (procedura de cercetare judiciară, termenul de examinare, pedepsele aplicate agresorilor etc.);
- d) serviciile de care au beneficiat victimele până și după comiterea infracțiunii.

1.4. Limitări metodologice

Procesul de colectare și analiză a informației a scos în evidență o serie de dificultăți care afectează plenitudinea datelor disponibile și, prin aceasta, gradul de comprehensivitate al analizei realizate în prezentul raport.

Astfel, în pofida renunțării la modelul rigid-normativ al Formularului de colectare a datelor pentru examinare în Comisie și conectarea mai multor structuri la completarea lui, chiar și după revizuirea textului initial al acestuia, anterior aprobat prin Ordinul interinstituțional

¹² <http://www.instante.justice.md/>

nr.89/22/172/56/20/121 din 28 februarie 2022, formatul actual al Formularului, care a fost utilizat pentru colectarea informației despre cazurile de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății comise în perioada anului 2025 nu oferă Secretariatului Comisiei posibilitatea obținerii informației depline capabile să elucideze integral spectrul elementelor necesare pentru o analiză bazată pe dovezi și dezvăluire a curențelor instituționale existente. Formularul de colectare a datelor, în calitate de instrument de acumulare a informației pentru analiza cazurilor de violență cu consecințe grave, nu este racordat în totalitate la cerințele noului Regulament privind organizarea și funcționarea Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, aprobat prin Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 din 20.06.2025 și la standardele de colectare a datelor statistice la nivel internațional, în special a cazurilor de femicid.

Colectarea informației din sentințe pe cauzele de violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este limitată/îngreunată și datorită practicii frecvente de anonimizare, pe alocuri exagerată, cu încălcarea prevederilor Regulamentului privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe Portalul Național al Instanțelor Judecătorești și pe pagine web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) nr. 658/30 din 10 octombrie 2017, cu modificări și completări prin Hotărârea CSM nr.66/6 din 13 februarie 2024, care nu acceptă anonimizarea numelor părților la proces și alte date relevante în hotărârile judecătorești publicate.

II. STATISTICA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID ÎN ANUL 2025

2.1. Numărul cazurilor înregistrate

În perioada anului 2025 în Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății au fost transmise 62 Formulare de colectare a datelor. În 3 cazuri au fost întocmite câte 2 Formulare de colectare a datelor, după numărul victimelor. Prin urmare, în Comisie au fost recepționate 62 de Formulare în privința la 59 cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza PNIJ pentru perioada anului 2025 a făcut posibilă identificarea suplimentară a 9 cauze penale¹³ în privința la 9 cazuri de violență care fac obiectul de analiză în Comisie, dar pentru acestea nu au fost întocmite Formulare de colectare a datelor.

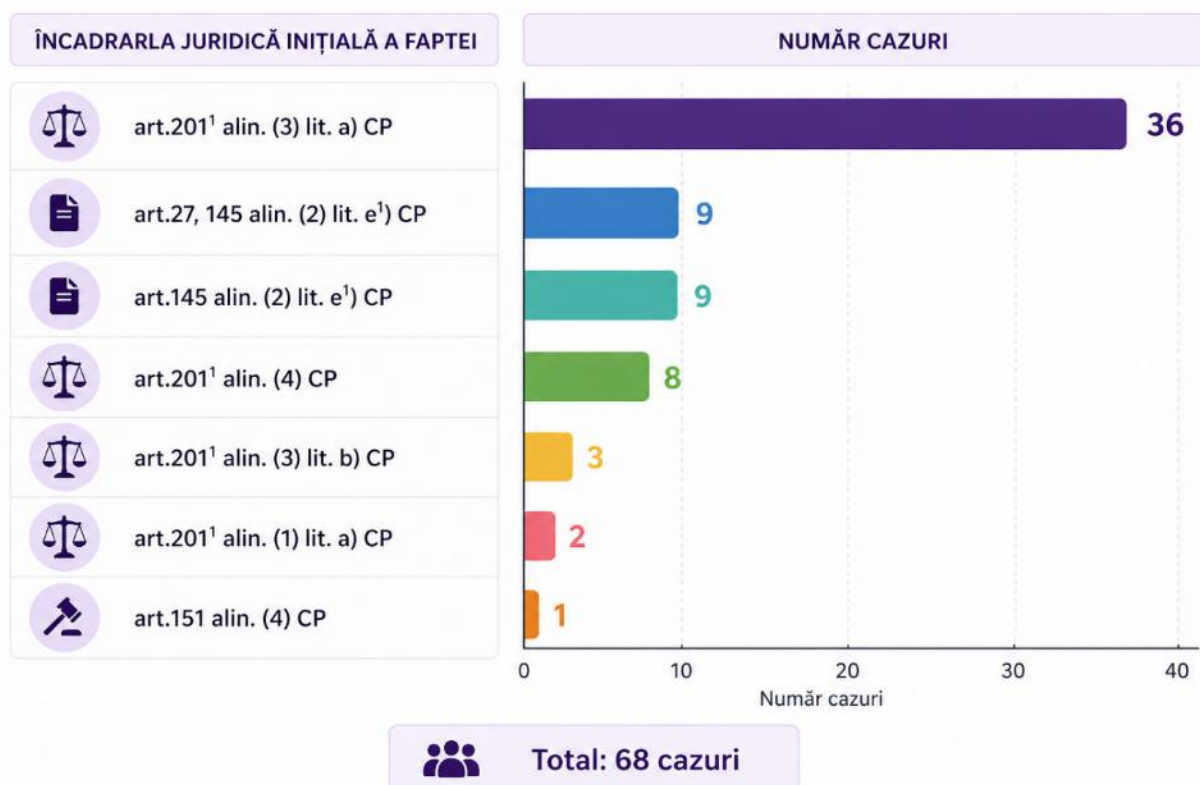
Astfel, în prezentul Raport sunt supuse analizei în total 68 cazuri de violență cu consecințe grave și deosebit de grave care s-au produs în perioada anului 2025.¹⁴

Datele analizate, arată că pe 68 cazuri de violență atribuite în competența Comisiei, au fost pornite : 9 cauze penale în temeiul art.27, 145 alin. (2) lit. e¹) CP, 9 cauze penale în temeiul art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, 36 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP, 3 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. b) CP, 8 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, 2 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (1) lit. a) CP și 1 cauză penală în temeiul art.151 alin. (4) CP.

Figura 1. Încadrarea juridică inițială a faptei (68 cazuri)

¹³ Dosar nr.1-389/25; Dosar nr.1-147/25; Dosar nr.1-121/25; Dosar nr.1-127/25; Dosar nr.1-1686/25; Dosar nr.1-965/25; Dosar nr.1-69/25; Dosar nr.1-440/25; Dosar nr.1-212/25.

¹⁴ Pe un caz de violență soldată cu decesul femeii-victime au fost pornite două cauze penale: la 02.03.25 pe art.145 alin.(2) lit.e¹) CP (c.p.2025190042), iar la 14.07.25 pe art.201¹ alin.(4) CP (c.p.2025190167). Deci, pe 68 cazuri de violență în familie comise în 2025, au fost pornite 69 dosare penale. De reținut și faptul includerii neîntemeiate în listă a cauzei nr.2025420428, în care fapta de violență este calificată pe art. art.201¹ alin.(1) lit.a) CP, iar în ședința de judecată s-a constatat că nici nu-s membri de familie în sensul legii penale.

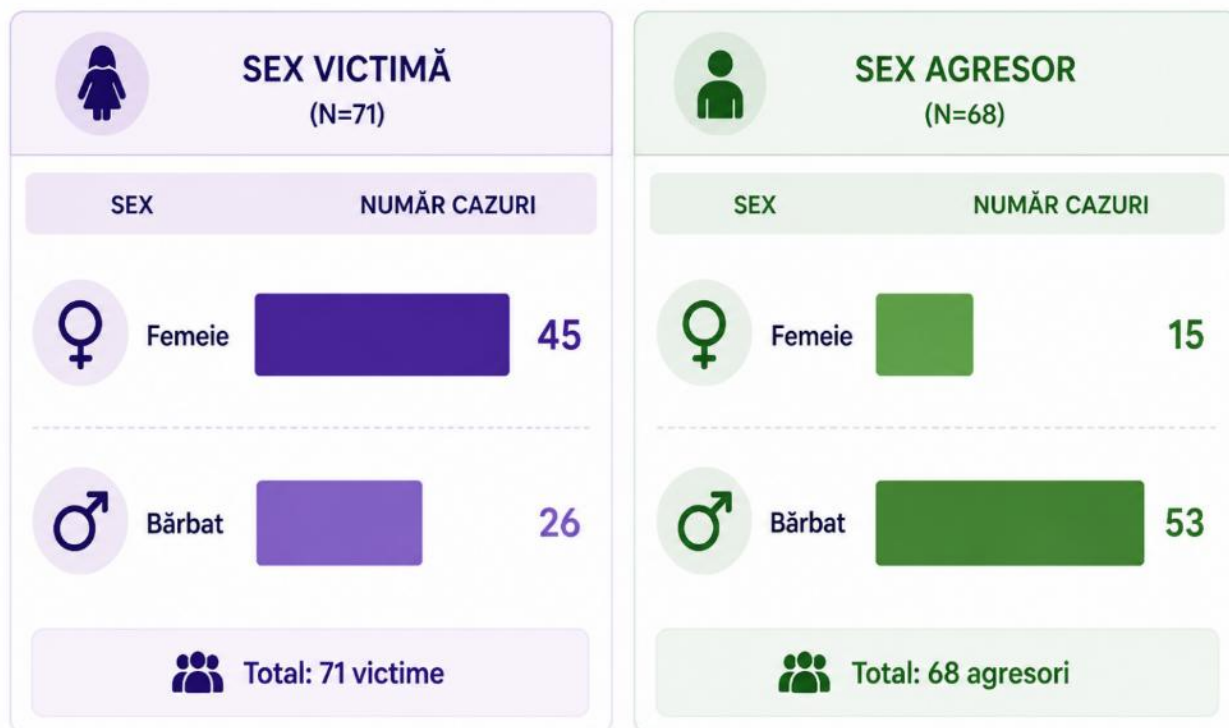

Analiza comparativă a stării de violență în raport cu anii precedenți, indică anumite oscilații, pe un fundal general de scădere a numărului cazurilor de violență cu consecințe grave și deosebit de grave. Astfel, în anul 2023 au fost înregistrate 75 cazuri/fapte de violență care constituie obiect de examinare în Comisie, în anul 2024 – 93 cazuri, iar în anul 2025 numărul lor a coborât la 68 cazuri. Deși aparent este o descreștere a numărului carzuilor de violență în familie, totuși remarcăm o discordanța dintre numărul Formulelor de colectare a datelor prezentate în Comisie și numărul cauzelor penale plasate pe PNIJ. Astfel, se impune mai mult efort și un nivel sporit de responsabilitate în procesul înregistrării și monitorizării cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Datele arată, că în cele 68 cazuri analizate figurează în calitate de victime 45 femei (14 dintre ele decedate și 6 tentative de omor) și 26 bărbați (7 dintre ei decedați și 3 tentative de omor), iar în calitate de agresori 53 bărbați și 15 femei. Nu a fost constatat nici un caz de violență comisă de mai mulți agresori, însă au fost constatate 3 cazuri de violență aplicată împotriva a câte 2 victime.¹⁵ Precum se vede numărul femeilor victime predomină și în formele grave de violență, coraportul cu numărul bărbaților victime constituind 65% la 35% din totalul cazurilor supuse analizei. De altfel, tendința se menține și în cazul victimelor decedate.

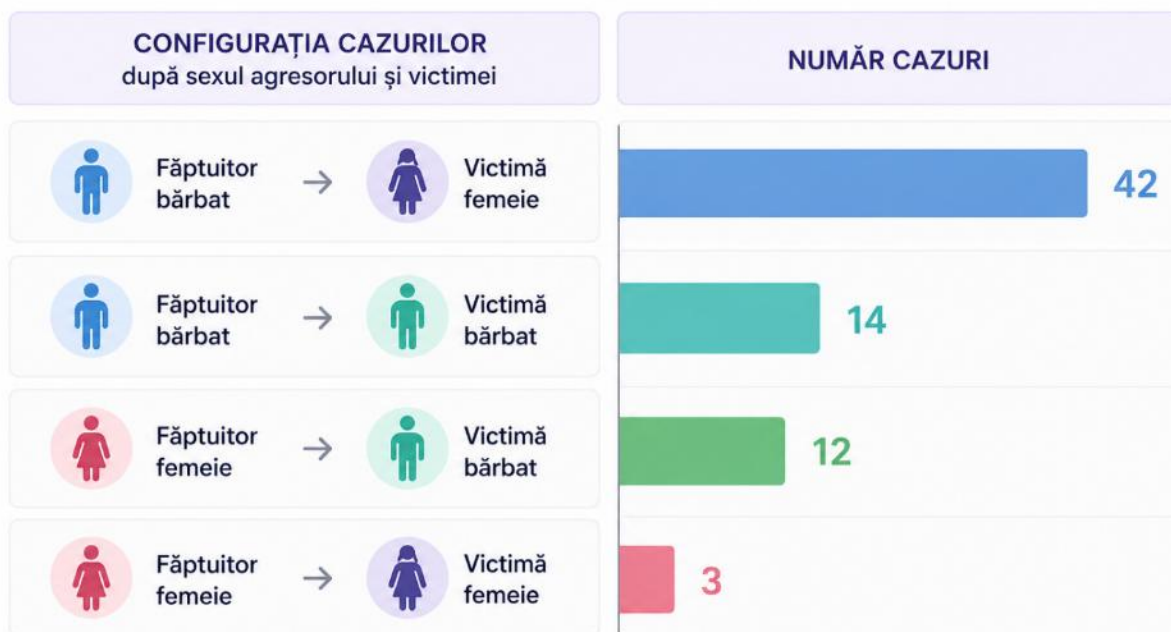
Figura 2. Distribuția pe sexe a victimelor și agresorilor în cazurile de violență analizate
(N=71 victime; N=68 agresori)

¹⁵ C/p 2025150051 – în rol de victime sunt mama și tata, agresorul este fiul; c/p 2025320103 – în rol de victime sunt soția și soacra, agresorul este soțul/ginerele; c/p 1-69/2025 – în rol de victime sunt concubina și o persoană cunoscută, agresorul este concubinul;

Au fost comise în perioada de referință 42 cazuri de violență cu victime femei și agresori bărbați, 14 cazuri în care bărbații sunt victime și agresori, în 12 cazuri victimele sunt bărbați și agresorii sunt femei, iar în 3 cazuri victima și agresorul sunt femei

Figura 3. Configurația cazurilor după sexul agresorului și victimei

Rezultatele analizei indică la un număr de 21 cazuri de violență soldate cu decesul victimei sau 31% din numărul total de cazuri analizate. Din totalul de 21 cazuri soldate cu decesul victimei, în **13 cazuri victimele decedate sunt femei, iar agresori sunt bărbați (femicid)**. Deci, cazurile de femicid constituie 93% din totalul femeilor-victime decedate¹⁶ și 62% din numărul total al cazurilor soldate cu decesul victimelor.

¹⁶ Un caz de violență în familie (c/p 2025440062) în care victima și agresorul sunt femei.

Figura 4. Distribuția cazurilor în funcție de relația agresor–victimă și rezultatul faptei (deces vs. supraviețuire)

REZULTATUL FAPTEI	 → Făptuitor bărbat → Victimă femeie	 → Făptuitor bărbat → Victimă bărbat	 → Făptuitor femeie → Victimă bărbat	 → Făptuitor femeie → Victimă femeie	TOTAL
 Victima a decedat	13	4	3	1	21
 Victima a rămas în viață	29	10	9	2	50

În 6 cazuri actele de femicid au fost calificate pe art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, 6 cazuri în temeiul art.201¹ alin. (4) CP și 1 caz pe art.151 alin. (4) CP.

În anul 2025 numărul cazurilor de femicid – 13 cazuri, sunt în scădere față de 21 de cazuri în anii 2023-2024 și de 24 cazuri în anul 2022.

Cu toate acestea, anul 2025 se diferențiază printr-o creștere vizibilă a ponderii victimelor de sex feminin, acestea reprezentând aproape două treimi din totalul victimelor analizate (45 din 68). Dacă în 2024 victimele de sex masculin au fost ușor mai numeroase decât cele de sex feminin, în 2025 raportul se inversează clar, indicând o revenire la un profil mai pronunțat de victimizare feminină. De fapt, predominanța făptuitorilor de sex masculin se menține constantă pe întreaga perioadă analizată, confirmând stabilitatea dimensiunii de gen a fenomenului.

Un element de continuitate deosebit de relevant îl constituie numărul cazurilor în creștere, în care victima este femeie și făptuitorul este bărbat: 39 de cazuri în 2023, 40 de cazuri în 2024 și 42 de cazuri în 2025.

Figura 5. Evoluția cazurilor după sexul victimelor și configurația agresor bărbat → victimă femeie (2023-2025)

Raportat la variația volumului total de cazuri, această stabilitate evidențiază existența unui tipar persistent și structural de violență exercitată de bărbați asupra femeilor, care nu se reduce odată cu fluctuațiile anuale ale numărului total de cauze analizate. În acest context, chiar dacă numărul cazurilor de femicid a înregistrat o scădere în anul 2025, violența în familie fără consecințe letale se menține la un nivel ridicat, ceea ce indică persistența fenomenului și a riscului de escaladare către forme letale.

Analiza a stabilit că pe 68 cazuri de violență cu urmări grave și deosebit de grave, comise în anul 2025, au fost pornite 69 cauze penale. La momentul întocmirii prezentului Raport, din numărul total de 69 cauze penale, în judecată au fost expediate 53 de cauze penale. În 39 de cauze instanța de judecată a adoptat soluție – 37 sentințe de condamnare penală, 1 sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și 1 sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol în judecată. La faza de urmărire penală a fost clasat procesul penal în 3 cauze¹⁷, iar pe 13 cauze continua urmărirea penală.

Figura 6. Evoluția cauzelor în procesul penal

¹⁷ În c/p 2025320103, pornită pe art.145 alin.(2) lit.e¹), j), i) CP, procesul a fost clasat, deoarece agresorul s-a strangulat; în c/p 2025190042, pornită pe art.145 alin.(2) lit.e¹) CP, procesul a fost clasat, iar fapta a fost examinată în cadrul altui dosar penal; în c/p 2025450014, pornită pe art.201¹ alin.(3) lit.a) CP, procesul a fost clasat, deoarece victima și agresorul s-au întors la domiciliul în Italia.

Situația cauzelor penale

Total dosare monitorizate: 69

53

expediate în instanță

13

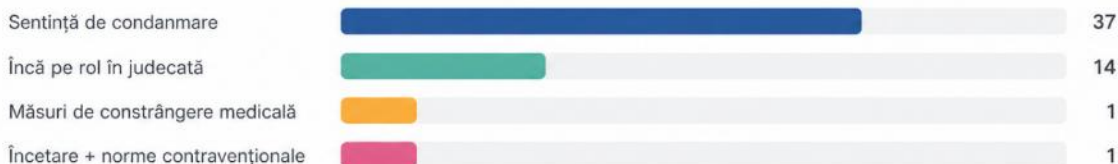
în urmărire penală

3

clasate

SOLUȚII PRONUNȚATE ÎN INSTANȚĂ (DIN 53 TRIMISE)

RATĂ DE CONDAMNARE (DIN SOLUȚIILE FINALE)

2.2. Particularitățile comiterii faptelor (motivul, mijloacele, urmările)

Recentele evoluții în plan normativ, inclusiv punerea în uz a noțiunii de „Femicid” indică la necesitatea unor revizuirii operaționale pentru a asigura funcționarea instrumentelor adecvate de aplicare a legii. Potrivit cadrului legislativ în vigoare, identificarea cazului de femicid, implică constatarea în acțiunile agresorului a motivului de prejudecată bazată pe gen. Astfel, în cazul unui act de violență deosebită, precum este definit femicidul, motivul capătă o semnificație determinantă și nu poate fi neglijat. Acest fapt, de rând cu măsurile de consolidare a capacităților profesioniștilor implicați, impune modificarea instrumentelor de colectare a datelor pentru analiza cazurilor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza informației acumulate în Formularele de colectare a datelor conturează un tablou pestrîț privitor la motivele care-i determină pe agresori să comită acte de violență cu consecințe grave. Motivul cel mai frecvent invocat este *conflictul* apărut între subiecții actului de violență, care se manifestat prin multiple varietăți. Astfel, conflictul spontan a fost menționat în 18 cazuri. Conflictul pe fundal de consum abuziv de alcool a fost indicat în 17 cazuri. Despre relații conflictuale în familie s-a menționat în 12 cazuri. În 3 cazuri motivul violenței nu a fost indicat. În unele cazuri, desi mai puține, sunt menționate motive mai concrete, facilitate uneori de starea de ebrietate. Astfel, în 12 cazuri a fost menționată *gelozia*, ca motiv de violență. În 5 cazuri agresorul a manifestat violență gravă, ca răspuns la intenția victimei de a divorța/întrerupe relațiile de concubinaj. În câteva cazuri motiv de aplicare a violenței a servit confesiunea religioasă sau starea sănătății (psihice), sau situația financiară în familie. Acesta din urmă, invocat drept motiv de comitere a violenței extreme, trezește îngrijorarea deosebită, mai ales în condițiile nivelului înalt de sărăcie în societate.

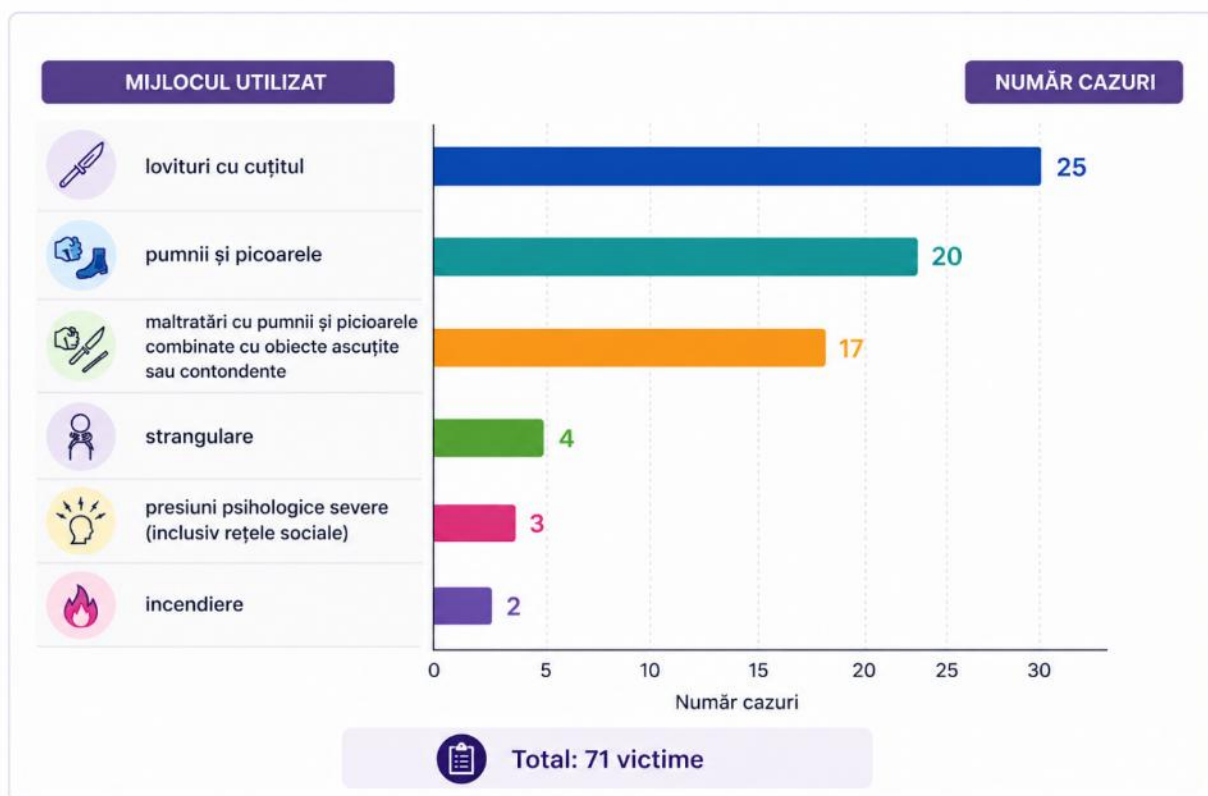
Este important de subliniat că, deși conflictul este cel mai frecvent invocat drept motiv al violenței, acesta nu reprezintă în sine mobilul comportamentului agresiv. Conflictul este mai degrabă o consecință, o stare determinată de factori de risc individuali și relaționali, inclusiv consumul abuziv de alcool și alte vicii, care provoacă tensiune în absența unor capacități de comunicare non-violentă a două (sau mai multe) persoane. Astfel, eforturile de prevenire ar trebuie să fie canalizate spre identificarea și contracararea acestor factori, inclusiv a stereotipurilor de gen care alimentează mediul violent, precum și spre consolidarea abilităților de comunicare non-violentă în familie și în societate.

Descrierea vagă și abstractă a motivului violenței în majoritatea Formulelor de colectare a datelor indică la o cercetare superficială a dinamicii relațiilor din cadrul familiei, la lipsa unei analize minuțioase a personalității agresorului și victimei violenței, de fapt la o lipsă a înțelegerii dinamicii fenomenului de violență în familie și a controlului exercitat de agresor asupra victimei. În consecință, dezvăluie nivelul necorespunzător de implicare, iar de multe ori chiar absența totală a intervenției din partea autorităților statului cu responsabilități de protecție a victimelor violenței.

Agresorii comit actele de violență analizate, utilizând preponderent forța fizică directă (pumnii și picioarele) și obiecte de uz casnic, în special obiecte ascuțite (cuțitul, toporul, sapă) sau obiecte contondente (ciocan, băta de lemn, elemente de mobilier etc). Utilizarea obiectelor ascuțite și contondente pentru comiterea actelor de violență indică asupra intenției de a prejudicia cât mai grav posibil sănătatea victimei. De multe ori agresorul recurge la combinarea metodelor de comitere a violenței. Utilizarea acestui procedeu, pe lângă faptul că durează în timp, provocând victimei suferință prelungită, dezvăluie intența criminală fixă a agresorului de a cauza victimei vătămări corporale grave sau chiar de a o omorâ.

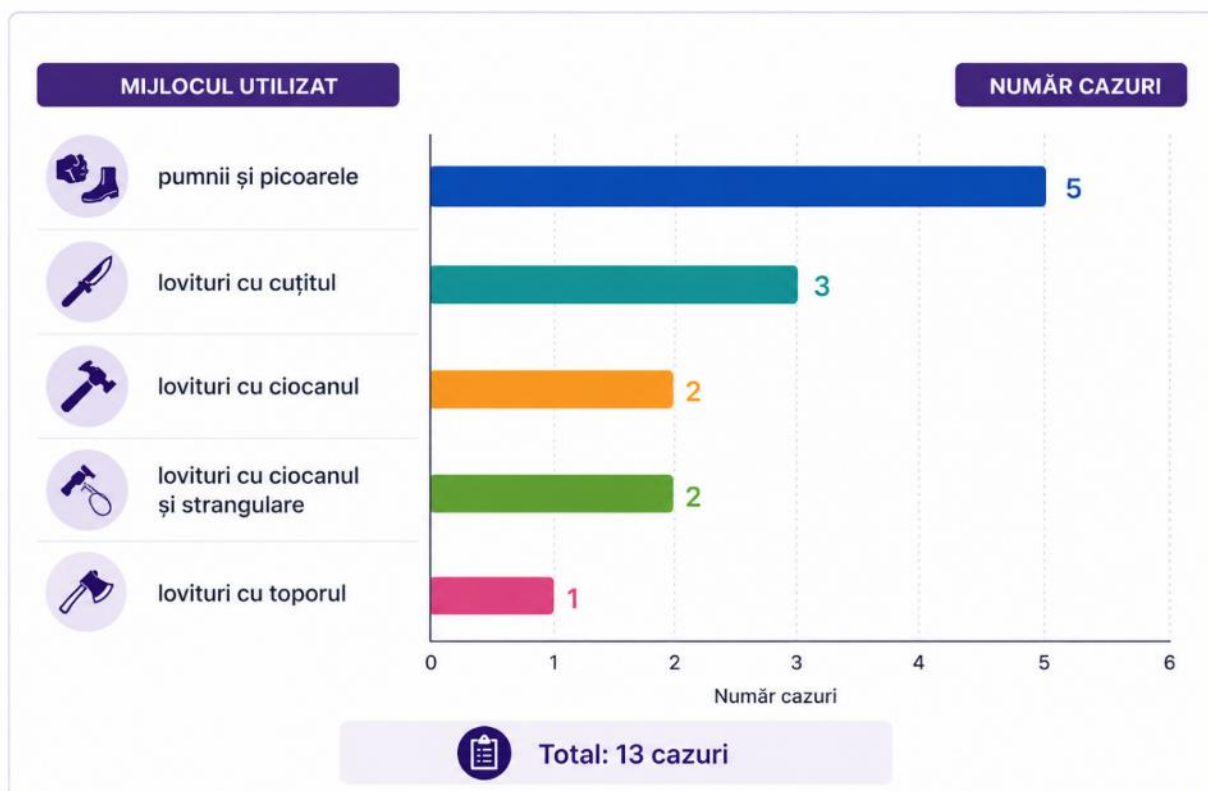
Potrivit datelor colectate în Formulare, în 20 de cazuri agresorii au aplicat violență cu pumnii și picioarele, în 17 cazuri maltratările cu pumnii și picioarele au fost combinate cu obiecte ascuțite (topor, cuțit, sapă) sau cu obiecte contondente (ciocan, băta, mobilier). În 25 de cazuri violența s-a manifestat prin una sau mai multe lovituri cu cuțitul. În 4 cazuri agresorii au strangulat victima, în 2 cazuri au recurs la incendierea victimei și în 3 cazuri asupra victimei au fost aplicate presiuni psihologice severe, inclusiv cu utilizate rețelelor de socializare.

Figura 7. Tipologia mijloacelor utilizate în comiterea faptelor

Majoritatea cazurilor de femicid (5 cazuri) au fost comise prin aplicarea loviturilor cu pumnii și picioarele peste diferite regiuni ale corpului victimei, în 3 cazuri decesul victimei a fost cauzat de lovituri de cuțit, în 2 cazuri moartea victimei a fost cauzată de lovituri cu ciocanul, alte 2 cazuri de lovituri cu ciocanul și strangulare, iar 1 caz victima a fost omorâtă prin lovituri cu toporul.

Figura 8. Tipologia mijloacelor utilizate în comiterea faptelor de femicid

Nu a fost constatat nici un caz în care agresorul sau victima violenței să dețină armă de foc și/sau să o aplice.

Bărbații-agresori au comis actele de violență preponderent prin metoda maltratării cu pumnii și picioarele sau prin aplicarea loviturilor cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului victimei, urmate de cazurile de aplicare a loviturilor cu pumnii/picioarele combinate cu obiecte contondente. Incendierea victimelor a fost metoda utilizată exclusiv de bărbați-agresori, ei fiind agresori și în majoritatea cazurilor de strangulare.

Femeile-agresori au dat preferință metodei de violență prin aplicarea loviturilor cu cuțitul, iar în câteva cazuri au comis actele de violență prin maltratare cu pumnii sau cu obiecte contondente. Presiunile psihologice, de asemenea, au fost aplicate preponderent de femei, cu excepția cazului de utilizare a rețelelor de socializare.

În Raportul de evaluare a modului de implementare a Convenției de la Istanbul,¹⁸ GREVIO a salutat perfecționarea legislației naționale referitoare la condițiile și procedura de aplicare a măsurilor de protecție a victimelor violenței. Totodată, GREVIO a atenționat asupra dificultăților la aplicarea practică a măsurilor de protecție, inclusiv din lipsă de cooperare între serviciile relevante.

Este important de menționat că, măsurile de protecție reprezintă un institut-cheie de intervenție rapidă în cazurile de violență în familie, insistent promovat de Convenția de la Istanbul pentru a preveni pericolele iminente pentru viața, integritatea și libertatea victimei. Cu atât mai necesară este aplicarea acestui mecanism în cazurile de pericol de violență extremă.

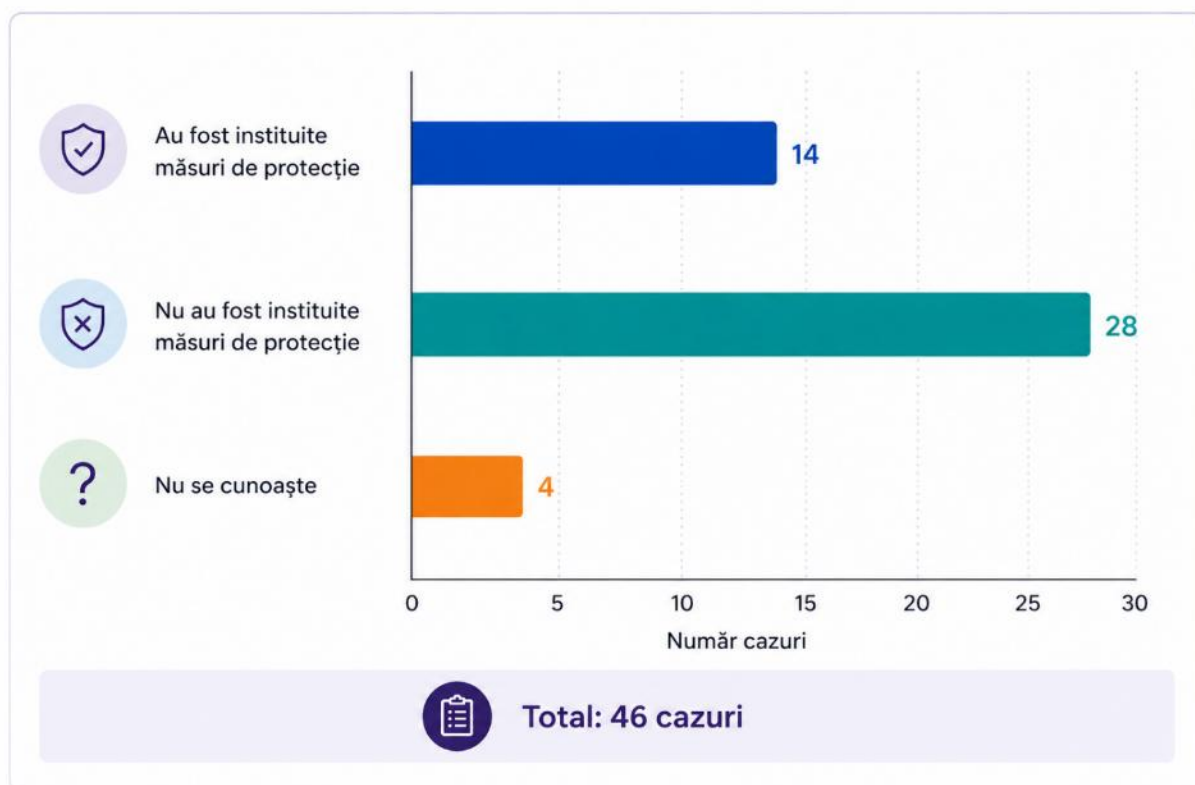
Informația acumulată în Formularele de colectare a datelor pe cazurile de violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății confirmă îngrijorările GREVIO în privința aplicării măsurilor de protecție a victimelor violenței.

Analiza datelor din Formulare constată o poziție destul de rezervată, din partea autorităților abilitate, pe dimensiunea de protecție a victimelor și prevenirea pericolului de repetare sau comitere a acțiunilor violente. Potrivit sursei, din totalul cazurilor de violență atribuite în competența Comisiei, au fost emise ordine de restricție de urgență (cu precădere ORU) doar în 11 cazuri de violență cu victime femei și în 3 cazuri de violență cu victime bărbați. În același timp, nu au fost emise măsuri de protecție în 13 cazuri de violență cu victime femei și în 15 cazuri de violență cu victime bărbați. Trebuie de concretizat că datele pe dimensiunea supusă analizei nu includ cazurile de omor sau violență soldate cu decesul victimei, desi, chiar și în aceste cazuri urma să fie analizată situația din perspectiva oportunității de aplicare a măsurilor de protecție în privința altor membri de familie.¹⁹ În 4 Formulare nu era consemnat nimic despre aplicarea/neaplicarea măsurilor de protecție după actul de violență.

Figura 9. Instituirea măsurilor de protecție asupra victimei rămase în viață după comiterea faptei

¹⁸ Publicat la 14 noiembrie 2023, www.coe.int/conventionviolence;

¹⁹ Ar fi binevenită completarea Formularului de colectare a datelor cu rubrici pentru fixarea informației despre membrii familiei și locul aflării lor la momentul actului de violență;

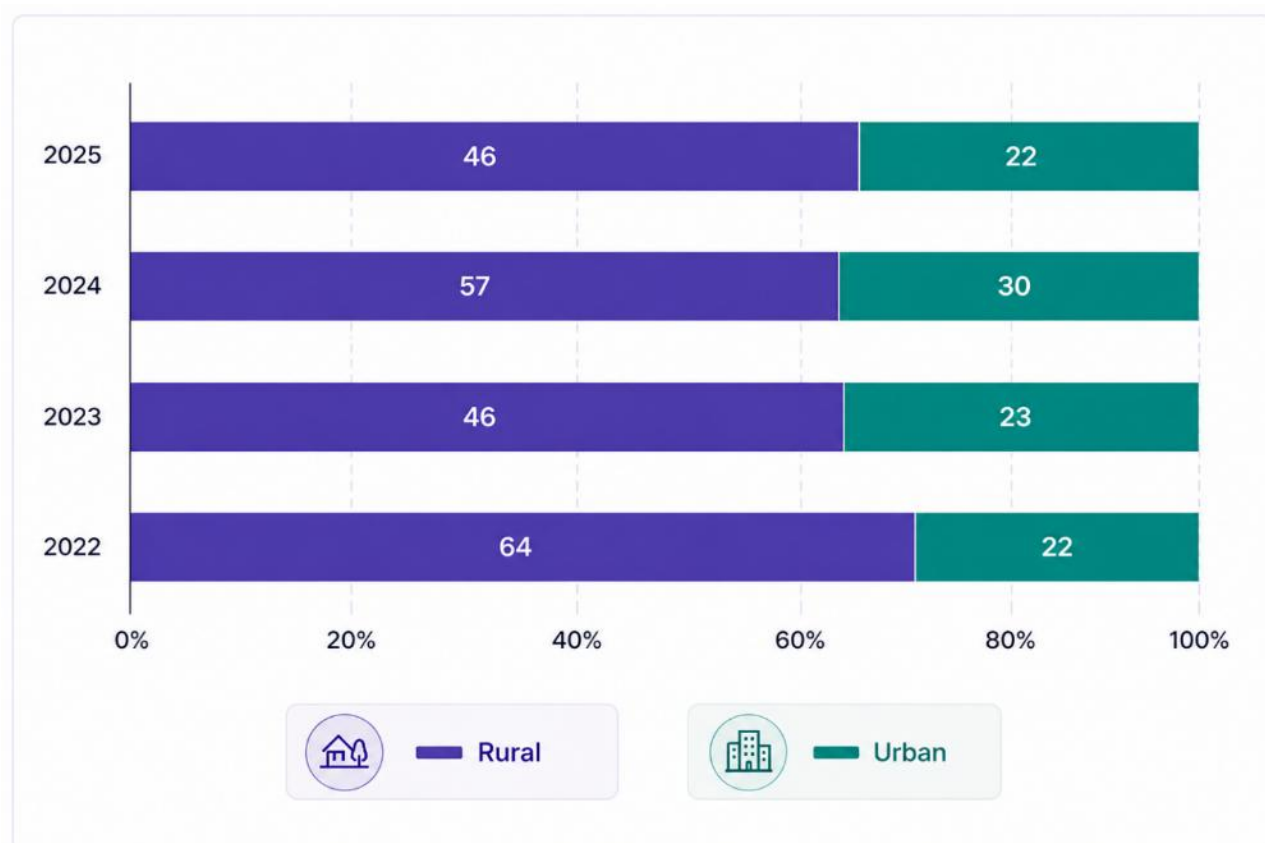
Deci, chiar și în cauzele de violență gravă și tentativă de omor în număr de 46 cazuri, doar în 14 cazuri au fost emise măsuri de protecție, în special ORU pentru câteva zile. Are relevanță în acest context concretizarea că în circa 28 de cauze penale sau 41% din numărul total, urmărirea penală s-a desfășurat în condiții de libertate a agresorului. În unele cazuri neaplicarea măsurilor de protecție a fost explicată prin internarea victimei în spital.²⁰ Acest fapt, dimpotrivă, indică la starea de vulnerabilitate a victimei și obligația organului de constatare, după caz, a organului de urmărire penală sau procurorului de a face demersuri necesare pentru obținerea măsurilor de protecție în interesul victimei aflate în dificultate.

2.3. Localizarea cazurilor analizate

În perioada anului 2025 în localitățile urbane au fost comise 22 cazuri de violență gravă și deosebit de gravă sau circa 1/3 din numărul total de cazuri, iar celelalte 46 cazuri sau circa 2/3 din numărul total au fost comise în localitățile rurale.

Figura 10. Mediul producerii faptelor de violență în familie cu consecințe grave sau letale, 2022–2025

²⁰ c/p 2025220087; c/p2025210052; c/p 2025030461; c/p 2025320421; c/p 2025450014; c/p2025260033 ș.a.

Astfel, coraportul înregistrat în perioada anilor 2023–2024 dintre numărul total de cazuri de violență comise în orașe și sate rămâne neschimbat.

Analizate din perspectiva amplasării geografice (Figura 11 și Tabelul 1), cele mai multe cazuri de violență au fost înregistrate în mun. Chișinău – 10 cazuri, situația rămânând fără schimbări în comparație cu anii precedenți. Câte 5 cazuri de violență au fost înregistrate în mun. Bălți și r-l Ștefan Vodă, câte 4 cazuri – în raioanele Cahul și Căușeni, câte 3 cazuri - în raioanele Anenii Noi, Ocnîța, Sîngerei, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, câte 2 cazuri – în raioanele Criuleni, Florești, Hîncești, Nisporeni și câte 1 caz de violență – în raioanele Ceadîr-Lunga, Cimișlia, Comrat, Basarabeasca, Dondușeni, Dubăsari, Fălești, Ialoveni, Leova, Orhei, Rîșcani. Ca și în anii precedenți nu s-a înregistrat nici un caz în raioanele Briceni, Călărași, Taraclia, se menține fără schimbări situația în raioanele Dubăsari, Rîșcani. În alte raioane numărul cazurilor oscilează de la an la an, spre creștere sau scădere.

Figura 11. Distribuția cazurilor pe unități administrativ-teritoriale, 2025 (N=68)

68

total cauze penale, 2025

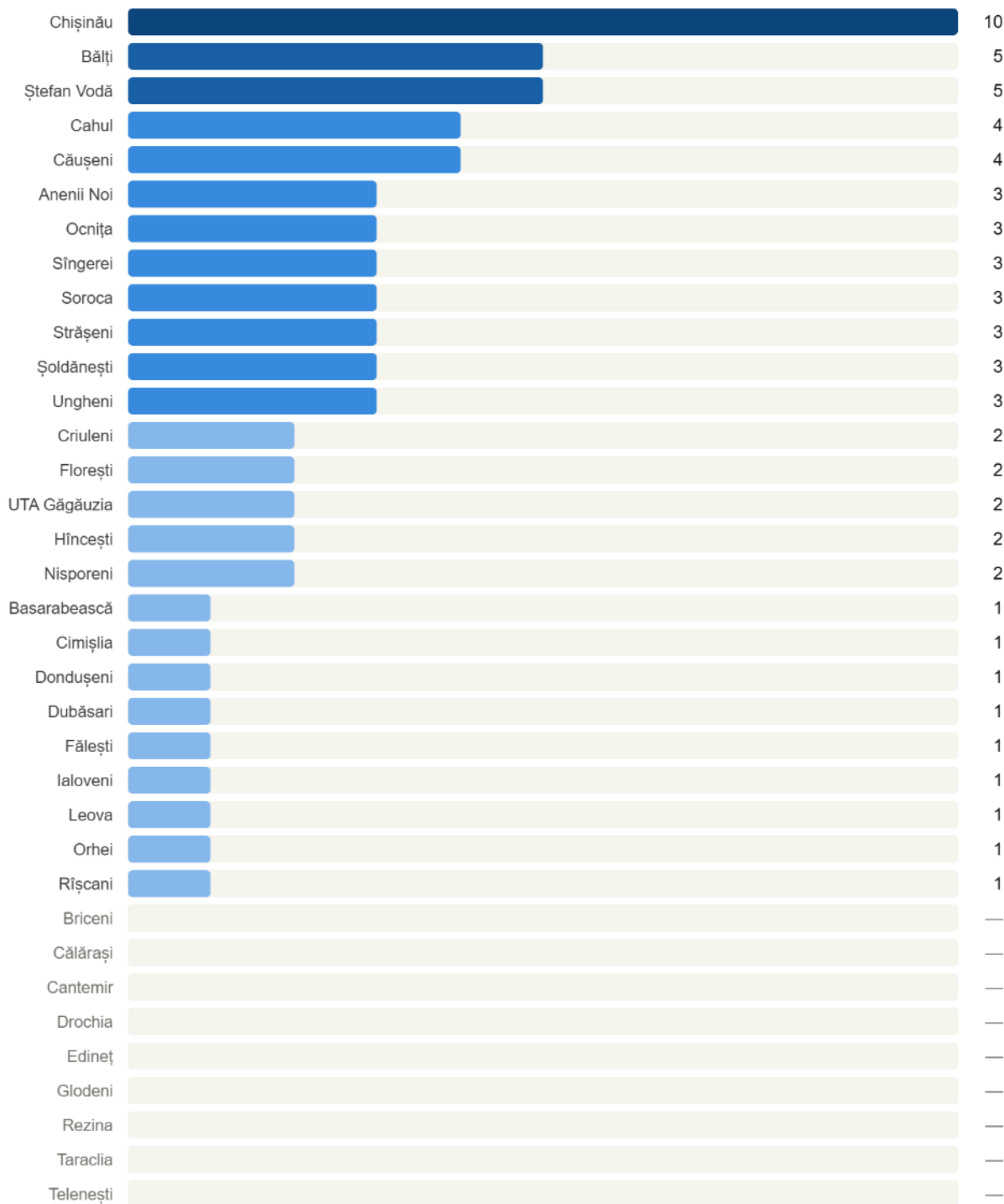
26

unități cu cauze înregistrate

10

Chișinău — cel mai mult

CAUZE PENALE PE UNITATE TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ (2025)

Raioane fără cauze înregistrate: Briceni, Călărași, Cantemir, Drochia, Edineț, Glodeni, Rezina, Taraclia, Telenești

Tabelul 1. Distribuția teritorială a cazurilor, 2022-2025

Unitatea teritorial-administrativă

Anul

	2025	2024	2023	2022
Anenii Noi	3	1		4
Basarabescă	1		1	
Bălți	5	3	1	3
Briceni			1	
Cahul	4	3	4	6
Călărași				4
Cantemir		1	1	2
Căușeni	4	3	2	3
Chișinău	10	15	10	13
Cimișlia	1		2	1
Criuleni	2	1	1	1
Dondușeni	1		2	
Drochia		1	1	
Dubăsari	1	1		
Edineț		2	1	3
Fălești	1	2	2	5
Florești	2	6	1	3
UTA Găgăuzia	2	1	2	
Glodeni		1		
Hîncești	2	5	3	4
Ialoveni	1	5	5	5
Leova	1	2		1
Nisporeni	2	3	4	1
Ocnîța	3	4		1
Orhei	1	5	3	5
Rezina		1	3	3
Rîșcani	1	1		
Sîngerei	3	2	3	1
Soroca	3	1	3	3
Strășeni	3	3	4	3
Șoldănești	3	2	2	3
Ștefan Vodă	5	5	4	1
Taraclia				
Telenești		3		5
Ungheni	3	4	3	2
	68	87	69	86

Cu referire la cazurile de femicid, rezultatele analizei confirmă coraportul de 3 cazuri comise în localitățile urbane, la 10 cazuri comise în localitățile rurale. Câte 2 cazuri de femicid au fost comise în raioanele Cahul, Ocnîța și Soroca. Celelate 7 cazuri de femicid au fost comise în localități din raioanele Anenii Noi, Căușeni, Ceadâr-Lunga, Comrat, Dondușeni, Fălești și Rîșcani.

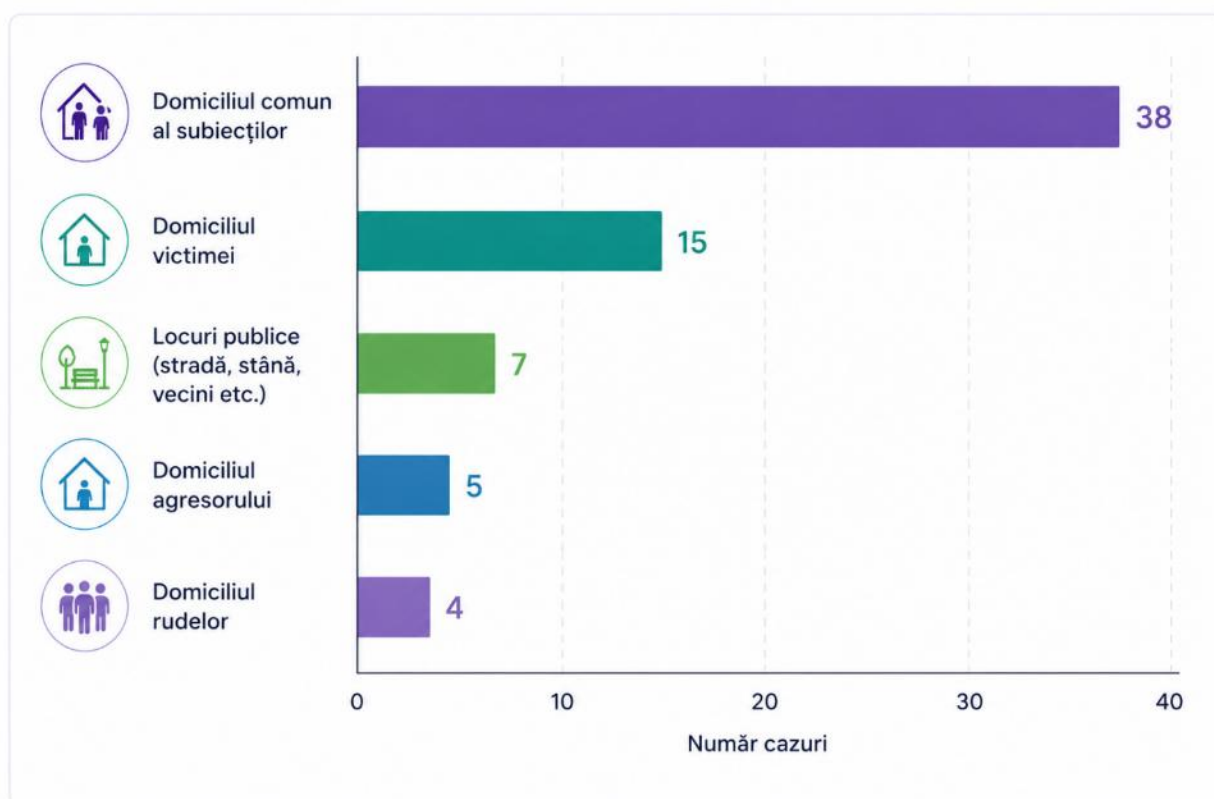
Figura 12. Distribuția cazurilor de femicid pe unități administrativ-teritoriale, 2025 (N=13)

Notă: Ceadîr-Lunga și Comrat fac parte din UTA Găgăuzia. Datele reflectă 2025.

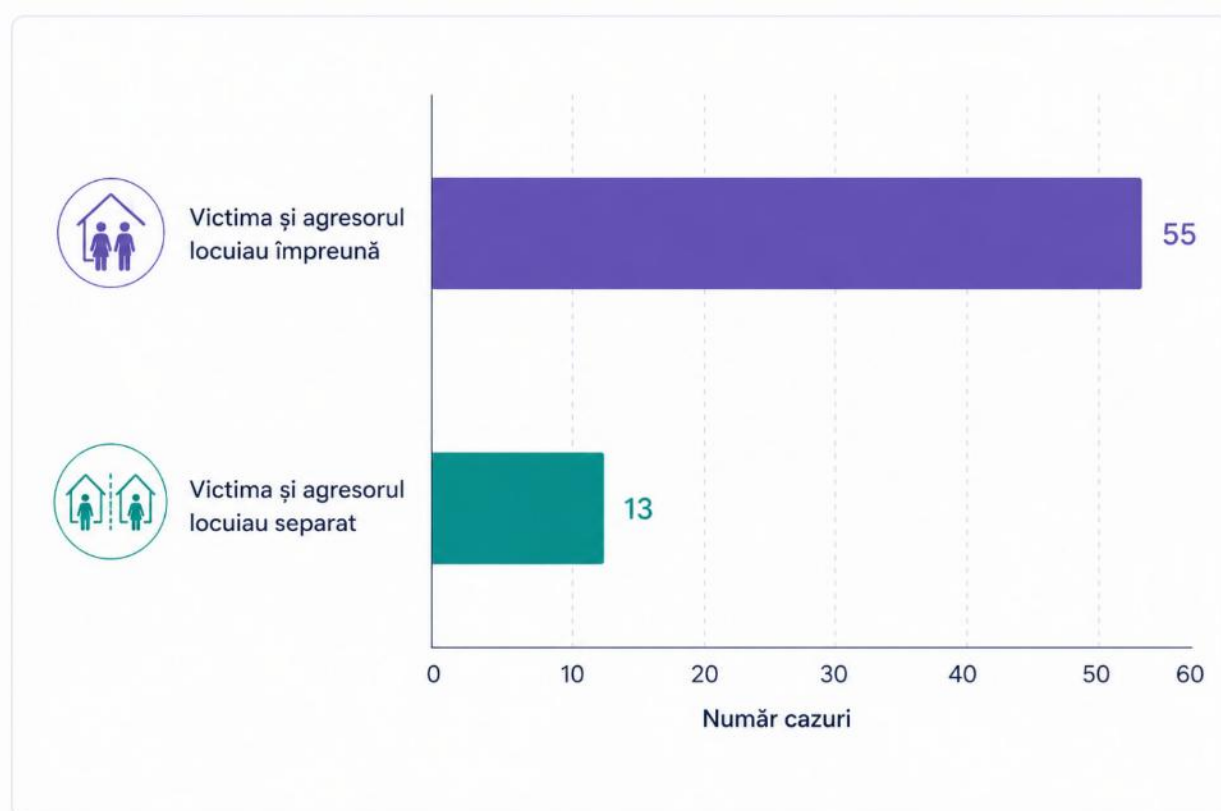
S-a constatat că în 38 cazuri, actele de violență au avut loc la domiciliul comun al subiecților violenței. În 15 cazuri la domiciliul victimei, în 5 cazuri la domiciliul agresorului, 4 cazuri de violență au fost comise la domiciliul rudelor, iar în 7 cazuri infracțiunea a fost săvârșită în locuri publice, inclusiv în stradă, la stână sau la domiciliul altor persoane, la vecini etc.

Figura 13. Locul comiterii faptei

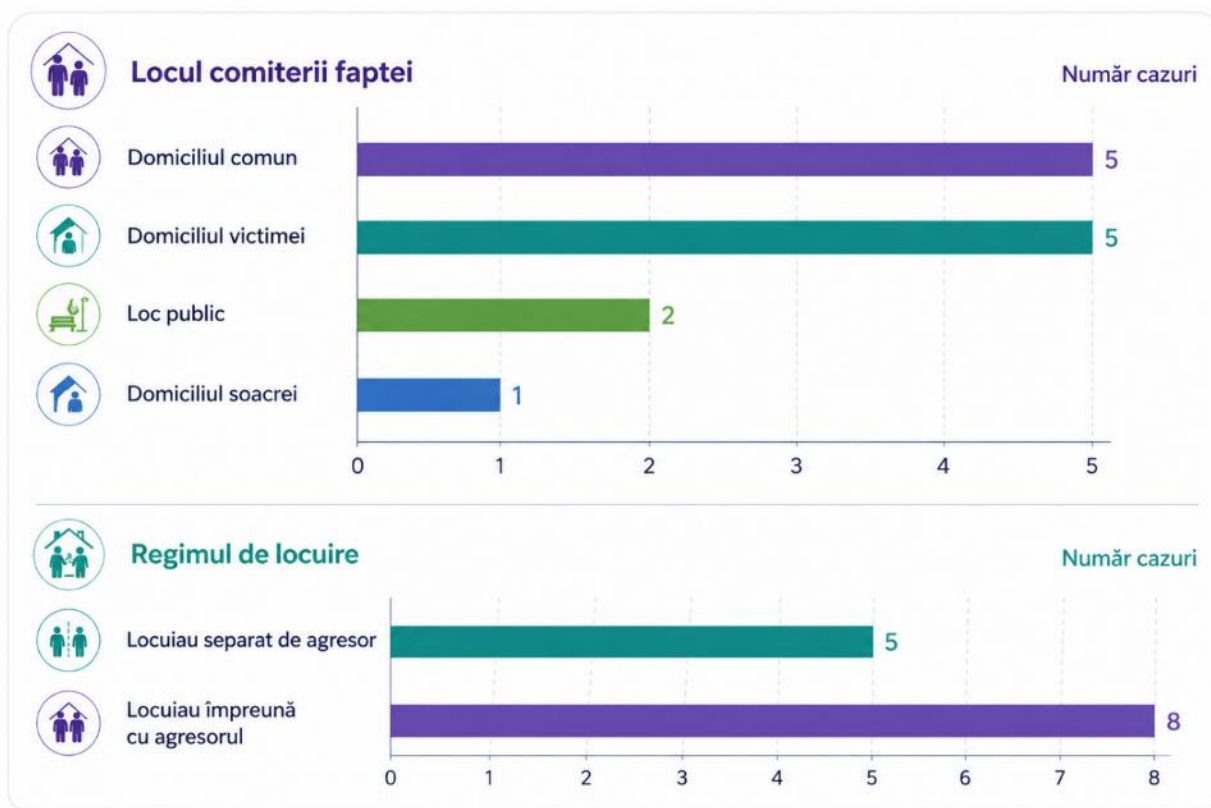
În majoritatea covârșitoare a cazurilor analizate victimele locuiau împreună cu agresorii. Doar în 13 cazuri victima și agresorul locuiau separat, aceștia fiind foști soți sau foști concubini, copii/părinți, nepoți/bunici, frați, cumnați, socri etc.

Figura 14. Proximitatea relațională: conviețuirea dintre victimă și agresor

În cazurile de femicid 5 infracțiuni au fost comise la domiciliul comun, altele 5 au fost la domiciliul victimei, 2 cazuri în loc public și un caz la domiciliul soacrei. În 5 cazuri victimele locuiau separat de agresor.

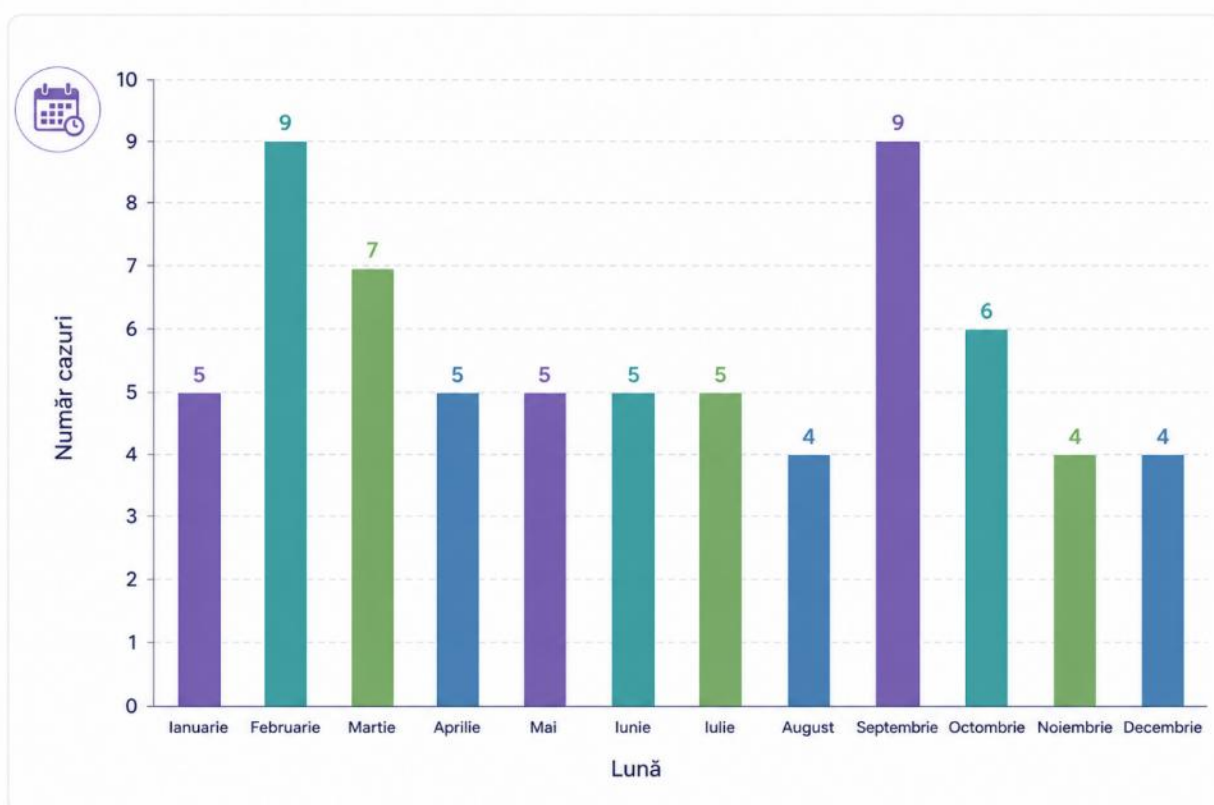
Figura 15. Proximitatea relațională și locul comiterii faptei în cazurile de femicid

Având în vedere că, de regulă, actele de violență în familie au loc în spații închise, cu acces limitat, structurile abilitate trebuie să dezvolte strategii de intervenție eficientă pentru a asigura o abordare holistică în lupta împotriva violenței în familie.

Potrivit informației din Formulare referitoare la perioadele de intensificare în cursul anului a faptelor de violență, de menționat că, spre deosebire de anii precedenți care dezvăluiau oscilații oricum mai dificil de sistematizat, situația din anul 2025 descrie o curbă sinusoidă bine pronunțată. Astfel, în luna ianuarie 2025 s-au înregistrat 5 cazuri de violență, luna februarie este perioada cu cele mai multe cazuri înregistrate (9 cazuri), după care în luna martie numărul actelor de violență este în scădere (7 cazuri), urmând lunile aprilie—iulie cu câte 5 cazuri. În luna august numărul cazurilor de violență a scăzut la 4, după care în septembrie 2025 crește brusc la 9 cazuri. În continuare trendul se repetă, cu descreștere în octombrie până la 6 cazuri și în noiembrie-decembrie cu câte 4 cazuri de violență.

Figura 16. Distribuția lunară a cazurilor de violență în familie soldate cu consecințe grave sau letale, 2025

Analiza comparativă pe parcursul mai multor ani a situației pe această dimensiune nu a făcut posibilă stabilirea unor indicatori clari pentru sistematizarea măsurilor cu caracter profilactic, capabile să anticipeze intensificarea violenței, inclusiv în anumite perioade de timp. Prin urmare, se impune necesitatea mobilizării multisectoriale și identificării resurselor pentru a asigura desfășurarea sistematică a activităților profilactice.

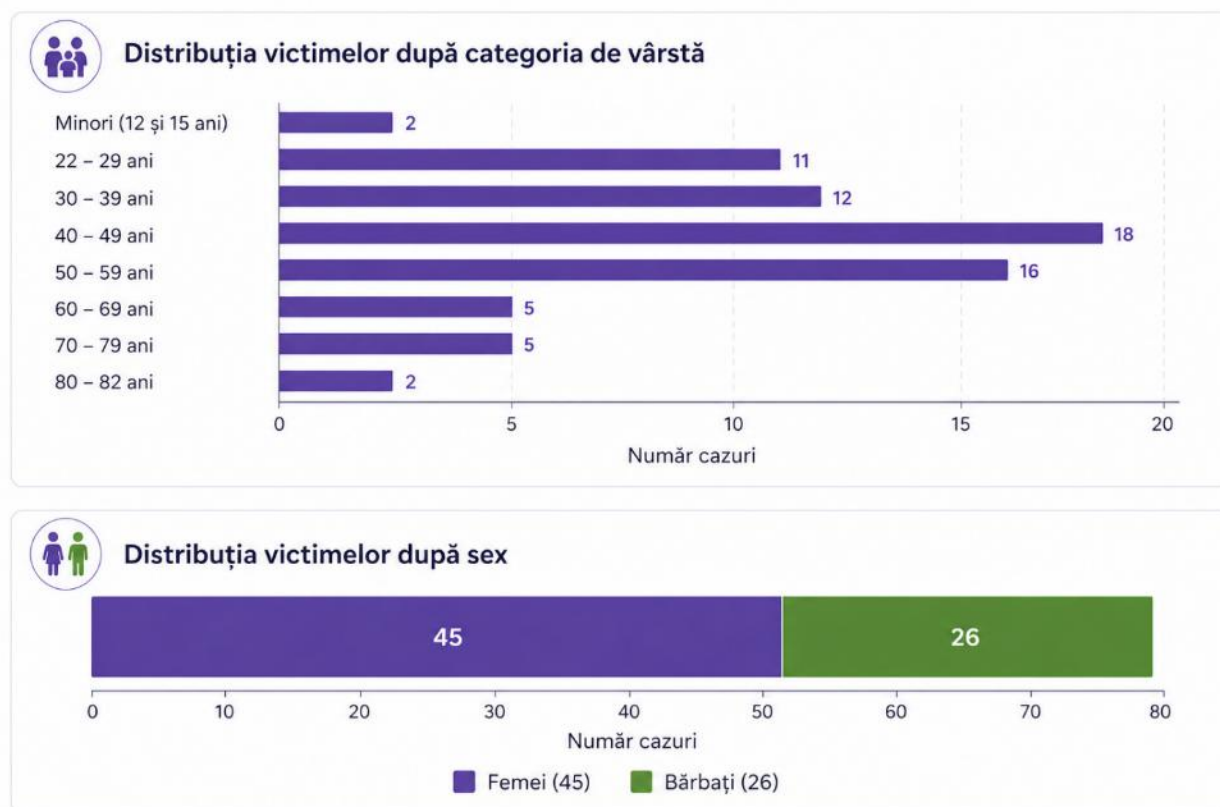
III. PROFILUL SUBIECȚILOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID

3.1. Profilul victimelor

Analiza informației din Formularele adresate Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, indică la faptul că, flagelul violenței în familie cu consecințe grave și deosebit de grave reprezintă un pericol real pentru orice persoană, indiferent de etnie, statut social, apartenență de sex sau vârstă.

În anul 2025 violența în formă gravă și deosebit de gravă a fost aplicată asupra a 2 persoane minore (ambele de gen feminin, cu vârstă de 12 ani și 15 ani) și asupra a 69 persoane adulte, inclusiv 43 femei și 26 bărbați, cu vârste cuprinse între 22 ani și 82 ani. Într-un caz²¹ victima era însărcinată. În 18 cazuri victimele aveau vârstă cuprinsă între 40 – 49 ani, urmate de 16 victime cu vârsta între 50-59 ani, 12 victime cu vârsta între 30-39 ani, câte 5 victime cu vârste între 60-69 ani, respectiv 70-79 ani și 2 victime cu vârsta de 80 ani și 82 ani. În linii generale se urmărește o stabilitate relativă, la acest capitol, comparativ cu anii precedenți. Astfel, pericolul violenței cu consecințe grave și deosebit de grave planează cu precădere asupra victimelor aflate la faza activă a vieții.

Figura 17. Vârsta și sexul victimelor

În cazurile de femicid victimele aveau vârste cuprinse între 40 ani și 82 ani, cel mai mare număr (4 cazuri) revenind persoanelor cu vârstă cuprinsă între 40 – 49 ani. Tot aici se regăsesc și

²¹ c/p 2025260033, art.201¹ alin.(3) lit.b) CP, concubina de 34 ani, însărcinată la 32 săptămâni și agresorul știa.

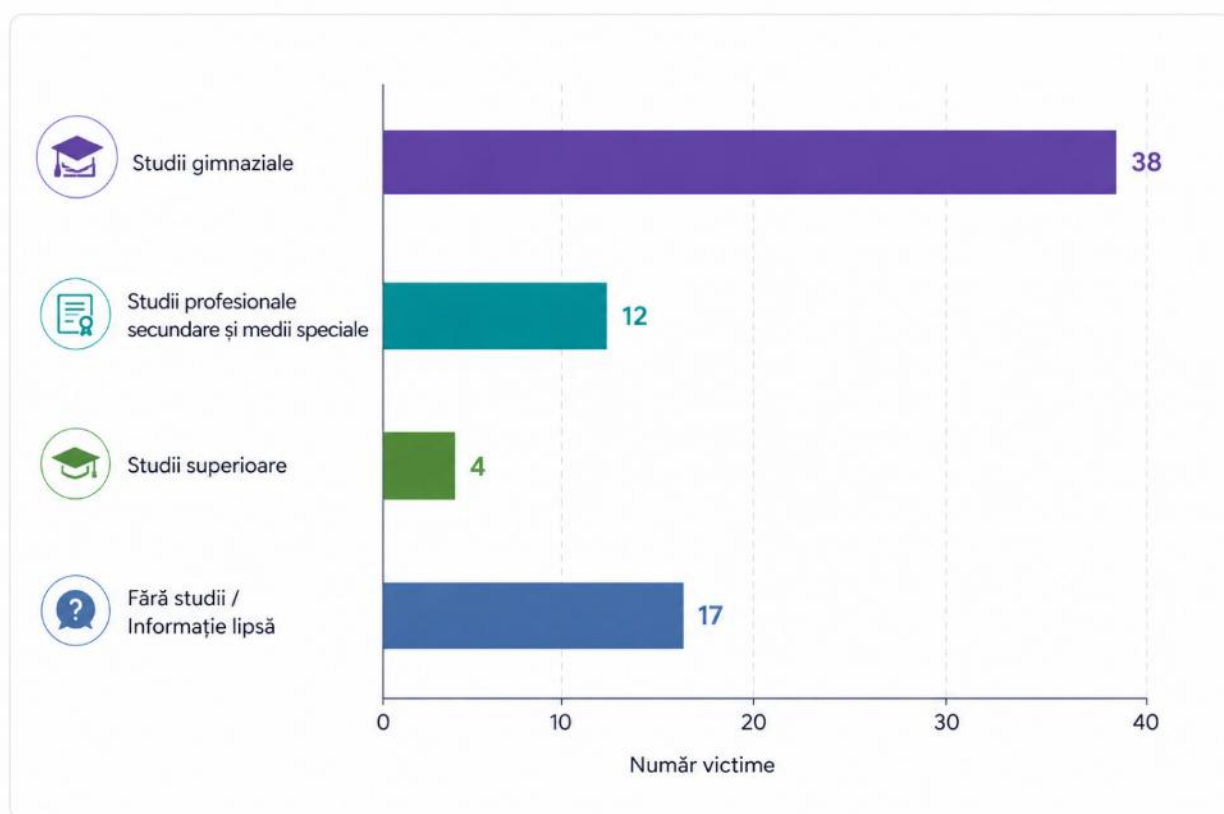
cele 2 victime cu vârsta de 80 ani și 82 ani. În raport cu anul precedent, în care cea mai vârstnică victimă a femicidului avea circa 72 ani, în 2025 vârsta victimelor femicidului a crescut, ajungând la 82 ani.

Absoluta majoritate a victimelor violenței în familie au cetățenia Republicii Moldova. A fost înregistrat 1 caz de violență soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale în privința unui bărbat, cetățean al Republicii Italia.

Cea mai mare parte a victimelor sunt moldoveni, excepție fiind 2 victime de etnie găgăuză și câte 1 victimă de etnie romă și naționalitate italiană. În cazurile de femicid situația este similară – 10 victime moldovence, 2 victime de etnie găgăuză și 1 de etnie romă.

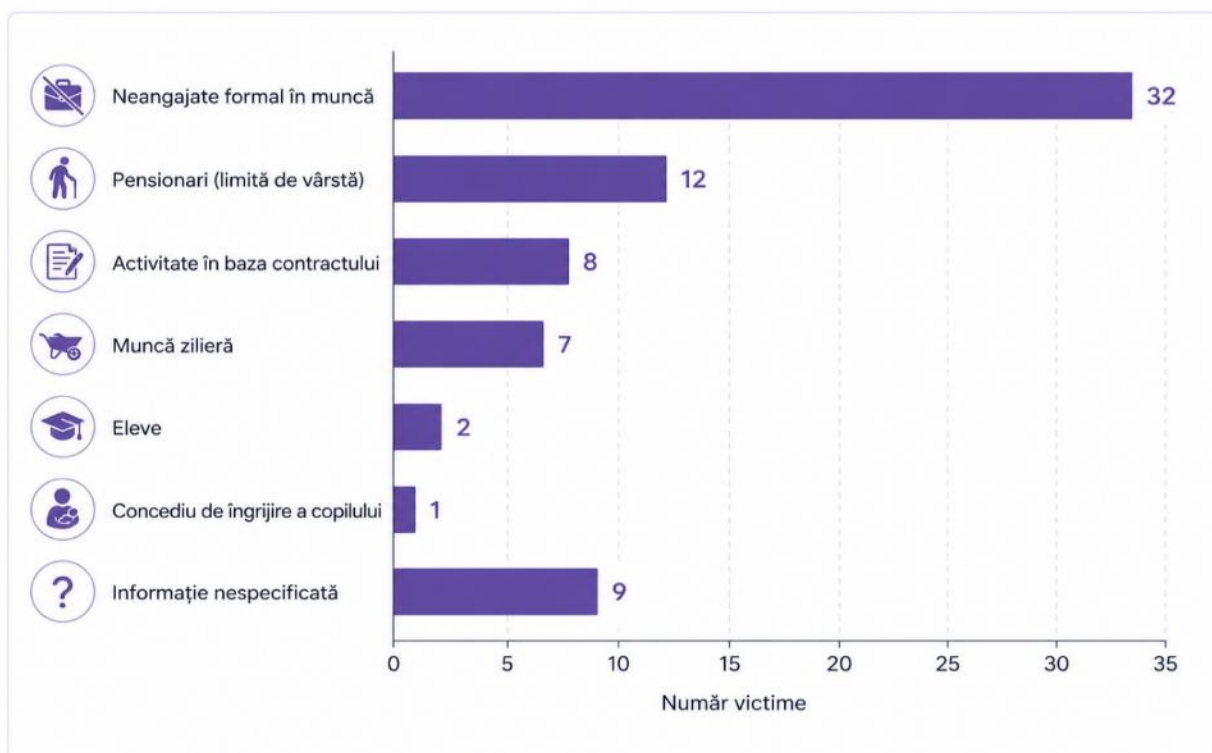
Analiza efectuată din perspectiva nivelului de educație și ocupație economică a victimelor constată că, cel mai mare număr de victime ale violenței extreme au studii gimnaziale (38 cazuri), urmate de 12 victime cu studii profesionale secundare și medii speciale, 4 victime cu studii superioare și celelalte fără studii sau în Formular lipsește informația.

Figura 18. Nivelul de educație al victimelor

Situația economică a victimelor violenței rămâne a fi precară în majoritatea cazurilor. Astfel, din numărul total de cazuri, 32 victime sunt neangajate formal în muncă, 12 victime beneficiază de pensie pentru limita de vârstă, 8 victime (4 femei și 4 bărbați) activează în baza contractului de muncă, iar 7 victime prestează muncă zilieră. În 2 cazuri victimele erau eleve, iar 1 caz victima se afla în concediu de îngrijire a copilului. În privința altora Formularele nu oferă informația.

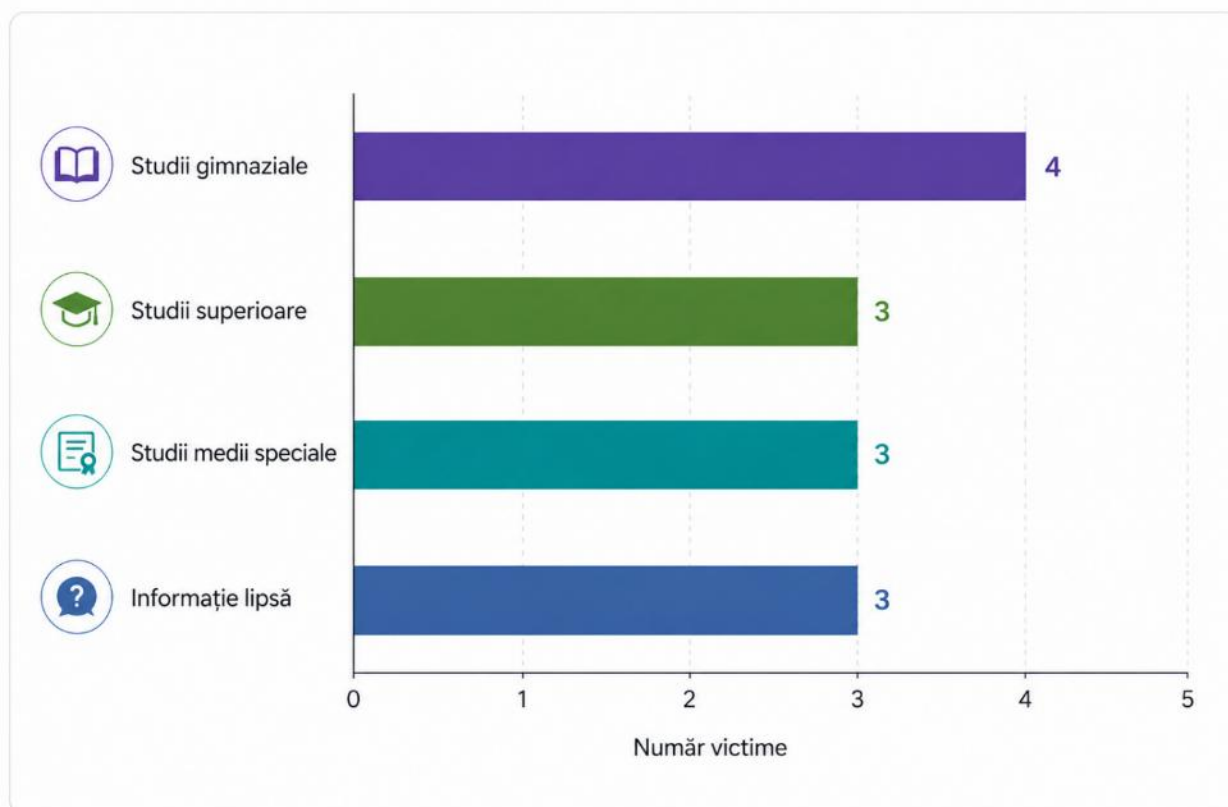
Figura 19. Mijloacele de subzistență al victimelor

Deci, doar în 8 cazuri sau 11% din numărul total victimele se bucurau de oarecare independență economică, dacă nu luăm în considerație că 2 femei victime au câte 2 copii la întreținere.

În cazurile de femucid 4 victime aveau studii gimnaziale, urmate de câte 3 victime cu studii superioare și medii speciale, iar în privința altora în Formular lipsește informația.

Figura 20. Nivelul de educație al victimelor femucidului

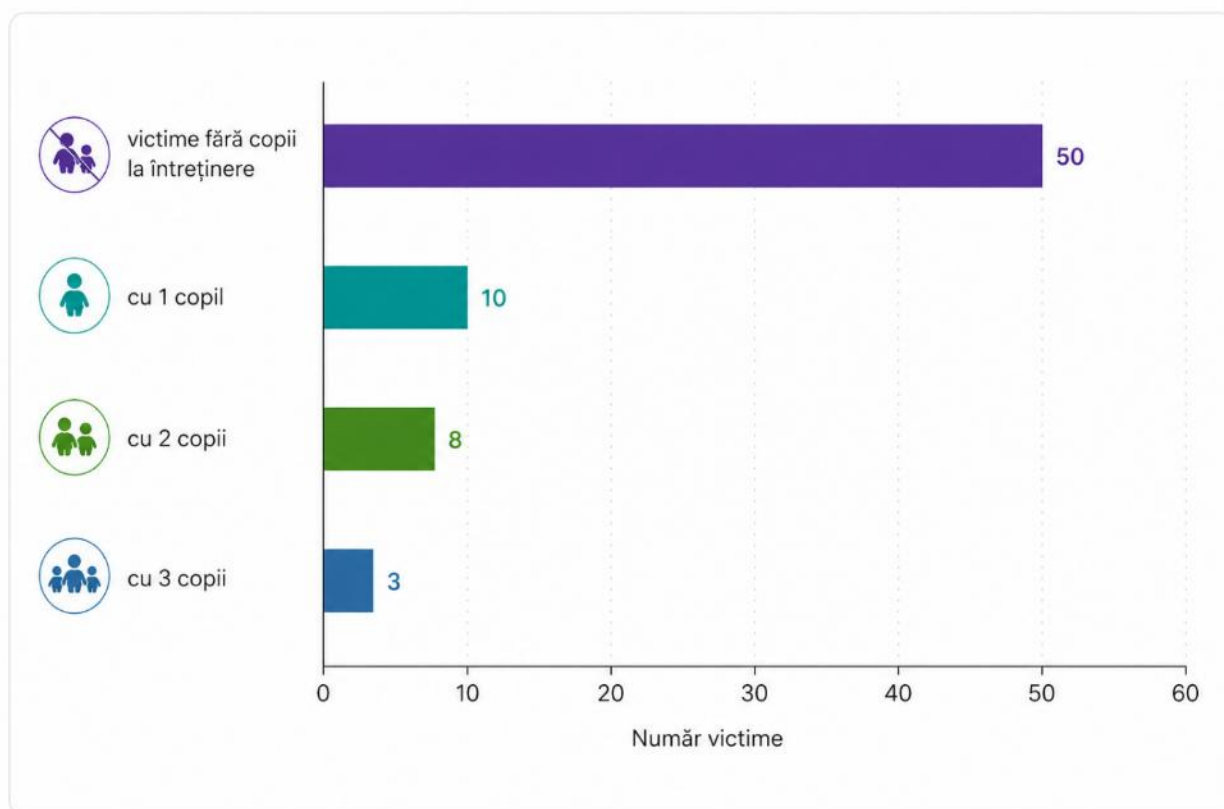
Beneficiau de pensie pentru limita de vârstă 6 victime ale femicidului, iar alte 7 victime erau persoane neangajate.

La momentul comiterii faptei de violență un număr însemnat de victime aveau copii la întreținere. Astfel, 10 victime ale violenței aveau la întreținere câte 1 copil, 8 victime aveau câte 2 copii, iar 3 victime aveau câte 3 copii la întreținere. În cazul femicidului 2 victime au avut câte 1 copil la întreținere. De altfel, Formularele de colectare a datelor nu conțin informații despre careva cazuri de violență care s-au desfășurat în prezența sau concomitent împotriva copiilor.²²

Figura 21. Distribuția victimelor în funcție de existența și numărul copiilor în întreținere

²² C/p 2025260140. În ședința de judecată doi polițiști din Echipa de patrulare și reacționare operativă, audiați în calitate de martori, au comunicat că, din spusele victimei copilul dormea și nu a fost martor la actele de violență și că anterior nu au fost cazuri de violență în familie. Totodată, membrul echipajului de la ambulanță, audiat în ședința de judecată în calitate de martor a comunicat că, venind la fața locului a văzut prin ușa întredeschisă că în odaia de alături un copil culcat pe pat privea televizorul cu sunetul tare. Deoarece victima urma să fie transportată la spital, asistenta medicală s-a apropiat de copil să-l convingă să meargă la verișoara lui, însă copilul a refuzat categoric. La rugămintea victimei, care a explicat că copilul este foarte atașat de mama, echipajul de la ambulanță a acceptat s-o însoțească copilul pe mama la spital. În drum spre spital victima a comunicat că și în ajun a fost bătăură de concubin, poate nu chiar așa de tare. Cazul de violență din ajun a fost confirmat și de alți martori, dar nu a fost investigat în această speță. Astfel, declarațiile martorului de la ambulanță nu corespund cu declarațiile angajaților Poliției, inclusiv referitoare la copil (a.n.2015). În aceste circumstanțe, se impunea audierea copilului în condiții speciale și în dependență de rezultate să-i atribuie statut procesual, după caz să-l refere la servicii de consiliere psihologică. Similare situație în cauza nr.2025360077 ș.a.

C/p 2025380358. În ședința de judecată polițistul din Echipa de patrulare și reacționare operativă, audiat în calitate de martor, a comunicat că, „...în jurul orelor 19.10 am primit informație telefonică de la serviciul 112, precum că în satul X soția a fost agresată de soț. Ajunși pe adresa indicată, la fântână am fost întâmpinați de o doamnă, care s-a dovedit a fi victima și copiii săi. Întrebând-o ce s-a întâmplat, aceasta a declarat că a fost agresată de soț și dorește să depună plângere. În acea seară am discutat și cu soțul acesteia, care era în stare de ebrietate alcoolică. Ultimul a declarat că soția a fost inițiatorul conflictului. Ce anume s-a întâmplat între soți și cum victima a fost agresată nu știu. După ce am întocmit actele necesare am plecat de la fața locului. Ce a fost mai departe nu cunosc...”. Totodată, membrul echipajului de la ambulanță, audiat în ședința de judecată în calitate de martor a comunicat că, „...când am junși pe adresa indicată, am fost întâmpinați lângă fântână de o doamnă, care s-a dovedit a fi victima și copiii săi. Femeia era așezată pe o piatră, fiind fără încălțăminte. Am întrebat-o ce s-a întâmplat și aceasta a declarat că a fost agresată de soț și că nu este prima dată. După acordarea ajutorului medical primar victima a fost transportată la spital...”. Trebuie de reținut că, intensitatea violenței rezultă, inclusiv din concluziile Raportului de expertiză, potrivit căruia victimei i-a fost cauzat traumatism închis al toracelui, fractura coastelor 2,3,4,5,6,7 pe stânga etc. Toate acestea au avut loc în prezența copiilor, altfel cum de explicat că copii se aflau în stradă împreună cu mama lor, care era fără încălțăminte. Se cere întrebarea – cât de calitativă și eficientă a fost prestația polițiștilor, dacă au părăsit domiciliu fără a clarifica ce s-a întâmplat între soți și cum victima a fost agresată. Victima a recunoscut în judecată că după cazul de violență nu poate lucra și nu se poate întreține de sinestătător.

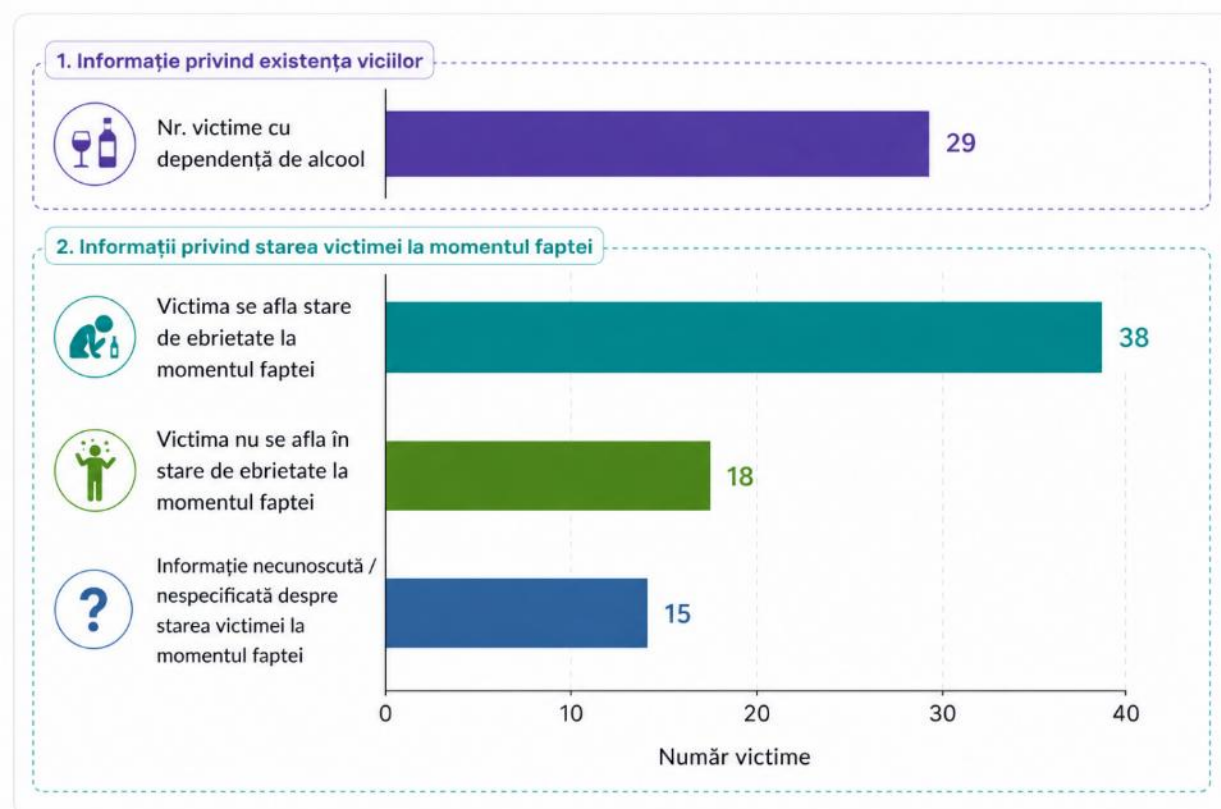

Nici în sentințele judecătorești nu se menționează nimic despre situația copiilor martori la actele de violență. Astfel, profesioniștii cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței în familie lasă în continuare fără atenția cuvenită situația copiilor în procesul urmăririi penale și cercetării judecătorești pe cauze de violență în familie, chiar și în cazurile soldate cu consecințe grave și deosebit de grave. Este necesar de consolidat eforturile în vederea sensibilizării corespunzătoare și pe această dimensiune a actorilor sectorului de justiție.

La evidența Poliției nu s-a aflat nici o victimă a femicidului și doar 4 victime ale violenței grave, inclusiv 3 victime au fost la evidență ca agresori familiari și 1 victimă la evidență fiind și anterior victimă a violenței în familie.

Analiza cazurilor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății transmise spre examinare în Comisie, indică la situația defavorabilă, care se perpetuă din perioada anilor precedenți, referitoare la viciile unor victime ale violenței. Conform datelor din Formulare, 29 victime (41%) din numărul lor total consumă abuziv sau sunt dependente de alcool. La momentul comiterii violenței, 38 victime (53%) erau în stare de ebrietate, în 15 cazuri nu se cunoaște starea victimei la momentul comiterii violenței.

Figura 22. Prezența comportamentelor de risc asociate cu consumul de alcool sau/și substanțe psihotrope în rândul victimelor

Privitor la victimele femicidului, 4 victime consumau abuziv sau erau dependente de alcool. La momentul comiterii violenței 4 victime se aflau în stare de ebrietate, iar 6 victime nu erau, în privința la 3 victime nu se cunoaște.

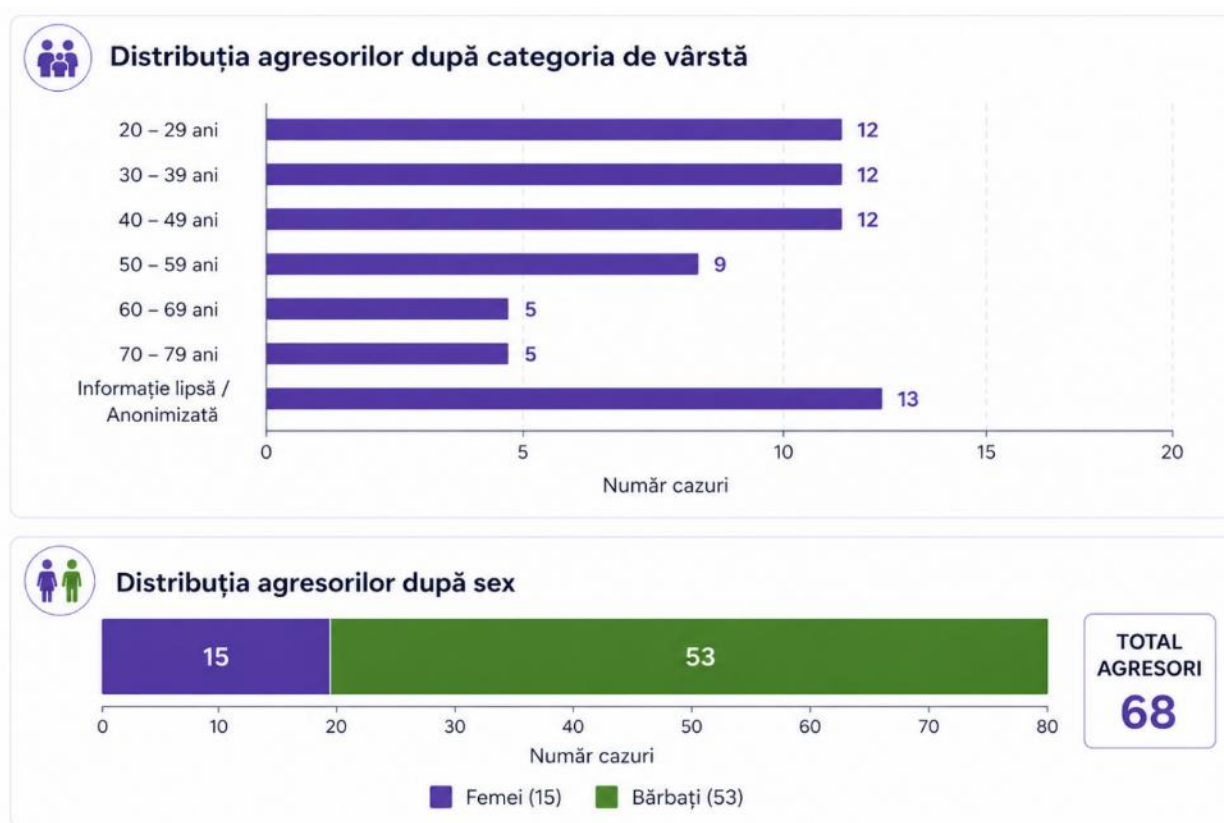
Nici o victimă nu se afla la evidența medicului narcolog sau medicului psihiatru și nu a fost menționat nici un caz de tratament la narcolog. Totodată, 3 victime bărbați erau cu antecedente penale pentru infracțiuni de violență în familie.

În legătură cu cele constatate sunt necesare investiții consistente și mobilizare intersectorială pe segmentul de educație, sănătate și protecție socială, începând cu localitățile cu acces limitat la servicii și resurse.

3.2. Profilul agresorilor

În anul 2025 cazurile de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, au fost săvârșite de către 68 de persoane adulte, inclusiv 53 bărbați și 15 femei, cu vârste cuprinse între 23 ani și 79 ani. Au fost constatați câte 12 agresori cu vârste între 20-29 ani, 30-39 ani și 40-49 ani, urmați de 9 agresori cu vârstă cuprinsă între 50 – 59 ani și câte 5 agresori cu vârste între 60-69 ani, respectiv 70-79 ani. În 13 cazuri, din lipsa informației depline în Formularele de colectare a datelor și anonimizarea datelor în sentințe, nu a fost posibil de stabilit vârsta concretă a agresorilor. În majoritatea cazurilor agresorul era mai tânăr decât victima. Această situație este caracteristică nu doar pentru cazurile de violență între membrii familiei, ci și în cazuri între parteneri intimi, în deosebi în relații de concubinaj.

Figura 23. Vârsta și sexul agresorilor

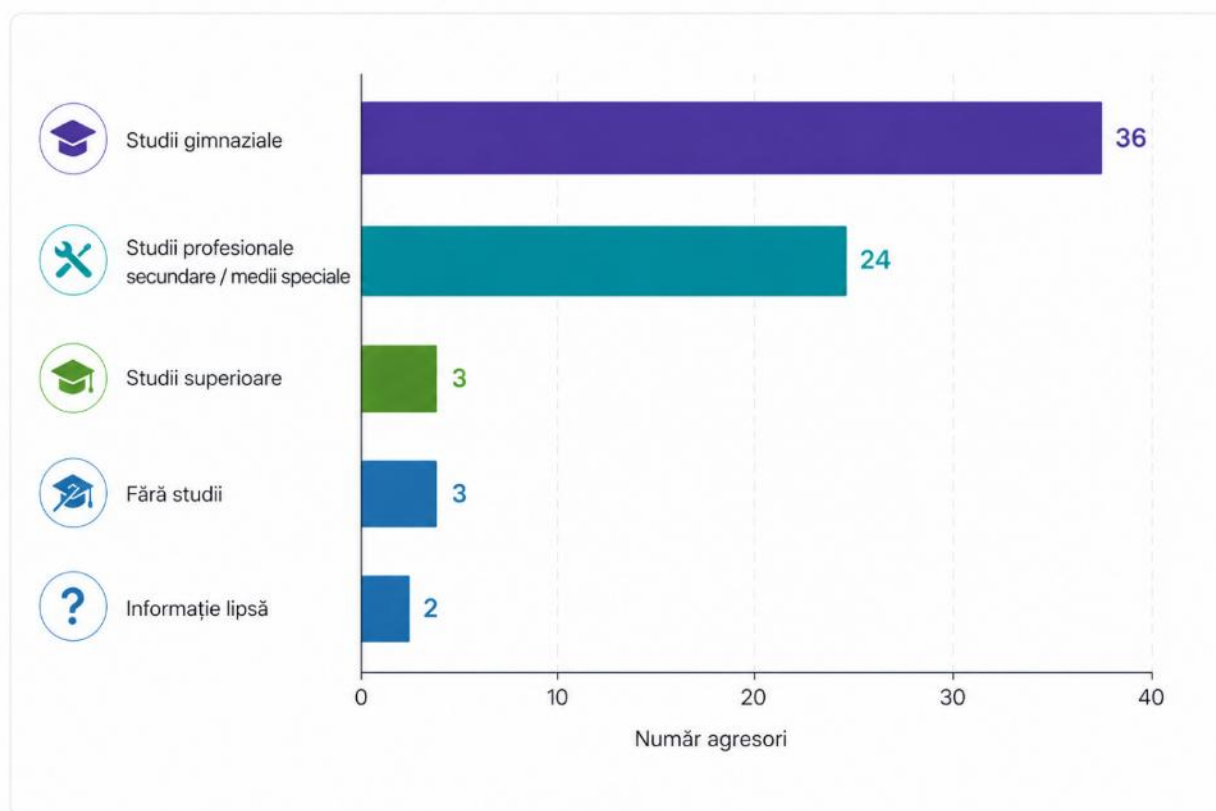

Toți agresorii sunt cu cetățenie a Republicii Moldova. Majoritatea absolută a agresorilor sunt de naționalitate moldovenească, excepție fiind 1 agresor de etnie găgăuză și 1 agresor de etnie romă.

În cazurile de femicid situația este similară. În 7 cazuri agresorii erau mai tineri decât victimele. Mai mulți agresori sunt de naționalitate moldovenească, excepție agresorul de etnie găgăuză și cel de etnie romă.

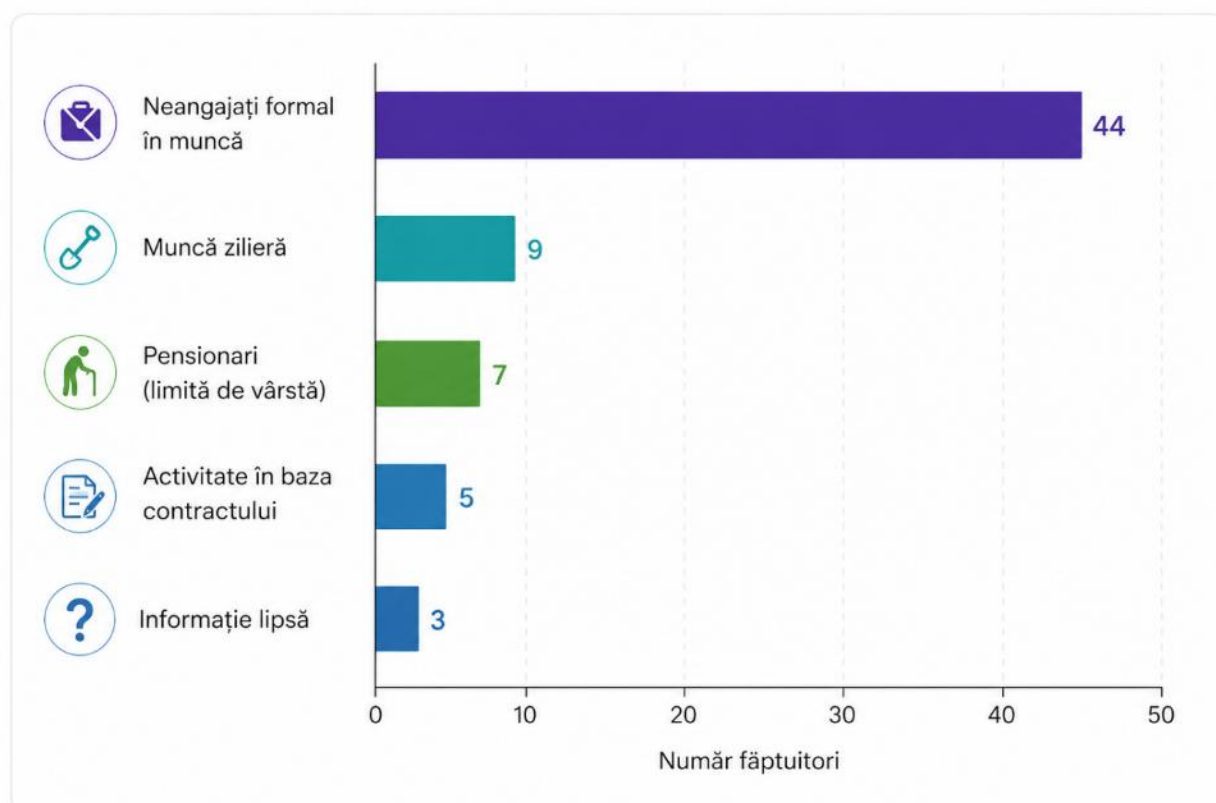
Din perspectiva nivelului de educație și ocupației economice ale agresorilor situația nu diferă substanțial de cea referitoare la victime. Astfel, cel mai mare număr de agresori care au comis violență extremă au studii gimnaziale (36 cazuri), urmați de 24 agresori cu studii profesionale secundare sau medii/medii speciale, 3 agresori cu studii superioare și 3 fără studii, în privința cazurilor rămase, în Formular lipsește informația.

Figura 24. Nivelul de educație al agresorilor

Situația economică a agresorilor în majoritatea cazurilor este dificilă, ca și în cazul victimelor. În 44 de cazuri, agresorii nu erau angajați formal în muncă, 9 agresori prestau muncă zilieră, 7 agresori erau beneficiari de pensie pentru limita de vârstă și doar 5 agresori activau în baza contractului de muncă. În privința altora în Formular lipsește informația.

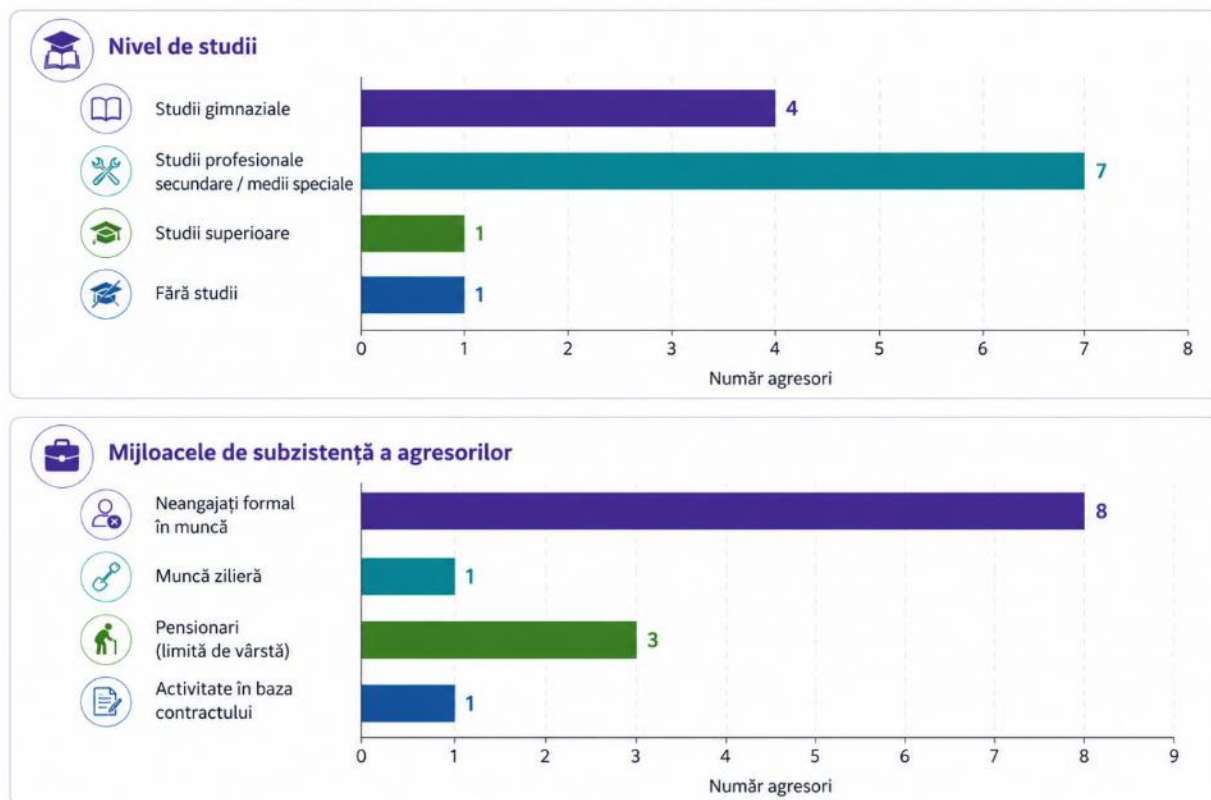
Figura 25. Mijloacele de subzistență a agresorilor

Deci, doar în 5 cazuri sau 7% din numărul total, agresorii aveau un venit stabil și o perspectivă relativă de independență economică.

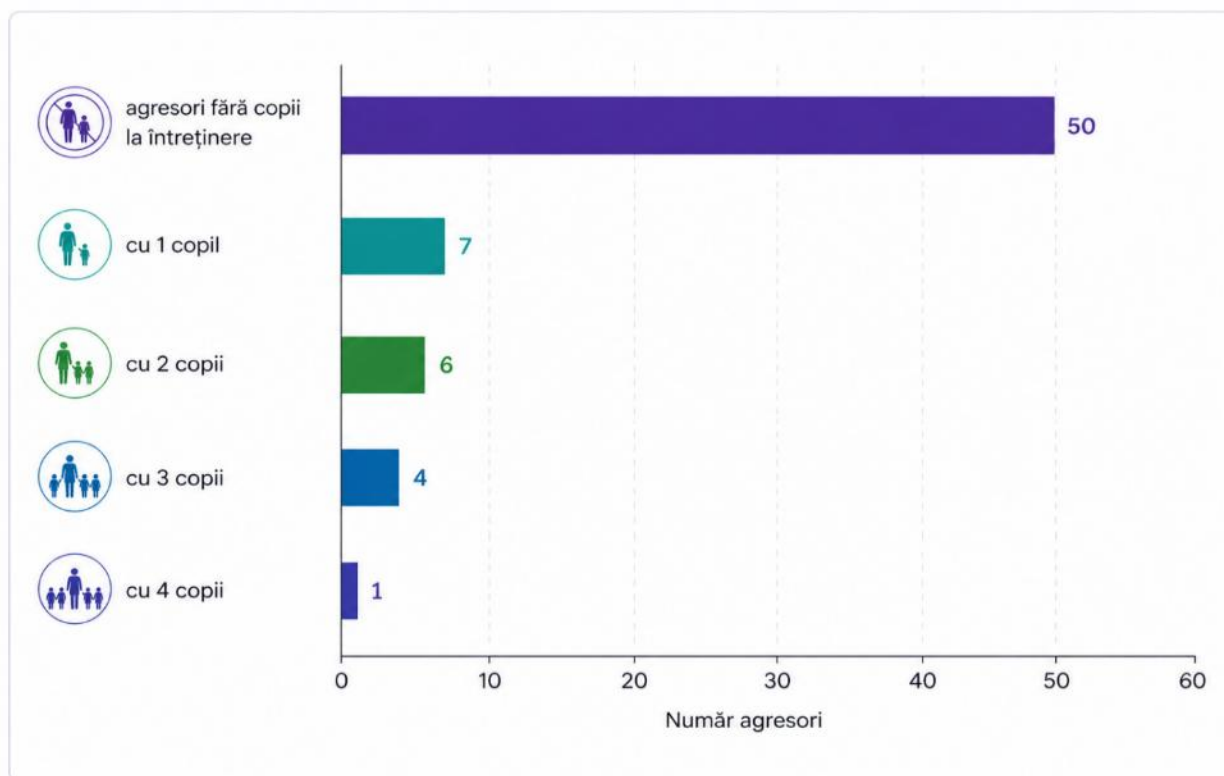
În cazurile de femicid 7 agresori erau cu studii profesionale secundare sau medii/medii speciale, 4 agresori cu studii gimnaziale, urmate de câte 1 caz a agresorilor cu studii superioare și fără studii. În 8 cazuri agresorii erau neangajați în muncă, în 3 cazuri beneficiau de pensie pentru limita de vârstă și câte 1 caz a agresorilor cu contract oficial de muncă sau cu muncă zilieră.

Figura 26. Nivelul de educație și mijloacele de subzistență al agresorilor în cazurile de femicid

Mai mulți agresori la momentul comiterii faptei de violență aveau copii la întreținere. Astfel, 7 agresori bărbați care au comis violență aveau la întreținere câte 1 copil, 6 agresori aveau câte 2 copii (3 agresori bărbați și 3 agresori femei), 4 agresori aveau câte 3 copii la întreținere (1 agresor bărbat și 3 agresori femei) și 1 agresor femeie avea la întreținere 4 copii. În cazul femicidului 3 agresori au avut câte 1 copil la întreținere.

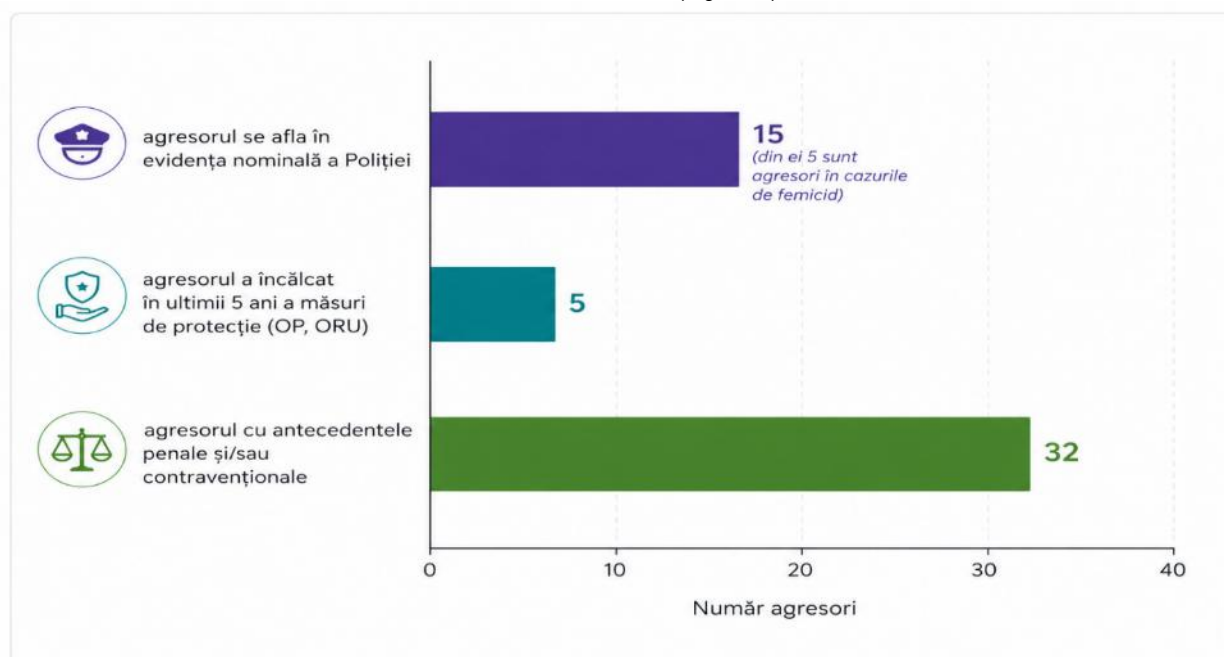
Figura 27. Distribuția făptuitorilor în funcție de existența și numărul copiilor în întreținere

Reiterăm că, Formularele de colectare a datelor nu conțin informații despre cazurile de violență care s-au desfășurat în prezența sau concomitent și în privința copiilor, astfel nu cunoaștem care au fost deciziile autorităților în aceste cazuri. Nu se menționează nimic în acest sens nici în sentințele judecătorești pe cauzele care s-au finalizat cu soluție. Aceste constatări indică la necesitatea de consolidare a eforturilor în vederea sensibilizării profesioniștilor din sectorul de justiție pentru implicarea corespunzătoare, mai ales în cazurile de violență cu consecințe grave și deosebit de grave.

În perioada comiterii actelor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, 15 agresori se aflau la evidența Poliției ca agresori familiari. Agresorii s-au aflat la evidența Poliției și în 5 cazuri de femicid.

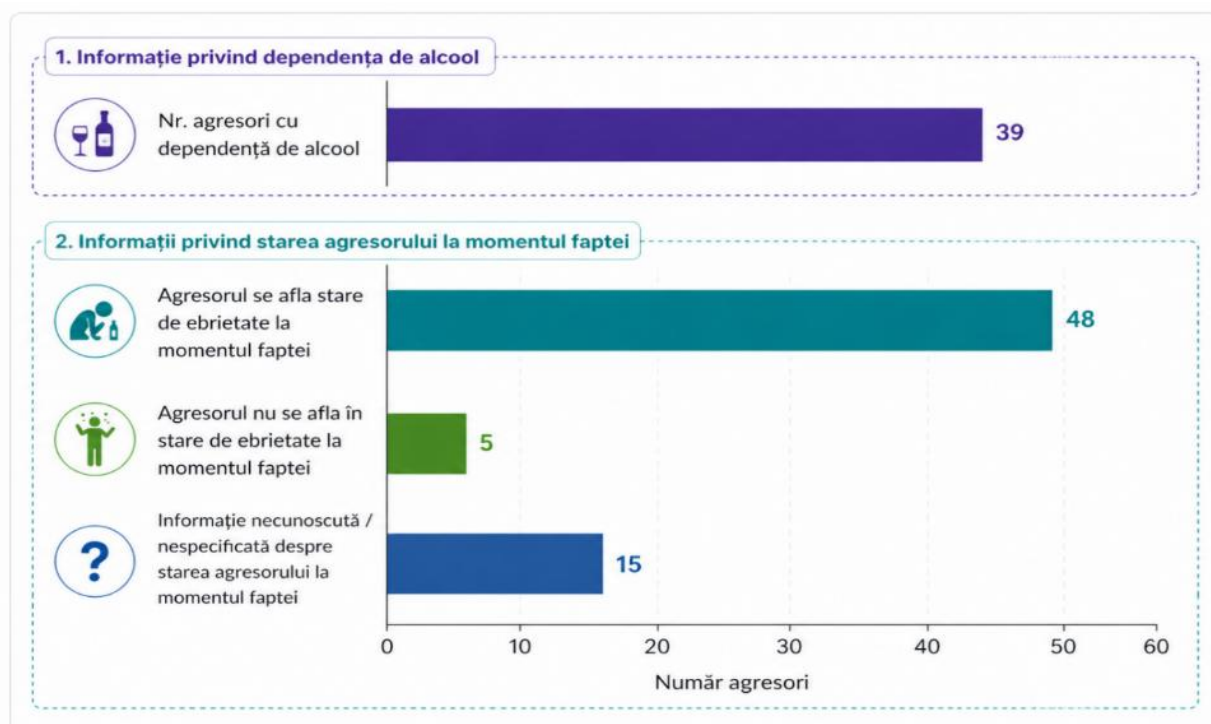
Figura 28. Indicatori ai contactului anterior faptei al făptuitorilor cu sistemul de ordine și justiție

Acest fapt indică la un randament scăzut a măsurilor desfășurate de Poliție pentru corijarea comportamentului agresorilor și prevenirea actelor de violență repetate.

Analiza cazurilor de femicid și violență în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății transmise spre examinare în Comisie, indică la situația defavorabilă, care se perpetuă din perioada anilor precedenți, referitoare la viciile în cazul unui număr impunător de agresori familiari. Conform datelor din Formulare, 39 agresori (57%) din numărul lor total consumau abuziv sau erau dependenți de alcool. Fără vicii/adicții au fost menționați 20 agresori, iar pentru celelalte cazuri nu a fost posibil de colectat informație. Totodată, la momentul comiterii violenței, 48 agresori (70%) din numărul lor total erau în stare de ebrietate, în 5 cazuri agresorii nu erau în stare de ebrietate, iar în celelalte cazuri nu se cunoaște care a fost starea agresorului la momentul comiterii crimei.

Figura 28. Prezența comportamentelor de risc asociate cu consumul de alcool sau/și substanțe psihotrope în rândul agresorilor

Cu referire la cazurile de femicid, 4 agresori sunt fără vicii/adicții, iar 6 agresori sunt consumatori abuzivi sau cu dependență de alcool. La momentul comiterii violenței 8 agresori se aflau în stare de ebrietate, 2 agresori nu erau, iar în celelalte 3 cazuri nu se cunoaște starea lor.

Potrivit Formulelor de colectare a datelor nu a fost stabilit nici un caz de aflare a agresorilor familiari la evidența medicului narcolog și nu a fost menționat nici un caz de tratament la narcolog. La evidența medicului psihiatru se aflau 5 agresori.

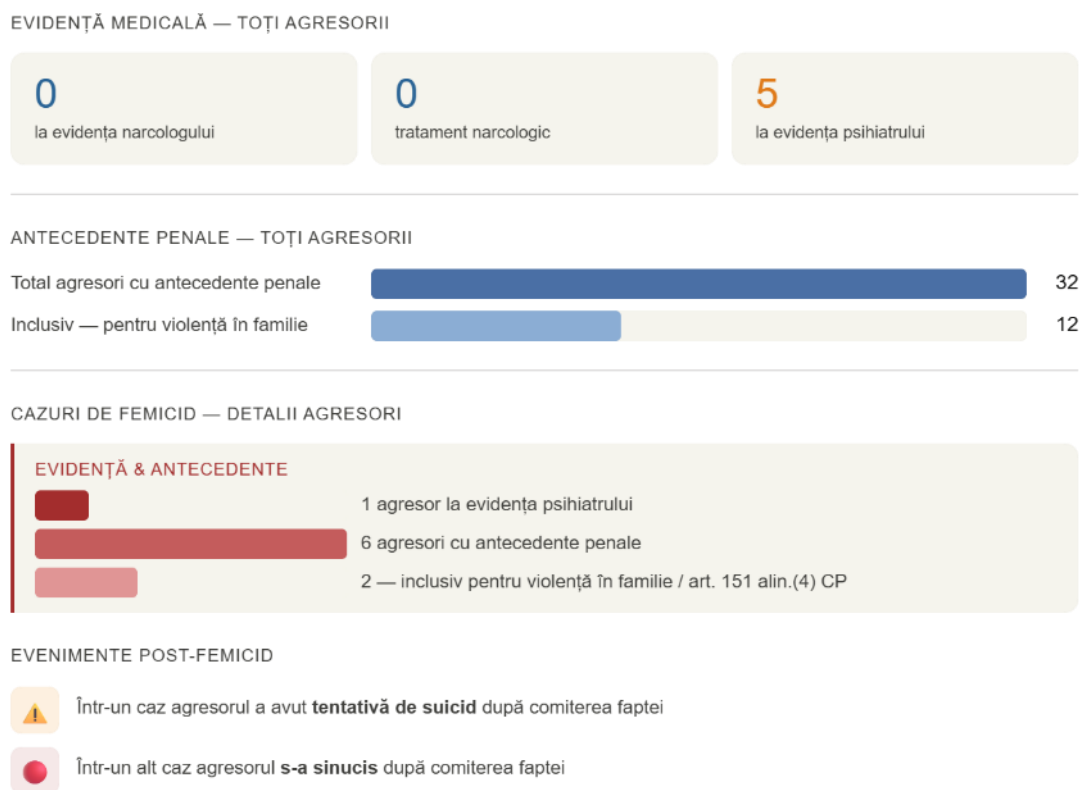
Din numărul total al agresorilor, 32 persoane erau cu antecedente penale la momentul comiterii faptei de violență, inclusiv 12 agresori pentru infracțiuni de violență în familie. Fără antecedente penale erau 29 persoane. În cazurile de femicid la evidența medicului psihiatru se afla 1 agresor. Antecedente penale aveau 6 agresori, inclusiv 2 agresori pentru infracțiune de violență în familie și infracțiune de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, care a provocat decesul victimei (art.151 alin. (4) Cp).

Într-un caz²³ agresorul a avut tentativă de suicid, în alt caz de femicid²⁴ agresorul s-a sinucis.

²³ c/p 2025030172, nu a fost menționată motivul tentativei de suicid;

²⁴ c/p 2025320103, după omorul soției și soacrei agresorul s-a sinucis;

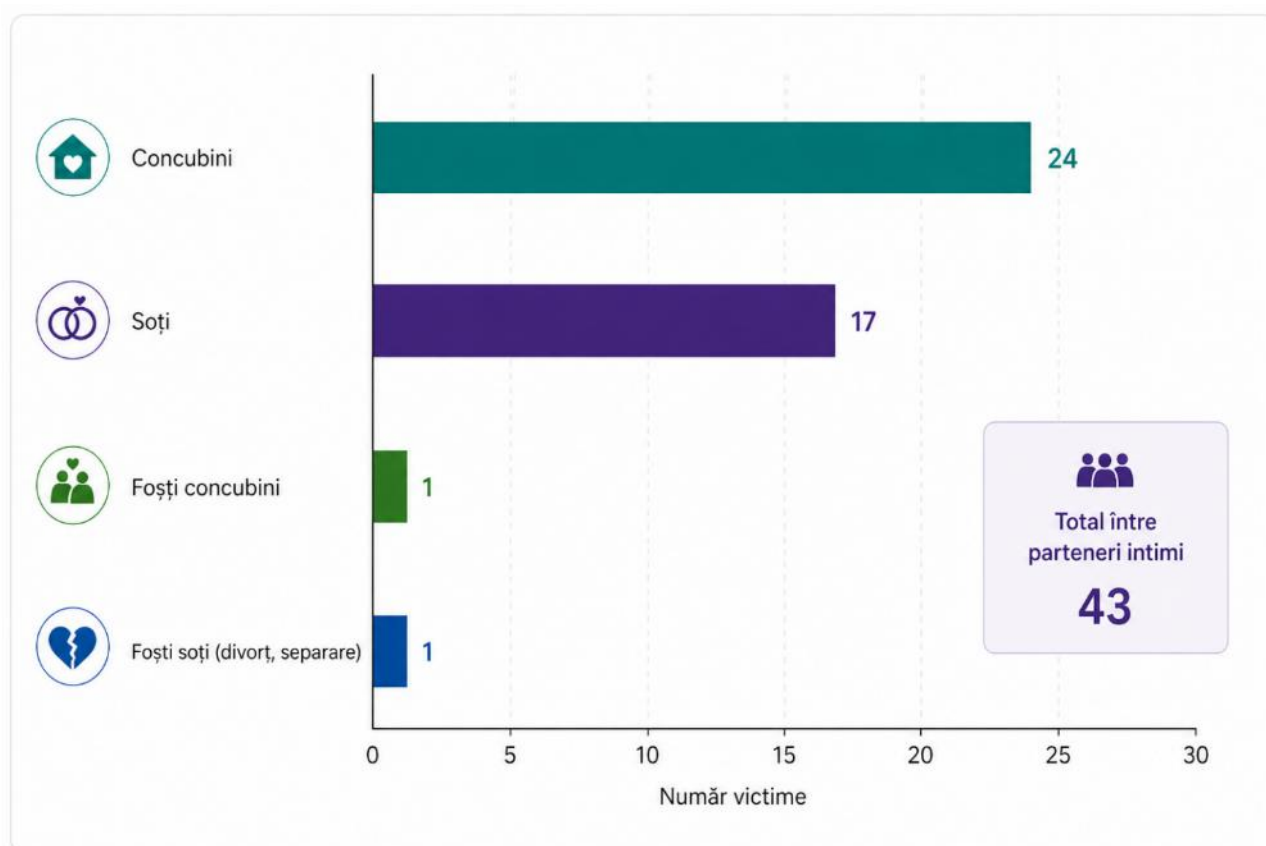
Figura 29. Date adiționale privind agresorul

3.3. Natura relației dintre victimă și agresor

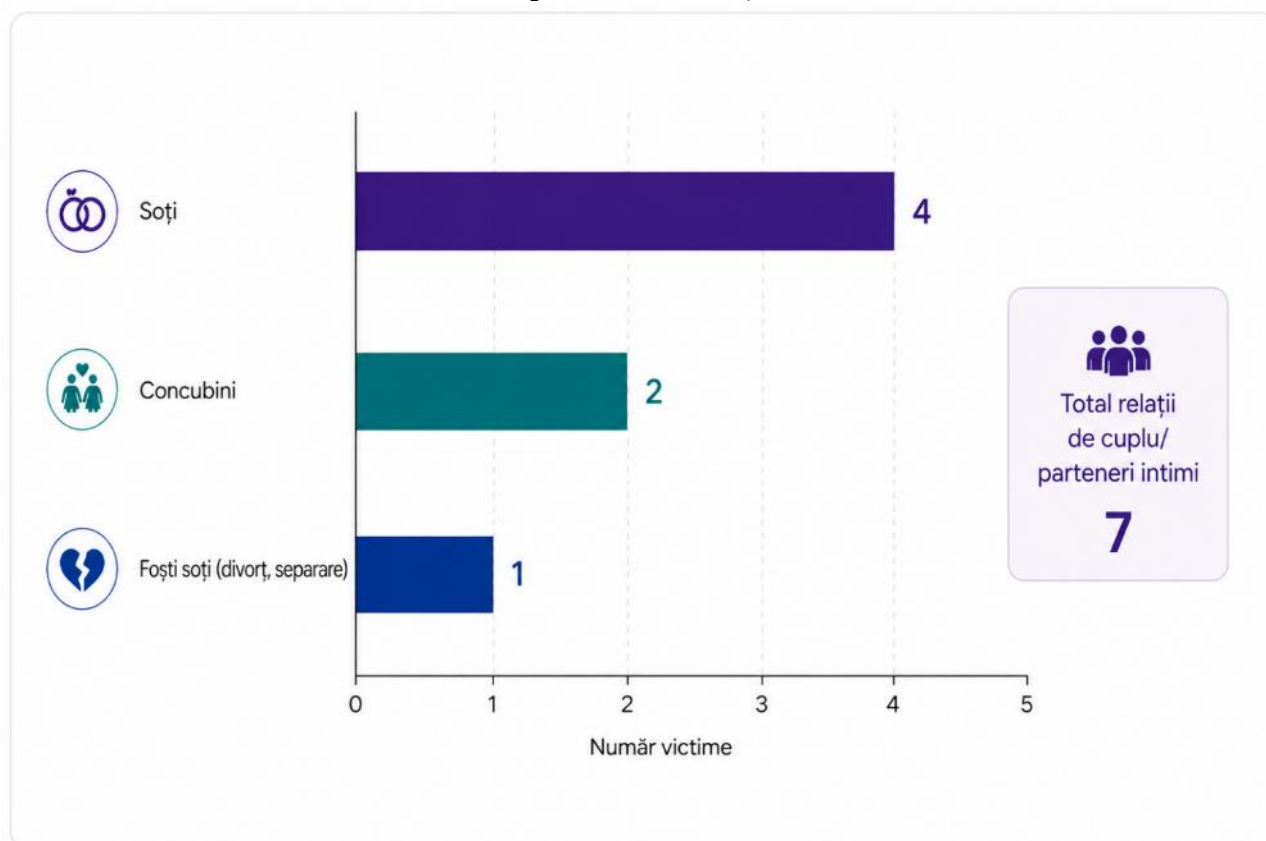
Relațiile de parteneriat neoficializat se regăsesc în topul cazurilor de violență care se produc între partenerii intimi. În corespundere cu informația din Formularele de colectare a datelor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății din anul 2025, cel mai mare număr (25 cazuri) de violență gravă și deosebit de gravă au avut loc între persoane aflate în relații de concubinaj, inclusiv un caz între foști concubini. Lista actelor de violență este urmată de 18 cazuri de violență gravă și deosebit de gravă între soți, inclusiv un caz între foștii soți.

Figura 30. Statutul victimei față de agresor (situațiile când sunt / au fost parteneri intimi)

Astfel, din numărul total de cazuri analizate, violența între partenerii intimi s-a produs în 43 cazuri sau peste 63%, fiind în creștere față de anii precedenți, chiar și în situația numărului total mai mic de cazuri de violență în raport cu perioadele anterioare.

Figura 31. Statutul victimei față de agresor în cazurile de femicid (situațiile când sunt / au fost parteneri intimi)

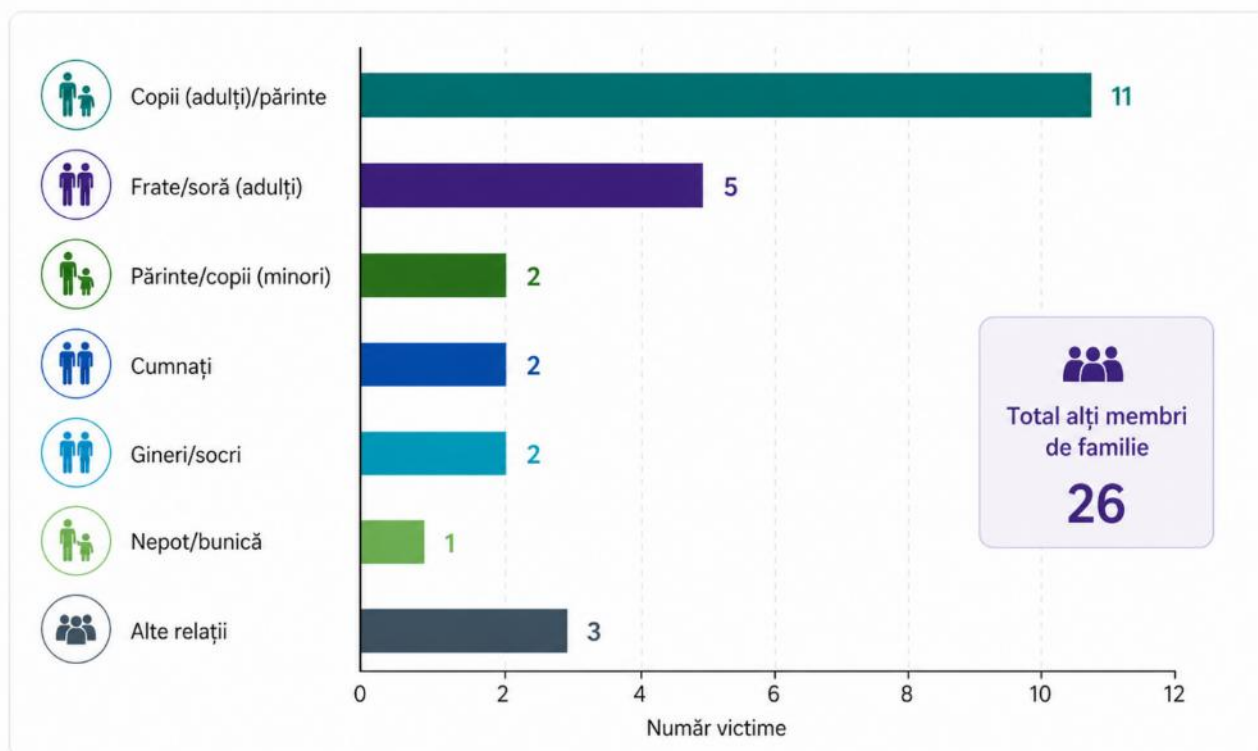

Informația privitor la durata relațiilor între parteneri indică o varietate a relațiilor de la 2-4 luni, la 40-50 de ani de viață în cuplu. În cazul soților perioada de convețuire a constituit cu precădere peste 20 ani, iar în cazul concubinilor până la 10 ani. De altfel, viața de cuplu a subiecților violenței nu presupunea neapărat domiciliul comun, desi această modalitate de relații predomină.

Rezultatele analizei confirmă că, încetarea relațiilor intime între parteneri, oficiale și neoficiale, nu asigură garanții de siguranță pentru victime, inclusiv împotriva actelor de violență extremă. Aceasta implică necesitatea reconstituirii mecanismului de intervenție a structurilor cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței de gen, inclusiv în mediul familiei. Un factor important, în acest sens, reprezintă revizuirea atitudinii profesioniștilor (din organele de ocrotire a ordinii publice, serviciile medicale și asistență socială) referitoare la posibilitatea/ necesitatea pătrunderii fără consimțământ în spații închise pentru înlăturarea unei primejdii care amenință viața și integritatea fizică a persoanei.

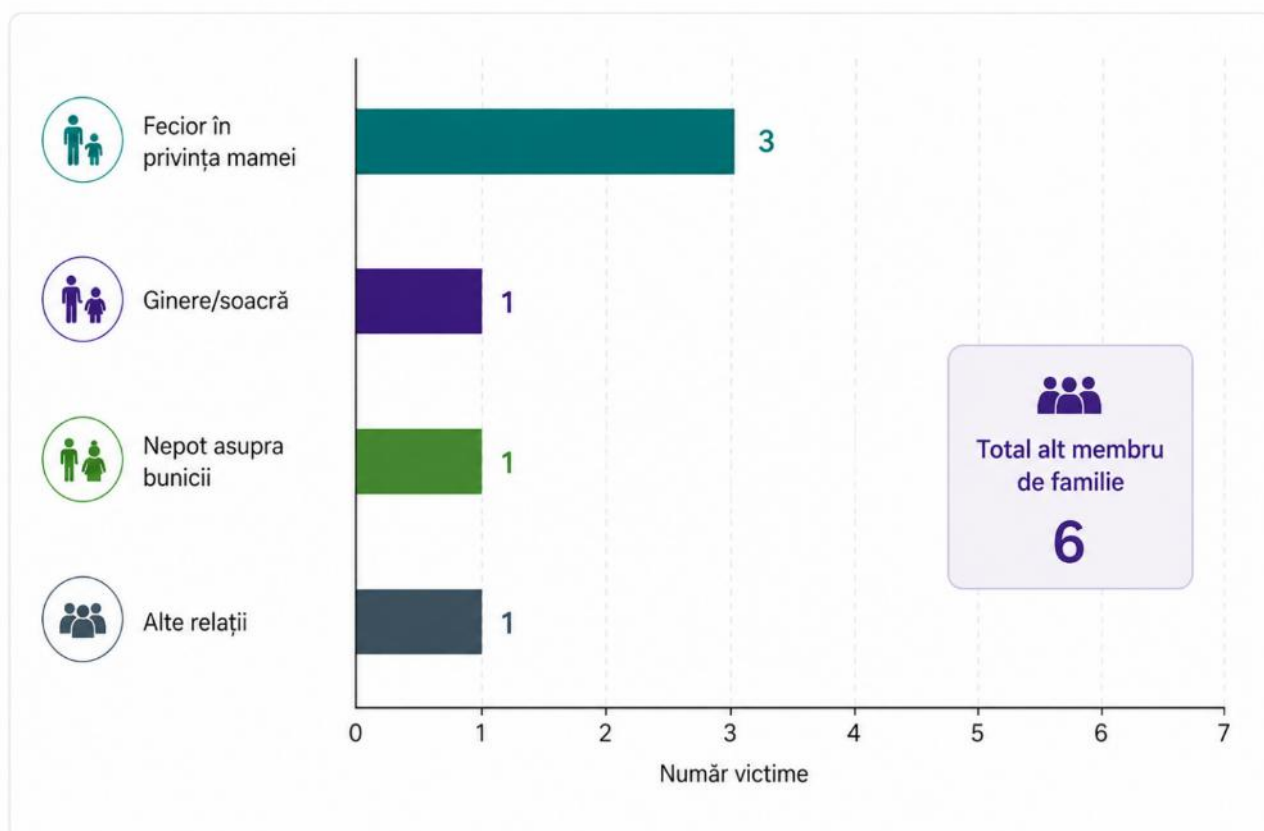
Cazurile de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, comise înafara relațiilor de cuplu au inclus 26 cazuri. Predomină cazurile de violență dintre copii adulți și părinți în număr de 13 cazuri, urmate de 5 cazuri de violență între frați/surori, câte 2 cazuri între ginere/socri și între cumnați și 1 caz de violență comis de nepot în privința bunicii. În 3 cazuri nu s-a constatat în final relații familiale în sensul stabilit de lege, faptele fiind calificate în dependență de circumstanțele stabilite.

Figura 32. Statutul victimei față de agresor (situațiile când nu sunt / au fost parteneri intimi)

Femicidul a inclus 6 cazuri, inclusiv 3 cazuri de violență a fiilor adulți asupra mamelor, 1 caz de violență comis de ginere în privința soacrei și 1 caz de violență comis de nepot în privința bunicii. Un caz de femicid s-a produs între persoane care nu se aflau în relații de familie.

Figura 33. Statutul victimei față de agresor în cazurile de femicid (situațiile când sunt / au fost parteneri intimi)

Rezultatele analizei constată că, riscul de violență cu consecințe grave și deosebit de grave nu depinde de natura relațiilor dintre victime și agresori și nici nu scade concomitent cu învechirea relațiilor. Prin urmare, măsurile de prevenire/combateră a violenței trebuie să țină cont de factorii care impulsionează comportamentul agresiv în fiecare caz individual.

IV. INVESTIGAREA ȘI EXAMINAREA JUDICIARĂ A CAUZELOR PENALE

Rolul sectorului de justiție în cazurile de violență în familie este crucial, pentru asigurarea unui răspuns holistic în combaterea fenomenului de violență în familie și pentru siguranța victimelor violenței.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) susține obligația pozitivă a statului de a investiga, urmări și pedepsi efectiv violența în familie. În cauzele recente, Luca v. Moldova și Vieru v. Moldova, CtEDO observă că autoritățile naționale sunt obligate să răspundă „imediat” la cazurile de violență în familie și să le proceseze cu o diligență specială. Curtea reiterează că „...obligația de a desfășura o investigație eficientă a tuturor actelor de violență în familie este un element esențial al obligației Statului în baza Articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului...”, „...o diligență deosebită este necesară în vederea soluționării cazurilor de violență în familie, iar în cursul procedurilor interne trebuie luată în considerare natura specifică a violenței în familie...”, „...principiul eficacității presupune că autoritățile judiciare naționale în niciun caz nu trebuie să fie pregătite să lase nepedepsită suferința fizică sau psihologică care a fost cauzată...”.

4.1. Urmărirea penală a cazurilor (înregistrarea, calificarea faptei, soluția pe cauză)

Prezentul raport elucidează analiza a 69 cauze penale pornite în privința a 68 cazuri de femicid și de violență în familie, soldată cu decesul victimei, vătămarea corporală gravă sau cu determinare la suicid, comise în perioada anului 2025.

Datele analizate, arată că pe 68 cazuri de violență atribuite în competența Comisiei, au fost pornite 69 cauze penale: 10 cauze penale în temeiul art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, 9 cauze penale intentate în temeiul art.27, 145 alin. (2) lit. e¹) CP, 36 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP, 3 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. b) CP, 8 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, 2 cauze penale calificate în temeiul art.201¹ alin. (1) lit. a) CP și 1 cauză penală calificată în temeiul art.151 alin. (4) CP.

La momentul întocmirii Raportului, din numărul total de 69 cauze penale de violență comise în anul 2025, au fost expediate în judecată 53 cauze penale. În 39 de cazuri instanța de judecată a adoptat soluții – 37 sentințe de condamnare penală, 1 hotărâre de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și 1 sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol în judecată. La faza de urmărire penală a fost clasat procesul penal în 3 cauze²⁵, iar pe 13 cauze continua urmărirea penală.

Procesul penal, analizat pe baza informației acumulate din Formularele de colectare a datelor și din sentințele judecătorești, deseori se desfășoară fără diligența cuvenită pentru examinarea sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cauzei. Cu mici excepții, activitatea în cadrul procesului penal se limitează la examinarea cazurilor izolate, cu precădere doar actul de violență sesizat. Se omite cercetarea eventualelor împrejurări care pot dezvălui semnele unei infracțiuni prelungite sau a concursului de infracțiuni. Același mod de abordare este aplicat și cazurilor de violență gravă, supuse analizei în Comisie. Nu se ține cont de specificul violenței de gen, în care

²⁵ În c/p 2025320103, pornită pe art.145 alin.(2) lit.e¹), j), i) CP, procesul de urmărire penală a fost clasat, deoarece agresorul s-a strangulat; în c/p 2025190042, pornită pe art.145 alin.(2) lit.e¹) CP, procesul de urmărire penală a fost clasat, iar fapta a fost examinată în cadrul altui dosar penal; în c/p 2025450014, pornită pe art.201¹ alin.(3) lit.a) CP, procesul a fost clasat, deoarece victima și agresorul s-au întors la domiciliu în Italia.

formele extreme de violență de cele mai multe ori reprezintă actul culminant al unor manifestări violente de durată, crescând în intensitate.²⁶

Activitatea în cadrul procesului penal dezvăluie aspecte sensibile începând cu înregistrarea comunicărilor despre cazuri de violență.²⁷

În conformitate cu prevederile Codului de procedură penală al Republicii Moldova (CPP)²⁸ procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului abilitat cu funcții de urmărire penală despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni. Organul de urmărire penală se consideră sesizat prin: plângere; denunț; autodenunț; depistarea nemijlocit de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni. Sesizarea se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (n.n. în Registrul nr.1). Acțiunile procesuale se efectuează în strictă conformitate cu prevederile CPP și numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracțiune.

Astfel, înregistrarea corespunzătoare și neîntârziată a sesizării despre un act de violență, inclusiv de violență în familie, care constituie faptă calificată în legea penală drept infracțiune, este procedeul prioritar și esențial pentru atingerea scopului legii de procedură penală - protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, astfel încât orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale.²⁹

Din totalul de 69 dosare penale pe cazurile de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, comunicările despre violența gravă și deosebit de gravă au fost înregistrate în Registrul de evidență cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1), doar în 22 cazuri sau 32%. În alte 15 cazuri, comunicările despre violența gravă și deosebit de gravă au fost înregistrate inițial în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente (Registrul nr.2, care nu este parte a procesului penal n.n.), după care peste o perioadă de timp (după caz, câteva zile sau câteva luni)³⁰ sesizarea era trecută în Registrul nr.1 cu

²⁶ Un exemplu elocvent că impunitatea încurajează agresorii să comită violență mai frecvent și cu intensitate sporită servesc circumstanțele cauzei nr. 2025340115. Din mărturiile uneia din victime s-a stabilit că, inculpatul a recurs la violență psihică și fizică din primul an de căsnicie, însă victima nu se adresa la Poliție, căci agresorul își cerea iertare și victima îl ierta, chiar și în cazurile de maltratare cu numeroase echimoze pe corp. Se întâmpla și în prezența copiilor. Dacă agresorul se întorcea noaptea acasă în stare de ebrietate alcoolică, o trecea pe nevastă și cele 2 fiice minore și, cu amenințări, o maltrata pe soție în prezența copiilor, avea un comportament foarte agresiv. De multe ori victima era nevoită să doarmă la podea, uneori la vecini. Comportamentul violent al agresorului se intensifica și în 2022 a încercat nereușit să-și incendieze soția, stropind-o cu motorină. Deoarece, era iertat după fiecare act de violență, deja din 2024 agresorul a început să aplice violență și asupra socrilor, când încercau să-i ia apărarea fiicei. Comportamentul agresiv a culminat cu actul de violență din 2025, când agresorul i-a aplicat fratelui său vătămare gravă a integrității corporale soldată cu decesul victimei.

²⁷ Exemplul de practică vicioasă, transformată în obișnuință, privind înregistrarea comunicărilor de violență pe Registrul nr.2, fără acțiuni ulterioare rezultative, astfel încurajând prin impunitate agresorii, servește și c/p nr.2025180451. Din materiale se desprinde că, până la data comiterii actului de violență (10.10.2025) soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, la 09.09.25 ora 21:55, în Serviciul de gardă al IP Căușeni, a fost recepționată informația Serviciului 112 la apelul cet. B.I. despre conflictul cu concubina B.V. Cazul a fost înregistrat în Registrul nr.2, iar examinarea lui a fost finalizată prin încheierea despre lipsa componenței de contravenție prevăzută de art.78¹ Cod Contravențional. În privința lui B.I. a fost emis ORU pe 5 zile. În aceeași zi agresorul a încălcat măsurile de protecție. Ulterior, la 26.09.25 ora 23.12, în Serviciul de gardă al IP Căușeni, a fost recepționată informația Serviciului 112 la apelul cet. B.V. despre conflict cu concubinul B.I. la domiciliu. Cazul a fost înregistrat în Registrul nr.2, iar examinarea lui a fost finalizată prin încheierea despre lipsa componenței de contravenție prevăzută de art.78¹ Cod Contravențional. În privința lui B.I. a fost emis ORU – 5 zile.

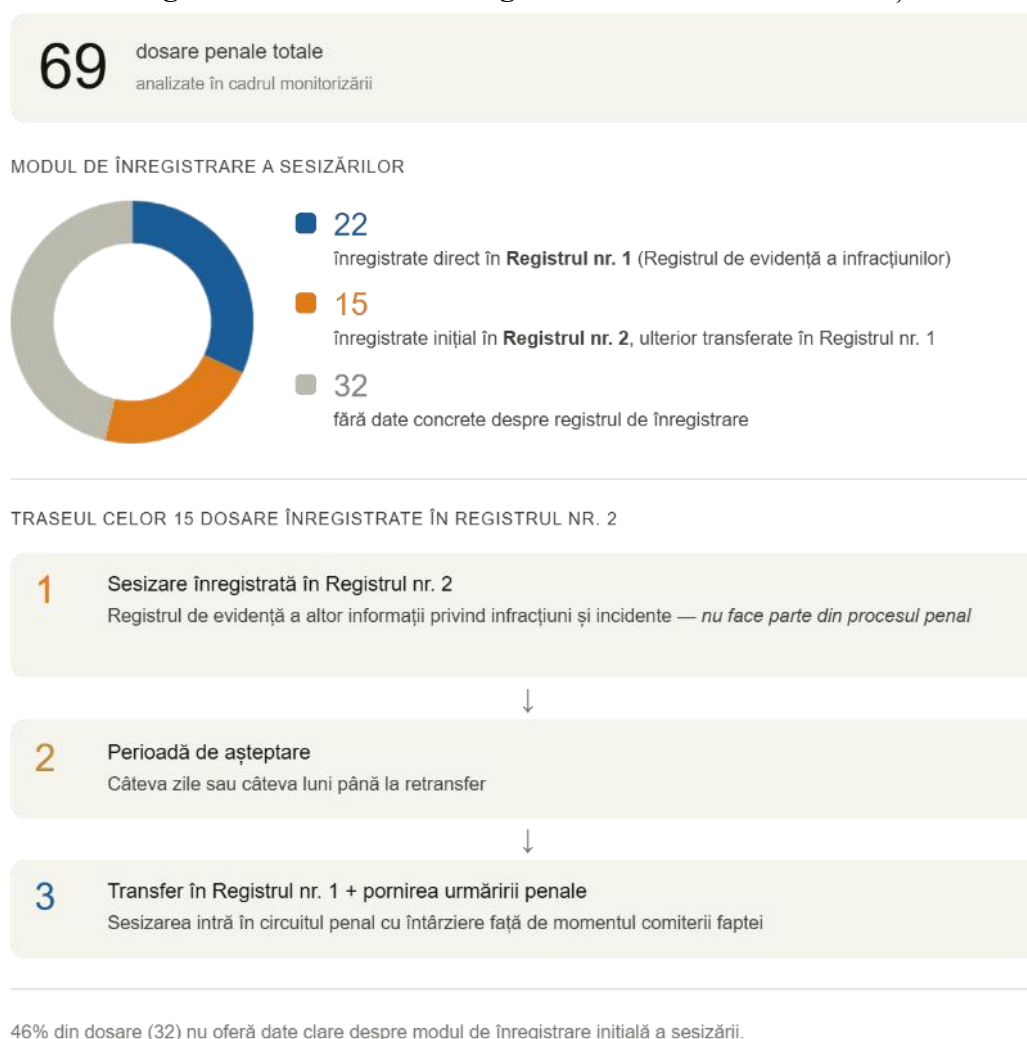
²⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153183&lang=ro

²⁹ Art.1 al Codului de procedură penală al RM;

³⁰ c/p 2025250277, caz de femicid comis la 24.01.2025, pornită urmărirea penală la 01.12.2025, pe art.201¹ alin. (4) Cp; c/p 2025180256, fapta comisă începând cu 05.02.2025, pornită u/p la 11.07.2025, pe art.201¹ alin. (3) lit. b) Cp; c/p 2025250207, fapta comisă la 17.04.2025, trecută pe R-1 la 05.08.25 și pornită u/p la 13.08.25, pe art.201¹ alin.(3) lit. a) Cp;

ulterioară pornire a urmăririi penale. În celelalte 32 cazuri, Formularele de colectare a informației nu oferă date concrete despre Registru (Registru nr.1 sau Registru nr.2) în care a fost inițial înregistrată sesizarea despre violența gravă și deosebit de gravă, uneori lipsește orice informație în această privință.

Figura 34. Ordinea de înregistrare a cazurilor de violență

Cu referire la cauzele de femicid, în 6 cazuri (46%) sesizarea a fost înregistrată în Registru nr.1, în 4 cazuri sesizarea a fost înregistrată inițial în Registru nr.2, ulterior trecută pe Registru nr.1, iar în privința la 3 cazuri lipsește informația.

Practica actuală când este o obișnuință înregistrarea comunicărilor despre violență în familie inițial în Registru nr.2, și doar atunci când se stabilesc elementele componente de infracțiune, cazul se transmite în Registru nr.1, metodă care este aplicată și în cazul formelor extreme de violență. În esență această practică reprezintă o confirmare a faptului că structurile responsabile precum organul de constatare și organul de urmărire penală, cu sprijinul tacit al procurorului subestimează sau minimizează pericolul violenței în familie, justifică agresorul și transferă responsabilitatea pentru actul de violență către victimă, în acest fel dezvoltând predispunerea profesioniștilor spre o abordare discriminatorie pe bază de gen a acestor categorii de infracțiuni.

c/p 2025030461, fapta comisă la 16.09.2024, trecută pe R-1 la 09.10.24 și pornită u/p la 09.04.25, pe art.201¹ alin.(3) lit. a) Cp;

c/p 2025250223, fapta comisă la 29.05.2025, trecută pe R-1 la 20.08.25 și pornită u/p la 17.09.25, pe art.201¹ alin.(3) lit. a) Cp etc.

Problema este că în asemenea cazuri (înregistrarea inițială a sesizării în Registrul nr.2) este ratat timpul prețios pentru desfășurarea unei investigații efective, sunt scăpate oportunitățile de acumulare a probatoriului necesar pe urme fierbinți, este compromisă colaborarea productivă cu victima și martorii pe dosar. Investigarea operativă a actului de violență permite să fie analizată situația în ansamblu: frecvența violenței; vulnerabilitatea victimei, impactul psihologic. Acest model de acțiune rezultă și din jurisprudența CtEDO. Pe de altă parte, inacțiunile statului, frecvent elucidate de CtEDO în hotărârile sale, rezidă și în modul defectuos de înregistrare a cazurilor de violență sesizate, practicat de autoritățile naționale.

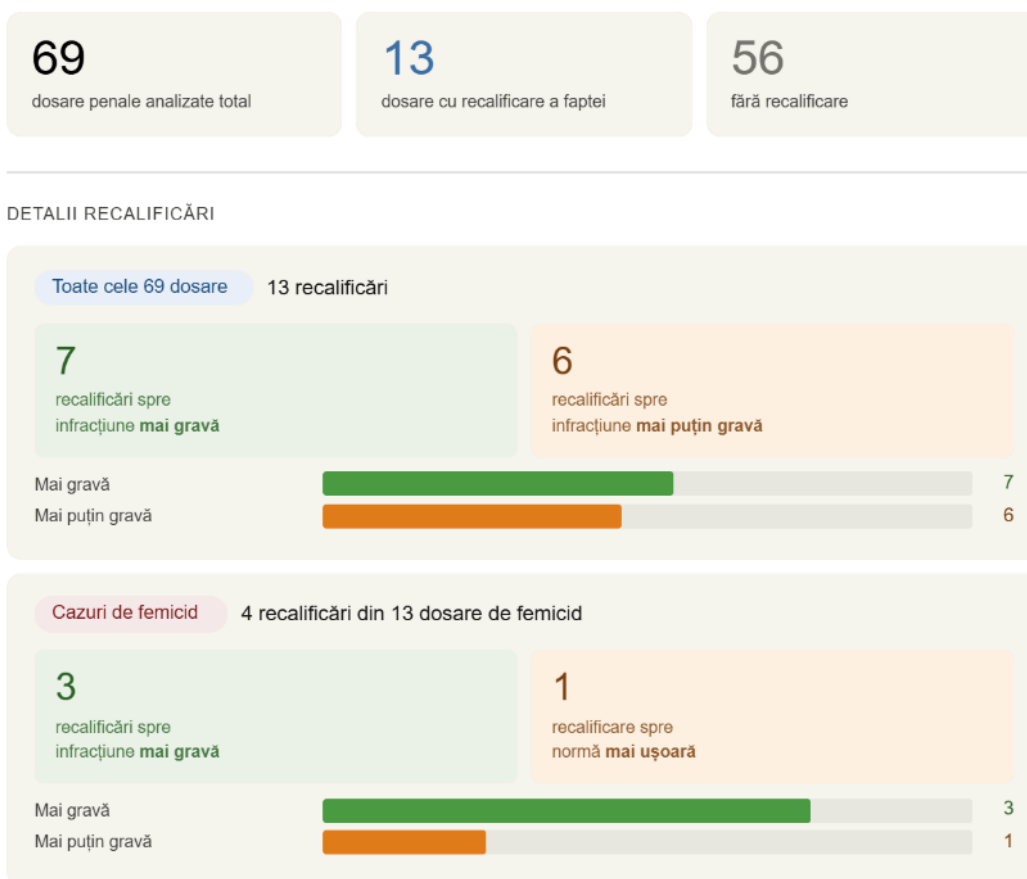
Autoritățile abilitate ar trebui să-și revizuiască modul de acțiune la înregistrarea comunicărilor despre violență în familie. Profesioniștii trebuie să conștientizeze că înregistrarea sesizării despre un caz de violență, încă nu este o decizie de pornire a urmăririi penale care implică anumit suport factologic pentru bănuiala rezonabilă de comitere a infracțiunii și, cu atât mai mult, nu este un act de punere sub învinuire a agresorului, fapt care implică prezența probelor pertinente de comitere a infracțiunii. În raport cu soluțiile menționate mai sus, actul de înregistrare în Registrul nr.1 a sesizării despre infracțiune este acțiunea inițială care deschide posibilități de ordin procesual pentru acumularea probatoriului în termen mai scurt, și în condiții și cu garanții legale. Astfel, este de ajuns ca fapta descrisă în sesizarea/comunicarea verbală să indice la împrejurări care se regăsesc în dispoziția unei norme din Codul penal.

Rezultatele analizei constată că, la faza urmăririi penale s-a efectuat recalificarea faptei în 13 cauze, inclusiv în 7 cauze cu trecerea la o infracțiune mai gravă³¹, iar în 6 cauze³² calificarea faptei în una mai puțin gravă.

Figura 35. Recalificarea juridică la faza urmăririi penale

³¹ c/p 2025220018, calificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP; c/p 2025150393, calificarea faptei de la art.145 alin. (2) lit.e¹) CP la art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP; c/p 2025180220, cauza pornită pe art. 201¹ alin. (1) lit. a) CP a fost recalificată pe art. 201¹ alin.(2) lit.c) CP; c/p 2025340115, cauza pornită pe art.201¹ alin.(3) lit. a) CP a fost recalificată pe art.201¹ alin. (4) CP; c/p 2025420428, cauza pornită pe art. 201¹ alin.(1) lit. a) CP a fost recalificată pe art.27, 145 alin. (1) CP; c/p 2025150051, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP; c/p 2025110170, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹) CP;

³² c/p 2025210052, recalificarea faptei de la art.201¹ alin.(3) lit. a) CP, la art. 201¹ alin.(2) lit.c) CP; c/p/ 2025260140, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art. 201¹ alin.(1) lit. a) CP; c/p/ 2025330077, recalificarea faptei de la art.201¹ alin.(3) lit. a) CP, la art. 201¹ alin.(1) lit.a) CP; c/p 2025040678, recalificarea faptei de la art.201¹ alin.(3) lit. a) CP, la art.151 alin.(1) CP; c/p 2025250207, recalificarea faptei de la art.201¹ alin.(3) lit. a) CP la art.151 alin.(1) CP; c/p2025260033, recalificarea faptei de la art.201¹ alin.(3) lit. b) CP la art.177 alin. (3) CP;

Recalificarea faptei s-a produs și în 4 cazuri de femicid,³³ inclusiv în 3 cazuri recalificarea s-a efectuat în sensul agravării faptei și 1 caz în sensul calificării faptei conform normei mai ușoare. În linii generale, procesul de recalificare a faptelor pe cauzele de violență analizate, inclusiv de femicid, poate fi considerat drept satisfăcător. Cu toate acestea, în unele cazuri circumstanțele dezvăluie o practică neuniformă de calificare a faptelor în situații asemănătoare. Pe o cauză,³⁴ fapta initial a fost calificată în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății soldată cu decesul victimei. Ulterior fapta a fost recalificată conform art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP - omor comis cu deosebită cruzime asupra unui membru de familie. Situație similară s-a observat și pe cauza nr.2025150393, care initial a fost calificată în temeiul art.145 alin. (2) lit.e¹) CP, ca omor a unui membru de familie, însă mai târziu a fost recalificată pe art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP, fiind adăugat elementul agravant de omor comis cu deosebită cruzime.

În unele cazuri recalificarea faptei a generat anumite neclarități. Astfel, la 14.02.2025 a fost pornită urmărirea penală în c/p 2025260033, pe faptul că până în luna februarie 2025, cet. O.C. manifesta comportament agresiv în privința concubinei D.A. (însărcinată la 32 săptămâni) și a copiilor ei minori, D.C. a.n.2014 și D.B. a.n. 2022, provocând victimei stare de anxietate și tensiune emoțională. Concomitent, urmărind izolarea concubinei și impunerea controlului personal, agresorul o amenința cu răfuială fizică și o șantaja cu poze intime. Acțiunile concubinului au determinat-o la suicid pe D.A. Fapta a fost calificată în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. b) CP. La 03.10.2025 cauza penală a fost expediată în judecată și în prezent se află pe rol în instanța de judecată, pentru fapte calificate în temeiul art.177 CP (Încălcarea inviolabilității vieții personale). Din informația

³³ c/p 2025150393, recalificarea faptei de la art.145 alin. (2) lit.e¹) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP; c/p 2025150051, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹), j) CP; c/p 2025110170, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art.145 alin. (2) lit.e¹) CP; c/p/ 2025260140, recalificarea faptei de la art.201¹ alin. (4) CP, la art. 201¹ alin.(1) lit. a) CP;

³⁴ c/p 2025220018, potrivit raportului de examinare medico-legală a cadavrului pe corpul victimei au fost depistate cel puțin 14 plăgi în regiunea capului și pe corp;

disponibilă nu a fost posibil de stabilit calificarea precisă pe cauză și circumstanțele care au determinat recalificarea faptei.

Un caz³⁵ de recalificare a faptei agresorului la faza urmăririi penale a trezit semnal de îngrijorare. La acest subiect ne vom referi în continuare, în studiul de caz de mai jos.

Studiu de caz 1: Recalificarea faptei la urmărirea penală.

La 02.03.2025, între orele 17:30-18:00, la domiciliu într-o localitate din r-l Comrat, cet.P.S., a.n.1975 i-a aplicat o lovitură cu pumnul în față, apoi multiple lovituri cu cuțitul în diferite părți ale corpului soției, P.S., a.n.1974, provocând decesul victimei. Conflictul între subiecții violenței și acțiunile violente în desfășurare ale agresorului au fost înregistrate pe camera video instalată la domiciliu. În aceeași zi a fost pornită urmărirea penală pe cauza penală nr.2025190042, în temeiul art.145 alin. (2) lit.e¹) CP.

După câteva luni, la data de 14.07.2025, același caz de violență care a avut loc la 02.03.2025, a fost în mod repetat înregistrat în Registrul nr.1 și în aceeași zi de 14.07.2025 a fost pornită urmărirea penală într-o nouă cauză penală cu nr.2025190167, deja în temeiul art.201¹ alin. (4) CP. La a 4 zi de la pornirea urmăririi penale, la data de 18.07.2025 cauza penală nr.2025190167 pe art.201¹ alin. (4) CP a fost trimisă în judecată în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției (în conformitate cu art.80 CP, art.504 CPP).

Instanța de judecată a acceptat examinarea cauzei în procedură specială, în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției și i-a aplicat pentru fapta calificată în temeiul art.201¹ alin. (4) CP pedeapsa propusă de procuror - 8 ani și 5 luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Analiza circumstanțelor cazului, în măsura permisă de sursele disponibile (sentința adoptată la 28.08.2025 și Formularul de colectare a datelor despre violența în familie), indică la un șir de împrejurări care pun la îndoială temeinicia soluției pe caz.

Astfel, initial infracțiunea din 02.03.2025, comisă de către P.S. în privința fostei soții, P.S. cu care locuia separat dar în aceeași gospodărie, a fost înregistrată în Registrul nr.1 și tot în această zi, la 02.03.25 a fost pornită urmărirea penală, conform semnelor calificative ale infracțiunii prevăzute de art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, dosarul penal nr.2025190042.

Conform înregistrărilor de pe camera audio/video instalată la domiciliu, în perioada de timp de la ora 17:04:56 și până la 17:05:49, agresorul i-a aplicat victimei mai multe lovituri cu cuțitul în spinare. Adică, timp de 53 secunde agresorul a lovit fără întrerupere victima cu cuțitul în regiuni vitale ale corpului. De la lovituri și scurgeri de sânge victima a căzut la podea și nu putea chema în ajutor. Agresorul a lăsat-o fără ajutor și a ieșit afară. Apoi, de câteva ori a intrat în încăpere, iar la ora 18.01 (conform înregistrărilor din telefon) agresorul a făcut un apel telefonic, nu la serviciul 112, ci la un consătean S.G., angajat al Poliției. Agresorul a comunicat în limba găgăuză polițistului la telefon „vino că eu am omorât-o”. Venind la fața locului polițistul S.G. nu l-a găsit acasă pe agresor. Constatând că victima da semne de viață a chemat medicul din sat și ambulanța. La ora 18:34 a venit ambulanța și a constatat decesul victimei. Este relevant de menționat că, potrivit actului de expertiză medico-legală victimei i-au fost aplicate 9 lovituri de cuțit în spinare, cauzând vătămare penetrantă în 4 locuri a plămânului drept, vătămare penetrantă în 3 locuri a ficatului, i-au fost rupte 3 coaste. Multiplele lovituri cu cuțitul, cu lungimea lamei de 8-9 cm, intensitatea de aplicare a loviturilor, localizarea leziunilor corporale, puterea cu care au fost aplicate loviturile (a rupt cuțitul), lăsarea victimei fără ajutor indică la intenția agresorului de a omorâ victima. De asemenea, intenția de omor rezultă și din cuvintele spuse în limba găgăuză polițistului la telefon „vino că eu am omorât-o”. În temeiul celor evocate considerăm că fapta agresorului a fost inițial corect calificată pe art.145 alin. (2) lit. e¹) CP.

În procesul urmăririi penale s-au constatat semne caracteristice nefavorabile pentru agresor. Astfel, în această familie sistematic aveau loc conflicte, fapt menționat și în mărturisirile participanților la procesul de judecată. Agresorul este dependent de alcool, se caracterizează negativ

³⁵ c/p 2025190042 și 2025190167;

în societate, s-a aflat în perioada anilor 2022-2023 la evidența Poliției ca agresor familial. Luarea cet.P.S., la evidență în Poliție a fost determinată de comiterea actelor de violență, care au servit temei pentru pornirea la 20.09.2022 a urmăririi penale pe cauza penală nr. 2022190321, în temeiul art. 201¹ alin. (1) lit. b) CP, pentru agresiuni asupra soției. La 04.03.2023, în circumstanțe necunoscute, cauza a fost încetată în temeiul art.275 p.9) CPP - existența altor circumstanțe prevăzute de Codul penal care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Recalificarea faptei în speță pe art.201¹ alin. (4) CP pare a fi lipsită de temei factologic. Circumstanțele descrise mai sus, inclusiv acțiunile de prejudiciere a integrității corporale a victimei, manifestate activ și bine direcționate în regiuni vitale ale corpului, precum și inacțiunile ulterioare de neacordare a ajutorului pentru a încerca salvarea vieții victimei, indică indubitabil la intenția și dorința agresorului pentru un final letal.

În procesul examinării judiciare a dosarului penal nr.2025190167 în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța de judecată a luat în considerație, ca și circumstanțe atenuante, că inculpatul a recunoscut vina și a contribuit activ la examinarea cazului. Însă, potrivit art.505 Cod de procedură penală (CPP) aceste aspecte - voința învinutului de a coopera la efectuarea urmăririi penale și recunoașterea vinovăției, se regăsesc printre condițiile legale pentru încheierea Acordului de recunoaștere a vinovăției. Deci nu le poate fi atribuită valență dublă ca și circumstanțe atenuante. Totodată, urma să se țină cont și de faptul că, în situația în care faptele prejudiciabile ale agresorului au fost înregistrate de camera audio/video de la domiciliu, acesta nu prea avea alternativă „căinței sincere”. Totodată, instanța de judecată nu a identificat circumstanțe care agravează răspunderea inculpatului pentru comiterea infracțiunii, chiar dacă din circumstanțele cauzei, rezultă clar săvârșirea infracțiunii cu o deosebită cruzime și de către o persoană în stare de ebrietate.

În altă ordine de idei, este important să se țină cont și de faptul că, potrivit art.504 CPP, procedura de încheiere a Acordului de recunoaștere a vinovăției se aplică în cazul infracțiunilor care prevăd pedeapsa cu închisoare pe un termen de până la 15 ani inclusiv. Totodată, conform art.364¹ CPP, judecarea cauzelor penale privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Este important de reținut și faptul că, potrivit art.80 Cod penal în cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie Acord de recunoaștere a vinovăției, limitele de pedeapsă se reduc cu o treime, iar potrivit art.80¹ Cod Penal, în cazul judecării faptei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, inculpatul beneficiază de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă.

Codul penal al Republicii Moldova pedepsește fapta prevăzută la art.145 alin. (2) lit. e¹) CP cu închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață. Astfel sancțiunea exclude posibilitatea judecării cauzei atât în baza Acordului de recunoaștere a vinovăției, cât și în baza probelor administrate la faza de urmărire penală. În același timp, fapta prejudiciabilă prevăzută la art.201¹ alin. (4) CP se pedepsește cu închisoare de la 12 la 15 ani. Deci, recalificarea faptei de la art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, la art.201¹ alin. (4) CP oferă posibilitatea judecării cauzei nu numai pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, ci și în temeiul Acordului de recunoaștere a vinovăției.

Pentru inculpat era mai favorabilă aplicarea pedepsei conform art.80 CP, care reduce limitele sancțiunii cu 1/3 (8 ani – 10 ani), decât aplicarea art.80¹ CP, care reduce limitele sancțiunii cu 1/4 (9 ani – 11 ani și 3 luni). Cu atât mai mult, inculpatului nu-i era convenabilă pedeapsa cu închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață, pentru fapta calificată inițial conform art.145 alin. (2) lit. e¹) CP.

Prin urmare, în locul unei pedepse de cel puțin 15-16 ani, care rezulta din circumstanțele obiective ale cazului, inculpatul P.S. s-a ales cu o pedeapsă de 8 ani și 5 luni.

Evaluarea situației din perspectivă calificării faptelor prejudiciabile ale agresorului, indică și la alte lacune. Astfel, rezultatele analizei cauzelor atribuite în competența Comisiei au stabilit cazuri de violență cu consecințe grave comise în privința victimei însărcinate, despre care agresorul cunoștea

cu certitudine³⁶ sau profitând de stare de neputință³⁷ (vârstă înaintată, victima dormea), însă organul de urmărire penală nu a calificat fapta și în temeiul art. 201¹ alin. (2) lit. a¹) CP, ca fiind săvârșită în condițiile concursului de infracțiuni, pentru asigurarea aplicării unei pedepse corespunzătoare tuturor circumstanțelor obiective ale cazului.

Calitatea urmăririi penale în unele cazuri lasă loc de mai bine și din alte aspecte. Astfel, în c/p 2025360077 de tragere la răspundere a agresorului pentru acte de violență asupra fratelui, inițial pornită cauza în temeiul art. 201¹ alin. (3) lit. a) CP, ulterior recalificată conform art. 201¹ alin. (1) lit. a) CP, organul de urmărire penală nu a ținut cont de declarațiile martorilor cu privire la actele de violență aplicate victimei în ajun, pentru a elucida toate circumstanțele. De asemenea, nu a extins urmărirea penală pentru a investiga declarațiile fiicei minore a părții vătămate, care a comunicat că inculpatul l-a lovit pe tatăl său în prezența ei, apoi a alungat-o acasă. Se impunea examinarea acestor împrejurări sub toate aspectele, inclusiv din perspectiva aprecierii integrității psihologice a copilului martor la violența asupra părintelui. Rezultatele investigațiilor ar fi putut influența și calificarea faptelor agresorului.

Reticența organului de constatare de a reacționa prompt și a asigura investigarea neîntârziată a circumstanțelor cazului rezultă și din informația acumulată pe cauza penală nr.2025360148. Astfel, potrivit materialelor cauzei, în perioada ianuarie-aprilie 2025 agresorul S.S., recent eliberat înainte de termen din penitenciar, sistematic manifesta comportament agresiv în privința concubinei I.N. a.n.2003, provocându-i stări de tensiune și suferință psihică prin ofensări, injurii, insultări și aplicarea violenței fizice. La solicitarea victimei instanța de judecată a emis la 08.04.2025 ordonanță de protecție pe 3 luni, obligându-l pe agresor, inclusiv să nu se apropie de locul aflării victimei, să n-o contacteze telefonic sau prin corespondență etc. În ziua următoare, la 09.04.2025 și apoi la 20.04.2025, agresorul a încălcat măsurile de protecție, despre care fapta victima a anunțat Poliția. La 18.04.2025, orele 20:30, urmare a presiunilor agresorului, victima a comis tentativă de suicid, pe calea administrării mai multor pastile de „Paracetamol 500 mg”. A fost descoperită întâmplător de tatăl său care a organizat transportarea urgentă la spital, victima fiind salvată. Pe aceste fapte IP Ungheni a pornit la 23.04.2025 c/p nr.2025360148 în temeiul art.201¹ alin. (3) lit.b) CP și în aceeași zi a pornit cauzele penale nr.2025360150 și nr.2025360151 conform art. 320¹ CP, care au fost ulterior conexe la c/p nr.2025360148. Instanța de judecată a examinat cauzele penale într-o procedură și a aplicat pedeapsa definitivă de 8 ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis. Rămâne întrebarea - avea să fie pornită urmărirea penală pe cazurile de neexecutare a ordonanței de protecție a victimei violenței în familie, în lipsa faptei de tentativă de suicid.

Urmărirea penală a fost pornită cu mare întârziere pe cauza penală nr.2025250277.³⁸ Fiul a comis violență în privința mamei la 23.01.2025, iar la 24.01.2025 victima a fost depistată decedată. Conform raportului de expertiză judiciară din 12.03.2025, decesul victimei a survenit în rezultatul traumei închise a toracelui, cu fractură directă a coastelor 2,3,4,5, etc. și se califică ca vătămare corporală gravă a integrității corporale sau a sănătății. Cu toate acestea, cazul a fost înregistrat și pornită urmărire penală, în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, doar la 01.12.2025 sau peste 10 luni. În ședința de judecată succesorul părții vătămate (fiica victimei și sora inculpatului) a declarat că, părinții locuiau în aceeași ogradă cu fratele (inculpatul) și un nepot. Ea a confirmat caracterul sistematic al violenței în familie. Inculpatul manifesta comportament agresiv față de părinți, le lua banii și bunurile, consuma excesiv alcool și nu avea grijă de casă, când era în stare de ebrietate nimeni nu-l putea liniști. Victima deseori se plângea că inculpatul o bate pentru că nu-i dă bani de băutură. S-a adresat la poliție care au asigurat-o că vor lua măsuri, dar nu s-a făcut nimic. Martorii au mai declarat în judecată că victima îngrijea de soțul paralizat cu care locuia în căsuța din vale. Actele de violență asupra victimei s-au produs în prezența soțului paralizat, după care agresorul a lăsat victima zăcând la podea și a plecat. În dimineața zilei următoare, la 24.01.25 victima a fost depistată decedată

³⁶ c/p 2025260033, c/p 2025240188;

³⁷ c/p 2025370132, c/p 2025030172, c/p 2025250277;

³⁸ Pornirea tardivă a urmăririi penale s-a constatat și în c/p 2025250223 după 3,5 luni, c/p2025250207 după 4 luni, c/p 2025030461 după 6 luni etc.

în același loc. Toată noaptea soțul paralizat s-a aflat în odaie cu victima decedată la podea. În luna aprilie 2025 și acesta a decedat. La această dată încă nu era pornită urmărirea penală pe cazul de violență din 23.01.2025, respectiv nu a fost investigat impactul acțiunilor violente ale inculpatului și asupra tatălui său paralizat. Ultimul i-a comunicat fiicei (succesoarea părții vătămate în speță) că inculpatul a bătut-o pe mama mai întâi în bucătărie și apoi în casă, lăsând-o la podea unde a și decedat. Astfel, tergiversarea pornirii urmăririi penale pe caz a afectat atât plenitudinea investigațiilor, cât și eventual calificarea acțiunilor inculpatului.

În cauza penală nr.2025180256 pornită la 11.07.2025 pe art.201¹ alin. (3) lit. b) CP pe faptul tentativei de suicid a minorei C.A. a.n.2009, în procesul investigațiilor a apărut necesitatea de a verifica circumstanțele unui eventual act de violență sexuală asupra minorei din partea concubinului mamei. Investigația cazului decurge lent. La situația din decembrie 2025 (după 5 luni de la pornirea urmăririi penale) organul de urmărire penală încă nu a dispus evaluarea psihiatrico-psihologică a copilului, pentru a stabili ce a determinat-o pe copilă la tentativa de suicid și cine e agresorul pe caz: mama copilului sau concubinul mamei, sau ambii. Urmărirea penală este în desfășurare.

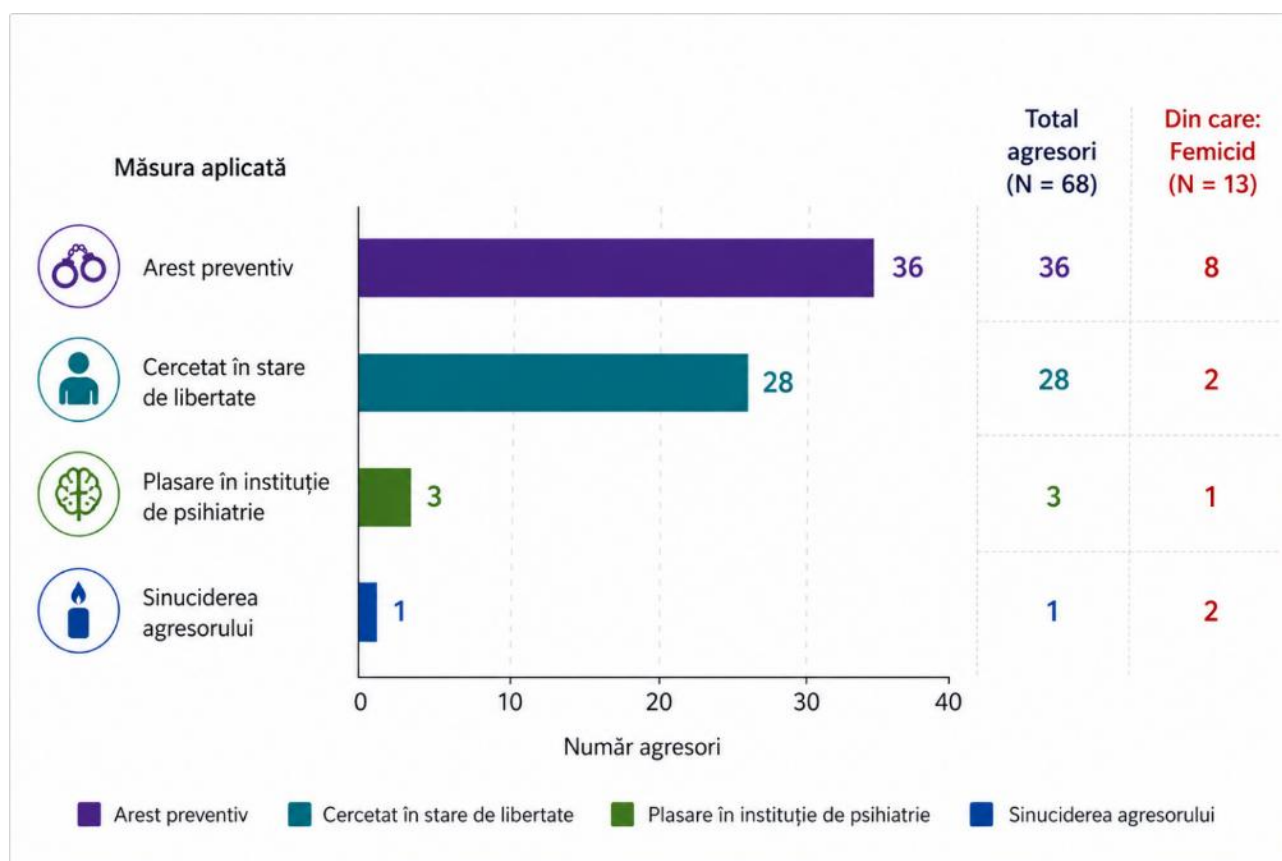
În cauza penală nr.2025040678 pornită pe art.201¹ alin. (3) lit. a) CP s-a constatat în ședința de judecată că subiecții violenței nu sunt membri de familie, fapta agresorului fiind recalificată pe art.151 alin. (1) CP și stabilită pedeapsă neprivativă de libertate, cu aplicarea art.90 Cod penal (potrivit legii penale nu se aplică prevederile art.90 Cod penal pe faptele calificate în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP). Drept temei a servit faptul că victima și agresorul nu se află în relații de concubinaj mai mult de 1 an, deși potrivit art.133¹ CP, foștii concubini tot au calitatea de membri de familie.

Rezultatele analizei au constatat cazuri³⁹ în care dosarele penale au inclus mai multe episoade sau cauzele au fost comasate, fiind transmise spre examinare judiciară într-o procedură. Asemenea soluții ar putea fi promovate în calitate de practici pozitive.

Datele analizate arată că, în 36 cauze penale sau 52% din numărul total de cauze, în privința agresorului la urmărirea penală a fost aplicată măsura preventivă – arestul. În această listă se regăsesc și 8 cauze penale de femicid. Pe alte 3 cauze (inclusiv o cauză de femicid) agresorul a fost plasat în instituția de psihiatrie, iar într-o cauză cu 2 victime (caz de femicid) agresorul s-a sinucis prin spânzurare. În celelalte 28 de cauze penale agresorul a fost supus urmăririi penale în stare de libertate. Printre acestea figurează și 2 cauze de femicid.

Figura 36. Aplicarea măsurilor de constrângere agresorului

³⁹ c/p 2025340115; c/p 2025360148; dosarul nr.1-147/2025 etc.

Motivele neaplicării măsurilor preventive includ: internarea în spital a victimei; lipsa probatoriului pentru a solicita aplicarea arestului (precum se vede, în unele cazuri OUP continuă să considere măsurile preventive ca pe o formă de pedeapsă pentru comiterea faptei prejudiciabile); aflarea agresorului peste hotare. Printre aceste 28 cauze cu agresori investigați în libertate, în 12 cazuri au fost emise măsuri de protecție, cu precădere ordine de restricție de urgență (ORU) cu termen de până la 10 zile.

În procesul analizei cazurilor, care fac obiectul activității Comisiei, se constată că în unele situații procurorul nu indică în rechizitoriu circumstanțele atenuante și agravante. De fapt, la acest subiect nu există o practică uniformă și bine argumentată, iar incertitudinea se datorează modului diferit de înțelegere și interpretare a normelor procesual-penale. O parte din judecători susțin necesitatea de a enumera în rechizitoriu circumstanțele atenuante și agravante care se desprind din tabloul obiectiv al faptei prejudiciabile. Această rezultă, inclusiv din textul sentințelor, în care se motivează aplicarea sau neaplicarea lor, în special a circumstanțelor agravante. Alți judecători nu atribuie caracter imperativ acestor omisiuni. Pentru ultimii este de ajuns ca din fabula cauzei să se întrevadă prezența, după caz, a circumstanțelor atenuante sau/și agravante la comiterea faptei. Se explică aceasta prin faptul că analiza circumstanțelor atenuante și agravante este necesară la individualizarea pedepsei, iar aceasta este prerogativa exclusivă a instanței de judecată, fapt confirmat de art.75 al Codului penal „...la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, *instanța de judecată* ține cont de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea...”. Prin urmare, susțin părtașii acestei poziții, chiar dacă în rechizitoriu nu se conține enumerarea expresă a circumstanțelor atenuante și agravante, dar acestea rezultă din textul de analiză a faptei prejudiciabile, aceasta nu scutește judecătorul de obligația de a aplica în modul corespunzător norma legii penale referitoare la individualizarea pedepsei penale. Considerăm că, se impune necesitatea elaborării unor recomandări cu caracter explicativ pentru excluderea interpretării diferite a normelor legale și asigurării unui model univoc de aplicare a legii.

La momentul întocmirii prezentului Raport, la faza de urmărire penală sunt 13 cauze penale pe cazuri de femicid și violență în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Termenul de urmărire penală în 3 cauze este până la 3 luni, în 5

cauze până la 6 luni și în 4 cauze până la 10 luni. O cauză⁴⁰ este în urmărire penală peste un an. În lista celor 13 cauze aflate în proces de urmărire penală se regăsesc și 2 cauze penale de femicid,⁴¹ cu termen de urmărire penală de 4 luni.

Din informația disponibilă în procesul de analiză a cazurilor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății rezultă că, organul de urmărire penală nu este preocupat să stabilească dacă comiterea infracțiunilor a fost determinată de prejudecăți de gen. Este necesară consolidarea capacităților profesioniștilor cu funcții de exercitare/control a urmăririi penale ca să atribuie atenția cuvenită analizei relațiilor de putere, a percepțiilor sociale și a dinamicii relațiilor dintre agresor și victimă etc. Aceasta ar asigura în procesul de urmărire penală o cercetare mai detaliată a circumstanțelor și ar face posibilă dezvoltarea unor eventuale motive de gen în cazul comiterii infracțiunilor.

4.2. Judecarea cauzelor penale (procedura de cercetare judiciară, pedeapsa aplicată)

La momentul întocmirii Raportului, din numărul total de 69 cauze penale pe cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, în judecată au fost expediate 53 cauze penale. În 39 de cauze instanța de judecată a adoptat soluții – 37 sentințe de condamnare penală, 1 sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și 1 sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze erau pe rol în judecată.⁴²

Din numărul total de cauze penale examinate cu soluție de instanța de judecată, 12 cauze penale au fost examinate în procedură generală, 1 cauză penală în procedură specială de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical (art. 99 CP, art. 499 CPP), 3 cauze penale în procedură specială privind Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 80 CP, art. 504 CPP) și 23 cauze penale în procedură specială pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art. 80¹ CP, art. 364¹ CPP).

Din cele 7 cauze de femicid examinate cu soluție de instanța de judecată, 3 cauze penale au fost examinate în procedură generală, iar alte 4 cauze penale au fost examinate în procedură simplificată, inclusiv 1 cauză conform procedurii speciale privind Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 80 CP, art. 504 CPP) și 3 cauze penale în procedură specială pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art. 80¹ CP, art. 364¹ CPP).

Rezultatele analizei confirmă că, circa 2/3 din cauzele penale examinate cu soluție de instanța de judecată au trecut prin procedura simplificată. Justițiarii explică în sentințe preferința pentru procedura simplificată făcând trimitere la *Recomandarea nr. (87) 18 a CM al CE către statele membre privind simplificarea justiției penale*, pe care o aplică ca pe un instrument care oferă avantajul soluționării cu celeritate a cauzelor penale atunci când inculpatul recunoaște în totalitate fapta săvârșită, fie prin Acord de recunoaștere a vinovăției, fie prin solicitarea ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Este relevant de reținut că, de regulă, violența în familie este o infracțiune flagrantă, adică făptașul este cunoscut, iar faptele și urmările sunt destul de evidente pentru a le putea nega. Totodată, în cazul recunoașterii vinovăției, agresorul obține și o pedeapsă mai ușoară. Ori, conștientizarea caracterului prejudiciabil al comportamentului violent, recunoașterea vinei și căința sinceră, dacă au

⁴⁰ c/p 2025440062, victima S.E. de 76 ani a fost găsită la 03.02.25 decedată cu semne de moarte violentă în domiciliul surorii V.A. de 79 ani. Potrivit informației colectate agresoarea a fost internată în spitalul de psihiatrie în condițiile art.490 CPP. Lipsește altă informație despre mersul urmăririi penale și soluțiile pe cauză.

⁴¹ c/p 2025390185; c/p 2025260210;

⁴² În c/p 2025150051, agresorul a fost internat în spitalul de psihiatrie în condițiile art.490 CPP. Lipsește altă informație pe cauză.

loc cu adevărat, este un pas decisiv pe calea corijării inculpatului. Prin aceasta se explică logica utilizării procedurii simplificate și aplicarea unei pedepse mai ușoare.

Problema este că, deseori agresorul nu recunoaște cu bună-credință vinovăția pentru fapta comisă și minte în privința căinței sincere. În acest fel agresorul comite un abuz de drept, care până la urmă se răsfrânge devastator asupra victimei.

Mai grav este că participanții la proces, în special instanța de judecată, de regulă, nu se preocupă să stabilească cu certitudine dacă inculpații manifestă bună-credință și sinceritate în exprimarea atitudinii față de comportamentul violent. Reticența profesioniștilor în această privință le favorizează agresorilor abuzul de drept și-i încurajează să repete violența.

Analiza cauzelor atribuite în competența Comisiei a dezvăluit mai multe astfel de cazuri.⁴³ În acest sens este relevant următorul studiu de caz.

Studiu de caz 2. Aplicarea defectuoasă a procedurii simplificate.

La 28.02.25 C.Gh., a.n.1962, fiind în stare de ebrietate, în timpul conflictului cu ginerele P.I. a.n.1983, i-a aplicat ultimului mai multe lovituri cu pumnii în diferite regiuni ale corpului și l-a doborât la pământ, apoi a luat un cuțit de bucătărie și i-a aplicat mai multe lovituri în regiunea abdomenului și alte regiuni ale corpului, cauzându-i vătămări corporale grave.

La solicitarea inculpatului, cauza penală nr. 2025220087 a fost judecată în procedură simplificată, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. În judecată inculpatul a declarat că recunoaște vina. Fiind audiat după regulile de audiere a martorului a comunicat că în ziua indicată, ginerele P.I. l-a sculat dimineața și l-a amenințat că va veni noaptea și-l va omorâ. Seara ginerele a intrat în odaia lui și inculpatul, ca să se apere, a luat cuțitul de pe fereastră și a lovit în victimă. Nu cunoaște de câte ori i-a aplicat lovituri cu cuțitul.

Partea vătămată P.I. în ședința de judecată a declarat că nu-l iartă pe inculpat, deoarece acesta și după acel caz continuă să fie agresiv. A mai comunicat că socrul său întotdeauna a fost violent cu membrii familiei sale. Privitor la circumstanțele cazului a declarat că, locuiește cu familia în gospodăria socrilor. În acea zi a fost la muncă. Spre seară a intrat în odaie la socru, auzind că mai erau câțiva vecini și serveau vin. Acolo inculpatul a început să-l înjure că nu face nimic în jurul casei, iar după ce vecinii au ieșit din încăpere i-a aplicat câteva lovituri cu pumnii, doborându-l la podea. A reușit să vadă că socrul său, care se afla peste el, avea cuțitul în mână dreaptă, cu care imediat i-a aplicat câteva lovituri în regiunea cutiei toracice. S-a trezit în spital.

Cele spuse de partea vătămată sunt confirmate și de martori, inclusiv că inculpatul este violent cu membrii familiei, iar partea vătămată este o persoană calmă, nu a avut cu nimeni conflicte. Fiica inculpatului a recunoscut că tatăl său i-a agresat fizic de-a lungul timpului doar că nu doreau să comunice aceste fapte la Poliție din motiv că-i părinte. Soția inculpatului a comunicat că, desi locuiesc într-o gospodărie, de mai mult timp nu locuiesc împreună pe motiv că inculpatul este conflictual și violent. Soțul locuiește separat în altă construcție.

Cu toate acestea, instanța de judecată indică în sentință că, inculpatul a recunoscut vina, s-a căit de cele comise, la locul de trai se caracterizează satisfăcător.

Declarațiile părții vătămate și ale martorilor nu au fost luate în considerație, în schimb instanța a acceptat că inculpatul a recunoscut vina și i-a aplicat pedeapsă în condițiile stabilite pentru procedura de judecare în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

⁴³ c/p 2025370132, c/p 2025040044, c/p 2025210052, c/p 2025360077, c/p 2025340269, c/p 1-121/2025 etc. Nimeni nu-și pune întrebarea, de ce „căința sinceră” apare la agresor doar după ce în procesul de urmărire penală este acumulat probatoriu privitor la fapta comisă. Oare poate fi ușor crezut un agresor care a manifestat sistematic violență și niciodată nu s-a gândit să se schimbe, decât doar sub presiunea fricii de inevitabilitatea pedepsei penale. Considerăm că, până a accepta examinarea cauzei în procedură simplificată trebuie să fie analizat minuțios istoricul comportamentului inculpatului.

În alt caz instanța nu a fost atât de îngăduitoare cu inculpatul, fapt relevat în următorul studiu de caz.⁴⁴

Studiu de caz 3. Respingerea procedurii simplificate.

La 03.02.2025 în timpul conflictului între frați, F.V. a.n.1990, care era în stare de ebrietate, i-a aplicat lui F.R., a.n.1986, câteva lovituri cu pumnul și o lovitură cu toporul în regiunea capului. Victima a părăsit locuința și a rămas în viață.

În ședința preliminară inculpatul a comunicat că recunoaște vinovăția pentru faptele descrise în rechizitoriu și a solicitat examinarea cauzei în procedură simplificată, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală (art.80¹ CP, art.364¹ CPP). În procesul audierii instanța de judecată a constatat că, inculpatul nu recunoaște în totalitate fapta. Drept urmare, instanța de judecată a dispus, prin încheiere protocolară, reluarea examinării cauzei penale în procedura generală, cu participarea inculpatului și a părții vătămate.

În 25 cazuri, din numărul total de cauze examinate cu soluție în instanța de judecată, partea vătămată/succesorul părții vătămate au participat la procesul de examinare judecătorească a cauzei penale. În celelalte 14 cazuri examinarea în judecată a cauzelor s-a desfășurat fără participarea părții vătămate/succesorului părții vătămate, inclusiv în 3 cazuri de femicid. În 2 cazuri de femicid succesorii părților vătămate au solicitat prin cerere scrisă examinarea cauzei în lipsa lor.

Rezultatele analizei constată că, în 2 cazuri fapta de violență a fost recalificată în instanța de judecată, în sensul atenuării răspunderii.⁴⁵ Bunăoară într-o cauză penală,⁴⁶ expediată în instanța de judecată în temeiul art.27, 145 alin. (1) CP, pe faptul că B.I. în rezultatul unui conflict iscat spontan cu V.M., pe fundalul stării de ebrietate, a luat de pe masă cuțitul și i-a aplicat o lovitură în regiunea gâtului, ce reprezintă o zonă vitală a corpului. Instanța de judecată a recalificat fapta agresorului pe art.78 alin. (2) Cod contravențional și a încetat procesul. Cazul menționat nu face parte din categoria cauzelor atribuite în competența Comisiei, deoarece subiecții violenței sunt tatăl vitreg în rol de agresor și fiul neadoptat oficial la vârstă adultă, care împreună cu familia sa locuiește separat de victimă. Totuși, acest caz poate servi ca exemplu pentru pledoaria în favoarea oportunității de revizuire a redacției actuale a art.133¹ CP, care definește membrii familiei.

Rezultatele analizei au stabilit că, doar în 7 cauze penale (18%), din cele examinate în judecată cu soluție, a fost intentată acțiune civilă în procesul penal. Este îmbucurător faptul că instanțele de judecată dispun încasarea în favoarea victimelor sau succesorilor părții vătămate a prejudiciului material și în sume apropiate de 100% din cuantumul solicitat cu titlu de prejudiciu moral. Bunăoară, pe o cauză instanța a dispus încasarea a 80.000 lei (100%) cu titlu de prejudiciu moral, în alt caz – 70.000 lei prejudiciu material și 30.000 lei prejudiciu moral (100%), pe altă cauză - 23.440 lei prejudiciu material și 600.000 lei cu titlu de prejudiciu moral (din suma solicitată de 1000.000 lei) etc. În 2 cauze⁴⁷ în calitate de parte civilă în proces au fost acceptate Agențiile Teritoriale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Astfel, se observă instituirea pe această dimensiune a practicii favorabile, cu oportunități reale de exercitare a drepturilor individuale și de protecție mai eficientă a victimelor violenței. Este necesară o mai bună informare în această privință a părților vătămate, din partea organului de urmărire penală și a procurorului, dar și de asigurarea reprezentării corespunzătoare a victimelor în procesele penale și în calitate de parte civilă.

O mare parte din sentințele judecătorești, pe cauzele atribuite în competența Comisiei, conțin numeroase pasaje care descriu elemente din doctrina dreptului penal, se dau definiții ale subiectului, obiectului, laturii obiective și laturii subiective ale infracțiunii, expunerea detaliată a unor norme

⁴⁴ c/p 2025470040;

⁴⁵ c/p 2025150393, 2025420428,

⁴⁶ c/p 2025420428;

⁴⁷ În c/p nr.2025040044, AT Nord a CNAM a încasat de la inculpat cheltuieli de tratament a victimei în sumă de 10.924, 40 lei, iar în c/p 2025340115, AT Est a CNAM a încasat de la inculpat cheltuieli de tratament a victimei de 87.904, 19 lei.

materiale și procesuale referitoare la necesitatea expertizelor, a măsurilor preventive, descrierea amănunțită a esenței, rolului și importanței aplicării pedepsei penale, chiar și în condițiile examinării cauzei în procedură specială privind Acordul de recunoaștere a vinovăției, când sunt în prealabil negociate categoria, cuantumul și modul de executare a pedepsei care urmează a fi aplicată. Aceste descrieri fac textul sentințelor destul de voluminos și extrem de dificil de analizat.⁴⁸

În procesul de cercetare judecătorească și la emiterea sentinței pe cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, nu se ține cont de particularitățile specifice ale acestor infracțiuni. Or, în partea discriptivă a sentințelor justițiarilor își motivează deciziile și explică soluțiile cu trimitere, de regulă, la norme și recomandări cu caracter general și aplicabilitate universală, inclusiv Recomandarea nr. (87) 18 a CM al CE către statele membre privind simplificarea justiției penale, care pune accent pe procedurile simplificate la soluționarea cauzelor, Recomandarea nr. (92) 16 a CM al CE către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate în cadrul individualizării pedepsei, Recomandările nr. R (99) 22 și Rec (2006) 13 a CM al CE, care invită statele membre să încurajeze procurorii și judecătorii să recurgă cât mai mult posibil la alternativele la detenție. În același timp, nu au fost constatate cazuri de motivare a deciziilor și de explicare a soluțiilor cu trimitere la cerințele Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția la Istanbul), inclusiv referitoare la despăgubiri civile adecvate împotriva agresorului; la prevederile art. 45 (Sancțiuni și măsuri) care cere asigurarea unor sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive, având în vedere gravitatea faptelor, de personalitatea și istoricul comportamentului agresorului; la prevederile art.46 privind aplicarea circumstanțelor agravante etc.

Desigur, nu poate fi pusă la îndoială importanța și necesitatea recomandărilor enumerate mai sus cu caracter general și aplicabilitate universală, în calitate de sursă de inspirație la adoptarea soluțiilor pe caz. Însă, justițiarilor sunt obligați, considerăm, să țină cont că, de rând cu statutul juridic al Convenției de la Istanbul (care este net superior Recomandărilor CM al CE), prevederile Convenției de la Istanbul au și caracter de norme speciale pentru categoria de cauze penale analizate. Prin urmare, la cercetarea judecătorească și la emiterea sentinței pe cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, justițiarilor trebuie să se conducă de principiul universal al coraportului dintre o normă generală și o normă specială.

Același principiu necesită a fi aplicat și în privința jurisprudenței CtEDO. Considerăm important ca, în procesul cercetării judiciare și la emiterea sentinței pe cauzele de violență în familie, inclusiv din categoria celor atribuite în competența Comisiei, justițiarilor să ia în considerație deficiențele elucidate în jurisprudența CtEDO pe cazurile de violență în familie, în special în privința Moldovei.

În multe sentințe se aplică exagerat anonimizarea. În această privință este relevant de reținut că, potrivit Regulamentului privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe Portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție,⁴⁹ *[...în hotărârile judecătorești publicate pe portalul național al instanțelor de judecată sau pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, numele părților la proces nu va fi anonimizat în nici un caz, cu excepția situațiilor prevăzute de punctul 18 al prezentului Regulament⁵⁰... Vor fi ascunse întotdeauna următoarele categorii de date cu caracter personal: locul și data nașterii persoanelor, domiciliul, numărul de telefon, codul personal (IDNP), datele despre starea de sănătate, datele bancare, numărul de înmatriculare a automobilului, codul personal de asigurare medicală, codul personal de asigurare socială...]*. Astfel, prin nerespectarea prevederilor Regulamentului privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești, un număr considerabil de sentințe nu oferă posibilitatea stabilirii

⁴⁸ c/p 2025340115, c/p 2025470040, c/p 2025330296, c/p 2025360077 ș.a.

⁴⁹ aprobat prin Hotărârea CSM nr. 658/30 din 10 octombrie 2017, completat prin Hotărârea CSM nr.66/6 din 13 februarie 2024,

https://www.csm.md/files/Acte_normative/Legislatia/Interne/2017/Regulament_pagina_web_CSJ.pdf

⁵⁰ Punctul 18 explică unele date din hotărârile pronunțate în cauzele examinate în ședință „închisă” sau în ședință secretă, dar și aici este prevăzut că, chiar și în aceste cauze numele autorului infracțiunii nu va fi anonimizat în nici un caz.

numelui și vârstei (măcar aproximativă) a subiecților violenței, iar în unele cazuri anonimizarea s-a aplicat chiar și asupra surselor informative internaționale.⁵¹

Textul unor sentințe conține fragmente, inclusiv de analiză a unor împrejurări care nu au nimic în comun cu speța și care nu coroborează cu dispozitivul sentinței.⁵² Este relevant, în această privință, următorul abzaț dintr-o sentință emisă pe cauza penală pornită în temeiul art.201¹ alin. (3) lit.a) CP (în speță nu este aplicabil art.90 Cod penal n.n.), împotriva unei persoane de sex feminin, cu vârsta de 72 ani „...se căiește sincer de cele comise, fiind la o vîrstă fragedă ultimul având doar 19 ani, prin urmare astfel de împrejurări permit instanței de a decide că aplicabilitatea în prezenta speță a prevederilor art. 90 Cod penal va fi echitabilă... ”.

Circumstanțele care pot atenua sau agrava răspunderea agresorului pentru fapta prejudiciabilă comisă au un rol extrem de important la individualizarea pedepsei. Reiterăm că, în Convenția de la Istanbul⁵³ este o normă distinctă care atribuie atenție deosebită necesității de a lua în considerare, în special circumstanțele agravante, la determinarea sentinței în legătură cu infracțiunile referitoare la violența de gen.

Rezultatele analizei practicii de aplicare a circumstanțelor atenuante și agravante la individualizarea pedepsei pentru agresorii familiari indică o situație îngrijorătoare. Astfel, din numărul total de 39 cauze penale examinate cu soluție în instanța de judecată, în 16 cauze nu au fost menționate circumstanțe atenuante și agravante la individualizarea pedepsei. În această privință, precum s-a invocat mai sus, unii justițieri susțin, inclusiv în textul sentințelor, că pot fi aplicate la individualizarea pedepsei doar circumstanțele atenuante și agravante care sunt enumerate expres în rechizitoriu.⁵⁴ Cu toate acestea, în alte 22 cauze aceste circumstanțe sunt luate în considerare la individualizarea pedepsei, inclusiv în 9 cauze au fost menționate circumstanțe atenuante, în special recunoașterea vinovăției, căința sinceră a inculpatului, imoralitatea acțiunilor victimei. În alte 9 cauze au fost menționate doar circumstanțe agravante, după caz - săvârșirea infracțiunii profitând de starea de neputință a victimei; de către o persoană anterior condamnată pentru infracțiune similară sau alte fapte relevante pentru cauză; în stare de ebrietate; prin acte de o deosebită cruzime. În 4 cauze au fost constatate atât circumstanțe atenuante, cât și agravante.⁵⁵

Datele analizate arată că, împrejurările comiterii actelor de violență atribuite în competența Comisiei, permiteau aplicarea circumstanțelor agravante și în alte 26 cauze, printre ele 6 cauze de femicid, inclusiv în 17 cazuri - săvârșirea infracțiunii în stare de ebrietate, având în vedere că majoritatea cazurilor se produc fie în stare de ebrietate fie în timpul consumului de băuturi alcoolice. Utilizarea circumstanțelor agravante la individualizarea pedepsei în toate cazurile în care sunt prezente la comiterea faptei înseamnă să fie obținută o pedeapsă justă, ca măsură de constrângere statală pentru restabilirea echității sociale, prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane. Doar astfel poate fi vorba de punerea în valoare a spiritului art.art. 61, 75 din Codul penal și combaterea impunității pe cazurile de violență.

Evaluarea situației din această perspectivă, indică la necesitatea stringentă de a analiza oportunitatea completării art. 201¹ alineatul (2) CP cu elementele agravante: b¹) săvârșite în stare de ebrietate, provocată de consumul alcoolului sau a substanțelor psihotrope; b²) săvârșite cu deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei.

Astfel, fapta comisă deseori în aceste circumstanțe va putea fi calificată ca fiind săvârșită în condițiile concursului de infracțiuni, respectiv ar înăspri substantial răspunderea agresorului.

Examinarea cu soluție în instanța de judecată a celor 39 de cauze de violență atribuite în competența Comisiei, s-a desfășurat în termene acceptabile. O cauză penală a fost examinată cu soluție în termen de 3 zile. În 7 cazuri examinarea cu soluție a durat până la 20 zile, în 4 cazuri- până la 30 zile. În termen de până la 45 de zile au fost examinate cu soluție 12 cauze, în termen de până la

⁵¹ c/p 2025150051, c/p 2025420246;

⁵² c/p 2025340115, c/p 2025470040, c/p 2025040678;

⁵³ Articolul 46 al Convenției de la Istanbul;

⁵⁴ c/p 2025040678, c/p 2025360077 ș.a.

⁵⁵ O cauză a fost examinată în procedură specială de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

60 de zile au fost examinate cu soluție 4 cauze, iar 9 cauze au fost examinate cu soluție într-o perioadă de până la 90 zile. Pe rol în instanța de judecată se aflau la momentul scrierii Raportului 14 cauze penale, inclusiv 4 cauze penale se află în examinare o perioadă de 3 luni, alte 4 cauze - 4 luni și alte 4 cauze – 5 luni. În 2 cazuri termenul de examinare este, respectiv de 10 luni și de 11 luni.

Analiza sentințelor judecătorești în cele 38 cauze penale examinate cu soluție (fără cazul de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical) atestă aplicarea pedepsei cu închisoarea în 34 cazuri, 1 caz de aplicare a pedepsei cu muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 135 ore, 1 caz de aplicare a pedepsei cu închisoarea cu suspendare condiționată a executării pedepsei, 1 caz de aplicare a pedepsei cu închisoarea cu suspendare parțială a executării pedepsei, 1 caz de încetare a procesului penal cu liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențională.

În 2 cauze penale, calificate în temeiul art.201¹ alin. (2) CP, a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea, respectiv de 2 ani și de 4 ani, în penitenciar de tip semiînchis.

În 14 cauze penale calificate în temeiul art.201¹ alin. (3) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 4 la 8 ani în penitenciar de tip semiînchis.

În 7 cauze penale calificate în temeiul art.201¹ alin. (4) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 8 la 15 ani, în penitenciar de tip închis.

În 6 cauze penale calificate în temeiul art. 27, 145 alin. (2) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 11 ani și 3 luni la 20 ani (concurs de infracțiuni), în penitenciar de tip închis.

În 5 cauze penale calificate în temeiul art. 145 alin. (2) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 17 ani la 19 ani, în penitenciar de tip închis.

În cauzele penale de fucid a fost aplicată în mare parte o pedeapsa penală mai aspră. Astfel, în 2 cauze calificate în temeiul art. 145 alin. (2) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea, respectiv de 18 ani și 19 ani, în penitenciar de tip închis. În alte 4 cauze penale calificate în temeiul art.201¹ alin. (4) CP a fost aplicată pedeapsa cu închisoarea care variază de la 8 ani și 5 luni la 15 ani, în penitenciar de tip închis.

Datele analizate arată că, în principiu, pedepsele penale aplicate în cauzele atribuite în competența Comisiei, pot fi considerate ca fiind disuasive și proporționale gravității faptelor prevăzute în aceste norme. Totuși, în unele cazuri pedepsele aplicate ar părea să fie insuficient de descurajante pentru agresorii familiari.

În acest sens este relevant următorul studiu de caz.⁵⁶

Studiu de caz 4. Aplicarea nemotivată a pedepsei sub limita minima stabilită.

La 12.10.25, ora 19:10, în urma conflictului spontan P.A. a.n.1978 i-a aplicat soției P.A. a.n.1975 multiple lovituri cu pumnii și picioarele în regiunea toracelui pe partea stângă cauzându-i, potrivit raportului de expertiză, traumatism închis al toracelui, fractura coastelor 2,3,4,5,6,7 pe stânga, etc., care prezintă pericol pentru viață și se califică ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. Victima a recunoscut că nu poate lucra și nu se poate întreține de sine-stătător. Cauza penală, pornită în temeiul art.201¹ alin. (3), lit. a) CP, a fost examinată în procedură simplificată (art.80¹ CP, art.364¹ CPP), agresorului fiindu-i aplicată pedeapsa de 4 ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis.

Instanța de judecată menționează în sentință că, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni. În același timp, judecătorul a aplicat inculpatului pedeapsa de 4 ani închisoare (a explicat că art.90 CP nu admite aplicarea suspendării executării pedepsei pentru fapta gravă calificată în temeiul art. 201¹ alin. (3) lit. a) CP). Este important de reținut că, în condițiile examinării cauzei penale conform procedurii prevăzute de art.80¹ CP și art.364¹ CPP, limita minima a pedepsei, pentru comiterea faptei calificate în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) CP, se reduce la 4 ani și 6 luni. Însă instanța de judecată, fără a reține circumstanța agravantă - comiterea infracțiunii de către o persoană în stare de ebrietate alcoolică, fără a menționa despre careva

⁵⁶ c/p 2025380358;

circumstanțe excepționale pe cauză, aplică art.79 CP și stabilește pedeapsa sub limita minimă, deja redusă în condițiile examinării cauzei în procedură simplificată.

Manifestarea indulgenței față de inculpat rezultă și din următorul studiu de caz.⁵⁷

Studiu de caz 5. Aplicarea pedepsei prea blânde.

La 01.08.25 la domiciliu, fiind în stare de ebrietate alcoolică, M.E. a.n.1983, în timpul conflictului cu concubina G.M. a.n.1983, i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea feței și a capului, iar la 03.08.2025 victima a decedat în spitalul raional. Cauza a fost pornită pe art.201¹ alin. (4) CP. În temeiul concluziilor din raportul de expertiză judiciară, potrivit cărora, vătămările comise nu au legătură causală cu survenirea decesului, și se califică ca vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fapta a fost recalificată pe art.201¹ alin. (1) lit.a) CP. Cauza penală a fost examinată în procedură simplificată (art.80¹ CP, art.364¹ CPP), fără atragerea în proces a succesorului părții vătămate. Instanța de judecată a apreciat că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă prin aplicarea pedepsei de 135 ore muncă neremunerată în folosul comunității. Luând în considerație că inculpatul s-a aflat în arest și arest la domiciliu 41 de zile, care constituie echivalentul a 164 ore de muncă neremunerată în folosul comunității instanța a recunoscut sentința ca fiind executată și a eliberat agresorul în sala de judecată.

Instanța de judecată a indicat în sentință că, sancțiunea art. 201¹ alin. (1) lit. a) CP stabilește pedeapsa penală cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau închisoare de până la 4 ani, iar conform prevederilor art.80¹ CP inculpatul beneficiază de reducerea limitelor de pedeapsă cu o ¼. Astfel pedeapsa urmează a fi aplicată în limită minimă și maximă de pedeapsă: muncă neremunerată în folosul comunității de la 112,5 la 135 de ore sau închisoare de la 3 luni până la 1 an (de fapt din limita maximă trebuia de scăzut 1 an (care reprezintă ¼)), respectiv limita minimă și maximă de pedeapsă cu închisoare constituie de la 3 luni până la 3 ani.

În pofida explicațiilor din sentință despre scopul și rolul pedepsei penale de restabilire a echității sociale, corectării și resocializării condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni etc., instanța nu a dat aprecierea corespunzătoare personalității inculpatului, nu a reținut declarațiile martorilor despre maltratarea victimei cu o zi înainte de cazul din speță, nu a luat în considerație cazierul contravențional, potrivit căruia inculpatul a fost anterior tras la răspundere contravențională de 12 ori, a faptului că copilul lor comun de 10 ani era atașat doar de mama, preferând s-o însoțească și la spital.

Ar fi dificil de apreciat cazurile menționate drept model de aplicare fidelă a prevederilor art.75 CP și că ar corobora cu reflecțiile referitoare la caracterul echitabil al pedepsei penale, ca măsură de restabilire a echității sociale și de protejare a drepturilor și intereselor victimei, statului și întregii societăți împotriva infracțiunii.

În câteva cauze penale⁵⁸ avocații au solicitat aplicarea art.90 Cod penal, desi prin Legea RM nr.136/2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional),⁵⁹ a fost modificată redacția art.90 alin.(4) Cod penal, care stabilește expres că nu se aplică condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, precum și persoanelor care au săvârșit infracțiune prevăzută de art.201¹ alin.(3) CP. Instanța de judecată nu a aplicat suspendarea condiționată a executării pedepsei invocând existența recidivei periculoase, prevăzută de art.90 alin.(4) Cod penal în redacția veche. Astfel, din textul sentinței, rezultă că unii avocați și justițieri nu urmăresc modificările operate în legislația penală.

⁵⁷ c/p 2025260140;

⁵⁸ c/p 2025420246, Dosarul nr. 1-147/2025, Dosarul nr. 1-121/25 etc.

⁵⁹ Publicată în Monitorul Oficial nr.245-246 din 07.06.2024, art.353, în vigoare din 07.09.2024,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143519&lang=ro;

V. INTERVENȚIA ALTOR AUTORITĂȚI ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE, SOLDATE CU DECES, VĂTĂMARE CORPORALĂ GRAVĂ SAU CU DETERMINARE LA SUICID

5.1. Raportarea (referirea) cazurilor

Actul de violență, inclusiv în mediul familiei constituie un factor de prejudiciere a integrității fizice și psihologice, de încălcare a drepturilor și libertăților individuale ale victimei infracțiunii și persoanelor din anturajul ei. În acest sens este importantă sarcina structurilor responsabile de a asigura asistența necesară pentru restabilirea persoanelor care, în virtutea unor împrejurări nefericite, au fost ținta directă sau indirectă a acțiunilor infracționale cu consecințe grave.

Este important de menționat că, în conformitate cu legislația în domeniu,⁶⁰ asistența socială poate fi acordată în baza referirii sau din oficiu. Referirea pro-activă a victimei către servicii specializate, incluzând adăposturi, consiliere psihologică, servicii sociale de sprijin și asistență, reprezintă una dintre responsabilitățile fundamentale ale structurilor abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței, pentru asigurarea protecției și restabilirii victimelor.

Raportarea cazului de violență de către profesioniști are loc, de regulă, pe calea întocmirii Fișei de referire adresată structurii teritoriale de asistență socială. Instituțiile medicale și instituțiile de învățământ pot adresa, după caz, Fișa de referire și Inspectoratului teritorial de Poliție. Din momentul recepționării Fișei de referire, structura teritorială de asistență socială coordonează și monitorizează activitatea de sprijinire/consiliere a victimelor și de resocializare a agresorilor.

Precum s-a menționat mai sus, în perioada anului 2025 în Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății au fost recepționate 62 Formulare de colectare a datelor, în privința la 59 cazuri. În 3 cazuri au fost întocmite câte 2 Formulare de colectare a datelor, după numărul victimelor. Concomitent, Secretariatul Comisiei a recepționat de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale notele analitice în privința cazurilor de violență atribuite în competența Comisiei, sistematizate în baza informației primare obținute de la Agențiile teritoriale de asistență socială.

Datele colectate în formulare arată că, din numărul total de 59 cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, prezentate în Comisie, actul de violență a fost raportat în 16 cazuri, inclusiv în 11 cazuri violența a fost raportată de Inspectoratele de Poliție, 3 cazuri au fost raportate de instituțiile medicale, în special comunicările despre decesul victimei, 2 cazuri au fost comunicate de alți subiecți (1 caz comunicat de Agenția Națională pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie și 1 caz comunicat de A.O. Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC)). A fost indicat și 1 caz de autosesizare a asistentului social comunitar. Trebuie de menționat că, în mare parte raportarea cazurilor țintește soluționarea problemelor de protecție a copiilor aflați în situații de risc. În câteva cazuri cu victime adulte, din cele raportate, victimele au refuzat colaborarea cu serviciile de asistență socială, inclusiv din nedorința de a face public cazul de violență.⁶¹

În 38 cazuri sau 65% din numărul total, nu s-a raportat în vederea evaluării nevoilor de consiliere și sprijin pentru restabilire a victimelor directe sau indirecte ale violenței, în celelalte nu se cunoaște. Din 16 cazuri de violență, comise de agresori cu antecedente penale sau anterior judecați pentru comiterea violenței în familie, au fost raportate doar 3 cazuri.

Este important de menționat că, 14 cazuri de violență atribuite în competența Comisiei, au fost săvârșite în perioada când făptașul a fost sau încă mai era la evidența Poliției ca și agresor familial (deci, familia se confrunta cu o stare de violență stabilă), însă doar în 5 cazuri Inspectoratele de Poliție au raportat cazul pentru a fi luate măsuri de sprijin a victimelor sau membrilor familiei afectate de

⁶⁰ Art.8 al Legii nr.547/2003, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142238&lang=ro

⁶¹ c/p 2025150291, c/p 2025150394, c/p 2025240188, c/p 2025230038, c/p 2025420246, c/p 2025360148 etc. În c/p 2025330296 fiica victimei decedate a refuzat consilierea psihologică, iar în c/p 2025240201 victima a acceptat colaborarea doar cu asistentul social comunitar.

violență. Aflarea agresorului la evidența Poliției în calitate de agresor familial nu a determinat angajații Poliției la măsuri pro-active de lucru cu agresorii. Drept consecință, faptul în sine de aflare a agresorului la evidența Poliției nu a produs efecte pozitive asupra comportamentului agresorului, care continua să săvârșască acte de violență în privința aceleiași victime, în unele cazuri chiar cu consecințe mai grave.

În cazul comiterii violenței de către agresori dependenți de alcool sau substanțe psihotrope, actele de violență au fost raportate în 8 cazuri și nu au fost raportate în 25 cazuri. În același timp au fost raportate 6 cazuri comise de agresori fără vicii și adicții. Totodată, actele de violență asupra victimelor care consumă abuziv alcool, au fost raportate în 8 cazuri și nu au fost raportate în 16 cazuri.

De altfel, informația acumulată, inclusiv din Formularele de colectare a datelor, nu oferă claritate în privința măsurilor realizate după raportarea cazului, dar mai ales care este impactul acestor măsuri, din perspectiva prevenirii actelor repetate de violență.

Pentru a intensifica activitatea și a spori eficiența pe dimensiunea reabilitării sociale a victimelor infracțiunilor atribuite în competența Comisiei, ar fi binevenită revizuirea metodelor actuale de activitate, iar pentru început, revizuirea indicatorilor de performanță la aprecierea prestației autorităților abilitate cu atribuții de prevenire/ combatere a violenței. Aceste mișcări ar constitui un factor benefic pentru implementarea standardelor promovate de Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de Recomandarea Rec (2023)2 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind drepturile, serviciile și sprijinul pentru victimele infracțiunilor.

5.2. Modul de implicare a autorităților

Cadrul normativ existent oferă bază solidă pentru protecția victimelor, iar mecanismele instituționale de intervenție în regim de urgență – ordinul de restricție de urgență (ORU), ordonanța de protecție (OP), serviciile specializate de consiliere – configurează o arhitectură juridică destul de avansată. Totuși, rezultatele analizei relevă că, chiar și în cazuri de violență extremă transpunerea acestor prevederi în practici eficiente rămâne problematică.

Reiterăm că, în perioada anului 2025 au fost săvârșite 68 cazuri de violență atribuite în competența Comisiei, care au determinat pornirea: a 9 cauze penale în temeiul art.27, 145 alin. (2) lit. e¹) CP, a 9 cauze penale în temeiul art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, a 36 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP, 3 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. b) CP, a 8 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, a 2 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (1) lit. a) CP⁶² și 1 cauză penală în temeiul art.151 alin. (4) CP. În perioada de referință în Comisie au fost transmise pentru analiză 62 de Formulare de colectare a datelor, în privința la 59 cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Datele analizate arată că, după comiterea actelor de violență extremă, doar în 18 cazuri au fost aplicate măsuri de protecție (ORU și OP) în favoare victimelor și altor membri de familie, inclusiv în 16 din 40 cazuri pornite în temeiul art.201¹ CP și în 2 din 9 cazuri pornite în temeiul art.27, 145 CP. Agresorii familiali au fost subiecți ai probațiunii doar în 8 cazuri, inclusiv în 2 cazuri⁶³ în legătură cu aplicarea dispozitivului de monitorizare electronică.

Potrivit notei analitice a Ministerului Muncii și Protecției Sociale, structurile teritoriale de asistență socială au intervenit în 24 cazuri, inclusi în 11 cazuri pentru analizarea stării de risc pentru

⁶² c/p 2025180220, agresorul a acționat prin mijloace care indică cruzime deosebită: Ș.M. a stropit-o cu benzină pe suprafața corpului pe soția sa, Ș.N. și i-a dat foc cu brichetă, în rezultatul căruia, victimei i-au fost cauzate boală combustională, arsuri pe față, urechi, gât, torace, membrele superioare bilateral, arsură căilor respiratorii, șoc hipovolemic și șoc traumatic;

c/p 2025420428, B.I.la domiciliu i-a aplicat tatălui vitreg o lovitură cu cuțitul de bucătărie în regiunea gâtului.Urmărirea penală a fost pornită inițial pe art.201¹ alin. (1) lit. a) CP, ulterior recalificată pe art. 27, 145 alin. (1) CP.

⁶³ c/p 2025150393, c/p 2025240180;

copiii din familiile afectate de violență și, după caz, pentru atribuirea copiilor, cu suportul autorității tutelare locale, către diferite servicii sociale de plasament.⁶⁴ Numărul de intervenții este explicat prin lipsa Fișelor de referire din partea structurilor responsabile sau refuzul colaborării victimelor adulte cu asistentul social comunitar și cu specialiștii din alte sectoare. Reticența în colaborarea victimelor cu reprezentanții autorităților abilitate poate fi explicată și prin situații de gestionare cu exces de zel a unor cazuri,⁶⁵ care generează consecințe nedorite.⁶⁶ Asemenea cazuri nu vor stimula cooperarea autorităților cu victimele și alți membri ai familiei afectate de violență, ultimii fiind preocupați să păstreze în taină cazul. Pentru depășirea acestor situații și predispunerea victimelor să fie deschise pentru cooperare, este necesar ca ultimele să se încredințeze că problema lor nu va fi accesibilă publicului. În această ordine de idei este oportună indentificarea soluțiilor pentru a spori siguranță împotriva scurgerilor chiar și involuntare de informații protejate și a nu afecta echilibrul psihologic al persoanei interesate.

Implicarea structurilor teritoriale de asistență socială doar în baza Fișelor de referire, fără a practica un mod pro-activ de intervenție, favorizează un mediu propice pentru violență, mai ales în cazul familiilor vulnerabile. Potrivit informației pe cauza de femicid nr.2025250277, *fiul (43 ani), dependent de alcool, a aplicat mamei (80 de ani) violență soldată cu decesul ei, în prezența tatălui paralizat la pat. S-a constatat că agresorul locuia într-o ogradă cu părinții. Vecinii au declarat că inculpatul consuma excesiv alcool și manifesta sistematic comportament agresiv față de părinți, le lua banii și bunurile, nu avea grijă de casă. Victima deseori se plângea că fiul o bate pentru că nu-i dă bani de băutură. S-a adresat la poliție care au asigurat-o că vor lua măsuri, dar nu s-a făcut nimic. Asistentul social comunitar nu cunoștea situația din această familie, desi aici locuiau două*

⁶⁴ Potrivit MMPS, serviciul de asistență socială comunitară, precum și autoritatea tutelară locală au asigurat monitorizarea situației în 33 familii, urmărind respectarea măsurilor stabilite pentru diminuarea riscurilor.

⁶⁵ În pofida faptului că, în cadrul instruirilor organizate în perioada 2024–2025 atât asistenții sociali comunitari, cât și specialiștii în domeniul violenței în familie și al reabilitării victimelor infracțiunilor au fost informați asupra modului de organizare și desfășurare a ședințelor multidisciplinare, principiile colaborării interinstituționale în gestionarea cazurilor.

⁶⁶ La 11.07.25 a fost pornită urmărirea penală în temeiul art.201¹ alin. (3) lit.b) CP, pe faptul că o perioadă de timp de la 05.02.2025, prin conflicte repetate mama a provocat stări de tensiune și de suferință psihică fiicei a.n.2009, determinând încercarea de suicid de către minoră, fapt constatat potrivit procesului-verbal al Echipei multidisciplinare comunitare. Evenimentele au demarat odată cu întocmirea în ianuarie 2025 a Fișei de sesizare din partea administrației școlii din sat privind un caz suspect de violență sexuală asupra copilului. Acționând în interesul superior al copilului, în aceeași zi a fost pornită urmărirea penală pe faptul violului, tot atunci prin Dispoziția primarului din localitate minora a fost scoasă de urgență din familia biologică și plasată în familia terță pe 3 zile. Expretiza judiciară medico-legală asupra copilului, efectuată în câteva zile, nu a depistat leziuni corporale și a exclus existența raportului sexual. În lipsa raportului de evaluare psihologică sau expertizei psihologice în speță, pentru a stabili săvârșirea acțiunilor cu caracter sexual în privința copilului, în ziua următoare s-a întrunit EMD și a decis reintegrarea copilului în familia biologică, având asigurările mamei că concubinel ei (persoana suspectă) nu locuiește în această familie și că nu va permite niciun contact între concubin și fiică. EMD a dispus că minora să fie preluată la evidența STAS ca copil aflat în situație de risc, iar familia supusă monitorizării. Concomitent, a fost confirmată situația de risc și pentru ceilalți 3 copii, prin dispozițiile primarului. În procesul de implementare a evaluării complexe a copilului și familiei, mama și minora au fost referite pentru servicii psihologice în cadrul STAS. În cadrul urmăririi penale pe cauza în privința pretinselor acțiuni cu caracter sexual asupra copilului, ultima la 05.05.2025 a fost audiată în condiții speciale în calitate de victimă, iar la 07.05.2025 CNPAC a expediat Fișa de sesizare din care rezultă că la audieri copilul a manifestat gânduri suicidale, fiind referită de urgență către Centrul Comunitar de Sănătate Mintală (CCSM). Specialistul de la CCSM a recomandat referirea către Centrul Prietenos Tinerilor „Clepsidra”, unde copilul în perioada 06.06.2025-07.07.2025 a beneficiat de 4 ședințe de consiliere psihologică, iar apoi a refuzat continuarea consilierii, afirmând că nu consideră necesară intervenția și nu se identifică cu procesul terapeutic. Deși familia a refuzat continuarea consilierii psihologice, monitorizarea cazului continuă în colaborare cu psihologul din cadrul STAS. S-a stabilit că, familia se întreține din veniturile mamei și a concubinel mamei, care lucrează în domeniul construcțiilor în mun.Chișinău. Presupusul abuzator sexual revine la domiciliu ocazional, relațiile dintre concubin și membrii familiei sunt bune. Organul de urmărire penală intenționează efectuarea evaluării psihiatrico-psihologică a copilei, pentru a clarifica ce a determinat-o la tentativa de suicid (de altfel, din informația disponibilă în Formularul de colectare a datelor nu a fost posibil de stabilit prin ce acțiuni s-a manifestat tentativa de suicid) și cine este agresorul real pe acest caz: mama copilului sau concubinel mamei, sau ambii. Astfel, până organul de urmărire penală timp de mai mult de 1 an încearcă să stabilească tabloul obiectiv al cauzei, copilul minor este supus unor presiuni psihologice profunde, nu în ultimul rând datorită conștientizării că o potențială problemă personală sensibilă a devenit notorie în localitate, cu consecințele de rigoare.

persoane cu vârstă înaintată, una din ele ținută la pat. Victima care singură cu greu se deplasa, se îngrijea de soțul paralizat.

Potrivit rezultatelor analizei celor 62 Formulare de colectare a datelor, în privința la 59 cazuri de femicid și violență în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, transmise spre examinare în Comisie, 39 agresori sau 57% din numărul lor total și 29 victime sau 41% din numărul lor total consumau abuziv sau erau dependenți de alcool. Fără vicii/adicții au fost menționați 20 agresori și 31 victime, iar în privința celorlalte cazuri lipsește informația.

Totodată, la momentul comiterii violenței, 48 agresori și 38 victime erau în stare de ebrietate, în 5 cazuri agresorii și în 23 cazuri victimele nu erau în stare de ebrietate, în celelalte cazuri nu se cunoaște starea lor. În cazurile de femicid 6 agresori erau consumatori abuzivi sau cu dependență de alcool, iar la momentul comiterii violenței 8 agresori se aflau în stare de ebrietate.

Precum se vede, starea de ebrietate joacă un rol important în dinamica violenței, fiind prezentă disproporționat în comportamentul agresorului masculin și funcționând ca factor de escaladare rapidă a conflictelor în contexte tensionate.

Este relevant de menționat și faptul că, 32 agresori aveau antecedente penale sau au fost anterior judecați, inclusiv 12 agresori pentru infracțiuni de violență în familie. O mare parte au fost sancționați contravențional în repetate rânduri, inclusiv pentru acte de violență sau contravenții similare.⁶⁷ Cu toate acestea, doar 15 agresori s-au aflat la evidența Poliției ca agresori familiari, adică potențiali beneficiari ai intervenției terțiare cu măsuri profilactice din partea angajaților poliției și/sau altor structuri abilitate. La evidența Poliției s-au aflat 5 agresori din acei care au comis cazuri de femicid.

Potrivit Formulelor de colectare a datelor nu a fost stabilit nici un caz de aflare a agresorilor familiari la evidența medicului narcolog și nu a fost menționat nici un caz de tratament la narcolog, chiar și în cazul condamnării pentru fapte legate de circulația drogurilor.⁶⁸ La evidența medicului psihiatru se aflau 5 agresori. De asemenea, nu a fost constatăată nici o victimă a violenței aflată la evidența medicului narcolog sau medicului psihiatru și nu a fost invocat nici un caz de tratament la narcolog.

În atare situație rămâne inexplicabilă poziția angajaților din Poliție și din structurile teritoriale de asistență socială pe segmentul combaterii consumului abuziv de alcool, mai ales că, în localitățile rurale toți cunosc despre familiile vulnerabile în acest sens, iar analiza situației de violență în familie constată că o parte considerabilă, dacă nu chiar în majoritatea covârșitoare a cazurilor, actele de violență se produc în stare de ebrietate, fie în timpul consumului de băuturi alcoolice. Cu toate acestea, nu a fost constatat nici un caz de violență în familie, cu agresor și/sau victimă consumatori abuzivi sau dependenți de alcool ori substanțe psihotrope, în care autoritățile abilitate, în persoana Inspectoratului de Poliție, Agenției teritoriale de asistență socială să acționeze în conformitate cu prevederile Legii nr.713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope.⁶⁹

Potrivit informației colectate în cauza de femicid nr.2025110170, pornită în temeiul art. 201¹ alin. (4) CP, anterior au fost 2 plângeri de la victimă despre violența în familie, însă nu au fost luate măsuri eficiente. Structura teritorială de asistență socială a comunicat că, Poliția a avut discuții profilactice cu agresorul, pe care l-a atenționat asupra necesității de a se abține de la consumul de alcool și de a urma un eventual tratament de dezalcoolizare. Agresorul a refuzat recomandările,

⁶⁷ c/p 2025030172, agresorul anterior sancționat contravențional de 6 ori pentru fapte de violență; c/p 2025260140, agresorul anterior sancționat contravențional de 12 ori pentru fapte de violență; c/p 2025110170, agresorul anterior a fost sancționat repetat în temeiul art.78¹ Cod contravențional. La momentul comiterii violenței soldate cu decesul victimei, pe rol în instanța de judecată era o procedură contravențională pornită în temeiul art.78¹ Cod contravențional. Situații de sancționare contravențională anterioară a agresorului în repetate rânduri s-au constatat și în c/p 2025230038, c/p 2025360360, c/p 2025240201, c/p 2025390185, c/p 2025150553, etc. În cauza penală nr.1-965/2025 agresorul a fost sancționat contravențional în perioada 2009-2025 de 49 ori.

⁶⁸ c/p 2025360148;

⁶⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140245&lang=ro

declarând că nu se află la evidența medicului narcolog ca persoană dependentă de alcool și că, consumă alcool doar ocazional la diverse evenimente.

Este necesară elaborarea unei Strategii de combatere a consumului abuziv de alcool prin măsuri hotărâte de aplicare a tratamentului forțat de alcoolism și anihilare a comportamentului violent în stare de ebrietate, cel puțin pentru persoanele care au comis altă dată acte de violență în stare de ebrietate. În acest fel va fi pusă în aplicare norma art.54 din Constituție, care prevede posibilitatea restrângerii drepturilor și libertăților prevăzute de lege în cazul când sunt necesare într-o societate democratică, pentru protejarea drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, or aceste restrângeri vor fi proporționale cu situația care le-a determinat, adică tratamentele crude, inumane și degradante ale victimelor. Asigurarea nivelului necesar de siguranță victimelor violenței, se atribuie la obligațiile statului de a garanta fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, proclamate în art.24 al Constituției Republicii Moldova.

În această privință suntem solidari cu poziția structurilor de asistență socială care consideră că tratamentul obligatoriu a agresorilor dependenți de alcool este stringent necesar și servește interesului superior al copiilor, precum și interesului societății în întregime.

Tratamentul persoanelor care consumă abuziv alcool și substanțe trebuie acceptat drept element indispensabil al procesului de prevenire/combateră a cazurilor de violență, în special de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Totodată, rămân fără soluții eficiente și problemele de sănătate mintală a subiecților violenței în familie, în special a persoanelor care necesită a fi recunoscute ca și agresori familiali. Situația se complică și mai mult datorită insuficienței serviciilor de tratament și consiliere pentru subiecții violenței în familie în corespundere cu necesitățile acestora și este de-a dreptul alarmantă în legătură cu lipsa unei rețele cu servicii de plasament de lungă durată de tip „Casă comunitară” sau servicii „Respiro” cu profil psihiatric pentru persoane cu dezabilitate incurabilă.

În acest sens este relevant următorul studiu de caz.⁷⁰

Studiu de caz 6. Insuficiența măsurilor preventive pentru siguranța victimelor.

La 03.02.25 a fost pornită o cauză penală în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, ulterior faptele fiind recalificate pe art.145 alin. (2) lit.e¹), lit.j) CP, adică omor a membrilor familiei, săvârșit cu deosebită cruzime. Potrivit circumstanțelor cauzei, la 03.02.2025 în orele dimineții, fiul a.n.2001, a intrat în dormitor și i-a aplicat mamei a.n.1966 lovituri cu ciocanul în regiunea capului, după care a strangulat-o cu un prelungitor electric. Apoi a mers la o anexă a gospodăriei și i-a aplicat tatălui a.n.1961 lovituri cu ciocanul în regiunea capului, după care l-a strangulat cu o coardă. Victimele au decedat la scurt timp.

Potrivit Formularului de colectare a datelor, victimele au fost și anterior supuse violenței, însă nu au depus plângeri. Agresorul se afla la evidența medicului psihiatru, iar în perioada anilor 2023-2024 s-a aflat la evidența Poliției ca agresor familial. A fost sancționat pe art.69 alin. (1) Cod contravențional (Injuria). Asistentul social comunitar nu cunoștea nimic despre violența în familie. Victimele și agresorul nu erau la evidența STAS pentru protecție socială. Nu se cunoaște despre referirea la servicii specializate. După comiterea violenței în formă extremă asupra părinților agresorul a fost internat în Spitalul clinic de psihiatrie.

Lipsa soluțiilor la nivel de stat pentru asigurarea unui mecanism funcțional de asistență a potențialilor agresori familiali lipsiți de discernământ, de fapt pune pe seama familiei o povară pe cât de grea în plan social-economic, pe atât de dificilă și periculoasă în plan de securitate a membrilor familiei. Ultimii trăiesc o stare permanentă de stres, în așteptarea pericolului pentru viață și integritate corporală care poate apărea oricând.

⁷⁰ c/p 2025150051;

5.3. Monitorizarea cazurilor

În perioada anului 2025 Secretariatul Comisiei a recepționat 62 Formulare în privința la 59 cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Analiza PNIJ pentru perioada anului 2025 a făcut posibilă identificarea suplimentară a 9 cauze penale⁷¹ în privința la 9 cazuri de violență care fac obiectul de analiză în Comisie, dar pentru acestea nu au fost întocmite Formulare de colectare a datelor. Acest fapt confirmă caracterul defectuos al procesului de monitorizare chiar și în cazul actelor de violență gravă și deosebit de gravă. Prin urmare, este dificil de afirmat cu certitudine care este numărul real a cazurilor de femicid și de violență în familie, soldată cu decesul, vătămarea corporală gravă sau determinarea la suicid a victimelor violenței din perioada anului 2025. Cu toate acestea, prezentul raport, elucidează cu precădere rezultatele analizei a celor 62 Formulare de colectare a datelor recepționate de Secretariatul Comisiei.

De menționat că, Formularele de colectare a datelor pe cauzele de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății în multe cazuri sunt completate necalitativ. Uneori datele incluse într-un compartiment al formularului nu corespund cu cele din alt compartiment. Alteori datele oferite de Poliție nu coroborează cu cele de la ATAS⁷² sau nu coincid cu circumstanțele descrise în sentința judecătorească.⁷³

Rezultatele analizei a constatat în 17 cazuri întocmirea satisfăcătoare a Formulelor de colectare a datelor, în 14 cazuri întocmirea nesatisfăcătoare și în 31 cazuri întocmirea relativ satisfăcătoare a Formulelor. Cel mai frecvent, Formularele de colectare a datelor nu oferă informație clară despre acțiunile realizate în procesul de monitorizare a cazului și cum a evoluat situația. Se crează impresia lipsei de continuitate. În această situație nu este posibil de apreciat randamentul eforturilor consumate. De multe ori formularul este întocmit extrem de superficial, lipsesc informații relevante în privința victimelor și agresorilor. O problemă aparte, frecvent constatată, se referă la lipsa informației despre asistența medicală sau despre soluțiile finale în procesul urmăririi penale a cauzei. Informațiile oferite de Administrația Națională a Penitenciarelor se referă, de cele mai dese ori, la situația învinutului sau inculpatului în speță și mai puțin la istoricul comportamentului anterior în sistemul penitenciar, în special în privința agresorilor cu antecedente penale sau anterior judecați. Este insuficientă și informația oferită de sectorul social, care include cu precădere descrierea activității de asistență și consiliere a copiilor din familiile afectate de violență.⁷⁴ În aceste condiții este extrem de dificil de a urmări și a vedea întreg procesul de lucru cu subiecții violenței, calitatea monitorizării cazului la nivel sectorial, dar și consecutivitatea și oportunitatea implicării specialiștilor, în corespundere cu nevoile victimelor și centrate pe interesul lor și a membrilor de familie vulnerabili.

Numeroase studii despre violența de gen, inclusiv violența în familie au constatat fără careva dubii că, violența domestică are caracter ciclic, care nu se oprește de la sine. Dimpotrivă are tendința de a crește în intensitate și de multe ori degenerază în violență extremă. Înțelegerea acestui proces permite explicarea modului în care persoanele, preponderent femeile, devin victime și cum ajung să-și învețe neajutorarea. Cunoscând acest proces, mai ales în cazurile frecvente de violență sau cazurile de tentativă de omor ori vătămare gravă a integrității corporale polițiștii de sector ar putea să asigure

⁷¹ Dosar nr.1-389/25; Dosar nr.1-147/25; Dosar nr.1-121/25; Dosar nr.1-127/25; Dosar nr.1-1686/25; Dosar nr.1-965/25; Dosar nr.1-69/25; Dosar nr.1-440/25; Dosar nr.1-212/25.

⁷² c/p 2025040161, referitor la măsurile aplicate după comiterea faptei prejudiciabile; c/p/2025220018 referitor la metoda și mijloacele de comitere a actelor de violență; c/p 2025400007, c/p 2025370132, c/p 2025040678, în formular se indică, că agresorul este fără vicii/adicții și nu se află la avertizația Poliției, în timp se în ședința de judecată mai mulți vecini î-l declară consumator abuziv alcool, etc.

⁷³ În unele cazuri, pentru a avea tabloul obiectiv al cauzei, informația insuficientă din Formularele de colectare a datelor, după posibilități, a fost suplimentată cu informația relevantă din actele judecătorești.

⁷⁴ MMPS susține revizuirea Formulelor de colectare a datelor, pentru a permite o evaluare complexă a evoluției situației familiale pe o perioadă mai îndelungată, astfel încât să poată fi analizate schimbările intervenite în dinamica și contextul familiei respective. Prin dezvoltarea platformei digitale *e-Social* s-ar putea de monitorizat mai ușor intervențiile specialiștilor din sectorul social.

monitorizarea permanentă a acestor familii, precum și a familiilor vulnerabile din perspectiva indicatorilor care favorizează violența: familii unde se consumă abuziv alcool; familii cu părinți bătrâni și copii maturi singuratici, etc. În procesul monitorizării ar putea să realizeze din oficiu, în cooperare cu asistentul social comunitar, vizite periodice la domiciliul acestor familii.

În lipsa unor măsuri de monitorizare și intervenție eficiente pe cazurile de violență, situația escaladează în conflicte cu consecințe grave, iar uneori irecuperabile.

În acest sens este relevant următorul studiu de caz.⁷⁵

Studiu de caz 7. Lipsa intervenției eficiente pe cazurile de violență.

La 06.02.2022 concubina B.V. l-a lovit cu cuțitul pe concubinul B.I., fapta fiind calificată conform art.201¹ alin. (1) lit. a) CP și aplicată pedeapsă penală -100 ore MNC.

La 09.09.25 ora 21:55, Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție este informat prin Serviciul 112, cu privire la apelul cet. B.I. despre conflictul cu concubina B.V. Cazul este înregistrat în Registrul nr.2 și apoi emisă încheiere despre lipsa elementelor contravenției prevăzută la art.78¹ Cod Contravențional.

După câteva zile, la 26.09.25 ora 23.12, Serviciul de gardă al Inspectoratului de Poliție este informat prin Serviciul 112, cu privire la apelul, deja a cet. B.V. despre conflictul cu concubinul B.I. Cazul este înregistrat în Registrul nr.2 și apoi emisă încheiere despre lipsa elementelor contravenției prevăzută la art.78¹ Cod Contravențional. La 10.10.25. la domiciliu concubina B.V. în urma conflictului cu concubinul B.I., ambii în stare de ebrietate, i-a aplicat o lovitură cu cuțitul de bucătărie în abdomen, cauzând vătămare gravă a integrității corporale și sănătății. A fost pornită urmărirea penală în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP.

În acest caz, subiecții violenței nu se aflau la evidența medicului psihiatru sau medicului narcolog. Victima și agresorul nu au fost subiecți ai probațiunii și nu se cunoaște nimic despre aflarea lor la evidență la Poliție. Niciunul nu a beneficiat de tratament sau consiliere în vederea reducerii comportamentului violent. Cazul nu a fost referit la serviciile de asistență socială, nu a fost convocată EMD.

Până la incidentul din speță, la data de 15.08.2025 pe numele cet.B.V. a fost deschis management de caz în calitate de victimă a violenței în familie. S-a efectuat evaluarea inițială și complexă, a fost elaborat Planul individual de asistență. Victima a fost informată despre drepturile prevăzute de lege. Însă cet.B.V a refuzat referirea către un centru de plasament, motivând că se află în siguranță și au la îngrijire 3 copii minori. Victimei și agresorului li s-a explicat impactul consumului de alcool și consecințele acestuia, inclusiv asupra bunăstării copiilor, fiind totodată îndrumați să consulte un medic narcolog și să urmeze un program de reabilitare, pentru prevenirea consumului abuziv de alcool și reducerea riscului apariției comportamentelor violente. Ca și în alte cazuri similare, subiecții violenței nu au recunoscut că sunt dependenți de alcool și au refuzat tratamentul benevol de dezalcoolizare. Acest caz confirmă odată în plus necesitatea adoptării unor măsuri hotărâte de aplicare a tratamentului forțat de alcoolism și anihilare a comportamentului violent în stare de ebrietate pentru agresorii familiari.

Potrivit datelor colectate în Formulare, în 17 cazuri, inclusiv în 6 cazuri de femicid, victima a mai fost supusă în ultimii 5 ani actelor de violență. În 9 cazuri victimele au depus plângeri, inclusiv în 2 cazuri au depus plângeri în mod repetat. Solicitanții au obținut consiliere informațională, inclusiv despre servicii de suport, adăpost și asistență juridică. În 7 cazuri, inclusiv 2 cazuri de femicid,⁷⁶ au fost aplicate măsuri de protecție, într-un caz⁷⁷ în mod repetat. Un caz de încălcare a măsurilor de protecție a fost sancționat contravențional. În 6 cazuri, inclusiv 1 caz de femicid, victima a fost referită la servicii de consiliere psihologică. În 3 cazuri agresorul a fost anterior victimă a violenței, însă doar pe 1 caz au fost aplicate măsuri de protecție.⁷⁸

⁷⁵ c/p 2025180451;

⁷⁶ c/p2025150393; c/p 2025110170;

⁷⁷ c/p 2025240188;

⁷⁸ c/p 2025320421, agresorul în speță a fost în repetate rânduri supusă violenței în ultimii 5 ani. Anterior în privința victimei în speță au fost aplicate: la 07.11.24 pe art.78¹ și art.318¹ Cod contravențional la 60 ore MNC, la 09.12.24 pe

Totuși, în majoritatea din aceste 17 cazuri victimele au refuzat colaborarea cu asistentul social comunitar. În 4 cazuri de femicid structurile de asistență socială nu au cunoscut despre cazuri anterioare de violență în aceste familii.

Acești indicii constată un nivel insuficient de monitorizare a familiilor potențial afectate de violență. În mare parte această stare de lucruri este determinată de dezinteresul de colaborare pe cazurile de violență în familie atât din partea specialiștilor, cât și a subiecților violenței. De altfel, unele victime au reușit să se convingă, că depunerea plângerii nu atrage neapărat intervenția solicitată.

În 13 cazuri, potrivit Formulelor de colectare a datelor, victimele și agresorii nu au fost supuși violenței în familie în ultimii 5 ani, respectiv nu au fost aplicate măsuri de protecție și nu au fost expuși serviciilor specializate. După comiterea în 2025 a violenței cu consecințe grave și deosebit de grave, în 2 cazuri din acestea a fost dispusă monitorizarea situației copiilor.

În celelalte 31 cazuri, atât poliția cât și asistența socială nu dispun de informații despre cazuri anterioare de violență în familie și nici despre acordarea serviciilor specializate victimelor sau agresorilor.

A fost menționat un singur caz,⁷⁹ referitor la tentativă de omor comisă de frate asupra surorii, cu agresor aflat la evidența medicului psihiatru, în care pentru prevenirea oricărei forme de neglijare sau abuz, familia este monitorizată sistematic de către asistentul social comunitar prin apeluri telefonice și vizite săptămânale la domiciliu. Acest caz ar trebui să servească ca practică bună în sensul dezvoltării unui mecanism de monitorizare continuă a familiilor vulnerabile în fața pericolului de violență.

Figura 37. Monitorizarea și istoricul violenței în familie

1 — ANTECEDENTE DE VIOLENȚĂ (ULTIMII 5 ANI)

2 — REACȚIA VICTIMELOR (DIN CELE 17 CAZURI CU ISTORIC)

- 1 caz de încălcare a măsurii de protecție — sancționat contravențional
- Victimelor li s-au furnizat informații despre adăposturi, suport și asistență juridică

3 — BARIERE ÎN INTERVENȚIA AUTORITĂȚILOR

- Majoritatea victimelor din cele 17 cazuri au **refuzat colaborarea** cu asistentul social comunitar
- În **4 cazuri de femicid** structurile de asistență socială nu cunoșteau existența violenței anterioare în familie
- Victimele tind să considere că depunerea plângerii **nu atrage intervenția necesară**

art.318¹ și art.353 CC – 50 ore MNC, la 28.01.25 pe art.78¹ CC – 40 ore MNC, la 11.12.25 pe art.78¹ CC – 45 ore MNC. Prin sentința penală din 12.12.24 pe art.201¹ (1) CP – 135 ore MNC.

⁷⁹ c/p 2025330283;

Reticența subiecților violenței în familie de a solicita protecție sau de cooperare cu autoritățile nu poate constitui o scuză pentru structurile abilitate cu funcții de prevenire/combateră a violenței în familie și nu le scutește de obligația de a interveni pro-activ pentru anticiparea cazurilor de violență extremă.

5.4. Cooperarea interinstituțională

Convenția de la Istanbul pledează pentru un răspuns holistic la toate formele de violență, realizat prin cooperarea eficientă a agenților, instituțiilor și organizațiilor relevante, prin modalități care pun drepturile victimei în centrul tuturor măsurilor.

Cadrul juridic și instituțional național a modelat cooperarea în procesul de exercitare și monitorizare a activității de prevenire/combateră a violenței, în special utilizând formatul Echipei multidisciplinare teritoriale (EMD). Definiția din Legea nr.45/2007, inclusă prin Legea nr.252 din 10.07.2025 pentru modificarea unor acte normative,⁸⁰ prezintă Echipa multidisciplinară teritorială ca pe un grup de persoane, creat în cadrul administrației publice locale de nivelul întâi sau al doilea, constituit din asistent social comunitar, medic de familie, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, polițist, reprezentant al administrației publice locale, reprezentanți ai altor organe și organizații neguvernamentale competente. Misiunea EMD este să asigure coordonarea operativă a activităților comune și să intervină prompt în soluționarea cazurilor de violență împotriva femeilor și de violență în familie, cu acordarea serviciilor necesare de asistență.

Conform Regulamentului de activitate a Echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire,⁸¹ membrii EMD sunt obligați să audieze și să analizeze detaliat informația despre fiecare beneficiar, să contribuie la detectarea problemelor și necesităților specifice ale acestuia. Totodată, ei sunt în drept să întreprindă activități în scopul protecției drepturilor și intereselor legitime ale beneficiarilor etc. Echipa multidisciplinară teritorială de la locul de trai este responsabilă și de re/integrarea familială și socioprofesională a beneficiarului, precum și de monitorizarea cazului.

Rezultatele analizei Formulelor de colectare a datelor privind cazurile de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății în perioada anului 2025, constată că în 38 cazuri sau 65% din numărul total, nu au fost raportate cazurile în vederea evaluării nevoilor de consiliere și sprijin pentru restabilirea victimelor directe sau indirecte ale violenței, în 16 cazuri actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială, în celelalte cazuri lipsește informația. A fost dispusă convocarea ședinței Echipei multidisciplinare teritoriale în 8 cazuri, însă lipsește informația clară în privința acțiunilor care au urmat și a soluțiilor finale.

Conform notelor analitice ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială în 23 cazuri, într-un caz ATAS a recepționat o adresare anonimă,⁸² iar într-un caz asistentul social comunitar s-a autosesizat.⁸³ În 34 cazuri nu au fost raportate actele de violență. Convocarea Echipei multidisciplinare teritoriale a fost posibilă în 20 cazuri, inclusiv în 11 cazuri au fost vizați copiii. În 13 cazuri victimele au refuzat colaborarea cu asistentul social comunitar și specialiștii din alte sectoare. În aceste cazuri victimele violenței au fost informate despre serviciile disponibile și drepturile de care pot beneficia. În alte câteva cazuri⁸⁴ a fost întocmit și semnat de către victimă Planul de siguranță.

Diferența indicilor privind cazurile de convocare a Echipei multidisciplinare teritoriale, în informația furnizată de structuri diferite, confirmă lipsa unei cooperări eficiente între principalele

⁸⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro;

⁸¹ Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.228 din 28.03.2014, cu modificări în vigoare de la 01.01.2024
Publicată în Monitorul Oficial din 04.04.2014 nr. 80-85, art. 251;

⁸² c/p 2025150553;

⁸³ c/p 2025220087;

⁸⁴ c/p 2025180451; c/p 2025040383; c/p 2025270434 etc.

structuri publice cu funcții de prevenire/combateră a violenței în familie. Considerăm defectuoasă practica instituită în activitatea structurilor teritoriale de asistență socială de implicare pe caz de violență doar după recepționarea Fișei de referire, în detrimentul modelului pro-activ de intervenție. Or, potrivit Legii nr.45/2007, structurile teritoriale de asistență socială conlucrează cu organele de poliție în activitatea de identificare a persoanelor predispuse la comiterea actelor de violență. Astfel, norma legii admite implicare pro-activă și manifestarea inițiativei din partea ambelor structuri responsabile. Cazul de autosesizare a asistentului social comunitar este un exemplu elocvent în această privință.

Trezește îngrijorare numărul cazurilor de refuz a victimelor de a colabora cu EMD. Reticența subiecților violenței în familie, în special a victimelor de a colabora cu reprezentanții autorităților și structurilor publice abilitate, ar putea servi drept indicator că EMD în modelul actual de funcționare nu este atractiv pentru potențialii beneficiari.

De fapt, această situație este oarecum previzibilă. În rezultatul numeroaselor studii a devenit un fapt notoriu că victimele violenței, mai ales în mediul familiei, mai degrabă vor accepta să sufere în tăcere, decât să expună publicului informația protejată. Se explică prin teama de escaladare a violenței, frica de a pierde legăturile cu copiii, rușinea față de familia de origine sau de comunitate, sentimentul de vinovăție interiorizat etc. Nu în ultimul rând, reticența victimelor este alimentată de lipsa încrederii, determinată de experiența anterioară privitor la indiferența și lipsa de reacție promptă din partea autorităților.

În alte cazuri, reticența victimei se explică prin simpla nedorință de colaborare, bazată pe convingerea că nu este necesitate, mai ales în cazurile persoanelor care consumă abuziv alcool și/sau duc un mod de viață necorespunzător.

Este imperativ necesară o reconstruire a modelului de funcționare a EMD, care să permită selectarea formei de intervenție în dependență de caracteristicile fiecărui caz individual.

În altă ordine de idei, trebuie de menționat că, organul de urmărire penală și procurorul nu interacționează cu structurile abilitate în vederea pregătirii condițiilor (recunoașterea dependenței de alcool, în condițiile Legii nr.713/2001, cu titlu de informație care caracterizează personalitatea infractorului) pentru a solicita ulterior instanței de judecată aplicarea tratamentului forțat de alcoolism, în temeiul art.103 CP.

Nu au fost constatate practici funcționale de cooperare interinstituțională eficientă nici pe alte segmente. În consecință, răspunsul instituțional pe cazurile de femicid și violența în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este fragmentat și lipsit de finalitate. În acest sens este relevant următorul studiu de caz.⁸⁵

Studiu de caz 8. Răspunsul multidisciplinar fragmentat

La 12.10.2025, la domiciliu, cet.N.A., a.n.1996 i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii și picioarele pe diverse părți ale corpului soțului mamei sale, V.A., a.n.1975, cauzându-i vătămare gravă a integrității corporale și a sănătății. Cauza penală în temeiul art.201¹ alin. (3) lit.a) CP a fost pornită la cererea mamei agresorului.

Victima și agresorul pe caz consumă abuziv alcool, ambii s-au aflat la evidența Poliției ca agresori familiali, ambii sunt cu antecedente penale și contravenționale, inclusiv pentru acte de violență în familie. Cazul nu a fost identificat de asistentul social comunitar, însă a fost recepționată o adresare anonimă. Nu a fost convocată Echipa multidisciplinară din cauza lipsei Fișei de referire.

Agresorul a fost în 2023-2025 în repetate rânduri sancționat pe art.78¹ CC și art.318¹ CC cu ore de muncă neremunerată în folosul comunității (MNC). În ultima perioadă, prin hotărârea judecătorească din 01.10.2024, pusă în executare la data de 29.10.2024, agresorului i-a fost stabilită, pentru concurs de contravenții pe art.78¹ CC, pedeapsa definitivă de 60 ore MNC. La 21.05.25 Biroul de Probațiune (BP) a solicitat instanței înlocuirea MNC cu arest contravențional. La 19.01.26 instanța de judecată a admis demersul BP. În martie 2026, la momentul scrierii Raportului de analiză, Biroul de Probațiune încă nu a primit încheierea judecătorească din 19.01.2026 și nu cunoștea situația curentă pe caz.

⁸⁵ c/p2025150553;

În lipsa unui model funcțional integrat de monitorizare și implicare coordonată în procesul de prevenire și combatere a violenței, actele de violență în familie cu urmări deosebit de grave se transformă în obișnuință.

Pentru a depăși deficiențe operationale constatate, este necesară perfecționarea strategiei de intervenție interinstituțională, ținând cont de complexitatea fenomenului violenței. De rând cu realizarea obiectivelor stabilite, aceasta ar oferi finalitate și ar spori eficiența, însăși a activității Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Astfel, se propune examinarea oportunității instituirii unei entități neformale – *Grupul senior de coordonare*,⁸⁶ ca și platformă de interacțiune multisectorială sub egida Agenției Naționale pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie sau a altei autorități publice centrale. Grupul senior va include factori decizionali de nivel superior din autoritățile/instituțiile cu atribuții legale în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, incluzând formele grave ale violenței de gen: reprezentant cu funcție de conducere al MAI, incluzând factori decizionali pe segmentele de constatare, urmărire penală, expertiză criminalistică; reprezentant cu funcție de conducere al Procuraturii Generale; reprezentanți cu funcție de conducere ai Centrului de Medicină Legală, Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic de Psihiatrie”, Instituția Medico-Sanitară Publică „Dispensarul Republican de Narcologie”; reprezentant cu funcție de conducere al Inspectoratului Național de Probațiune și al Administrației Naționale a Penitenciarelor; membru al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; reprezentant cu funcție de conducere al Agenției Digitalizării în Justiție și Administrare Judecătorească. Ar fi binevenită participarea în acest grup a membrului Consiliului Superior al Magistraturii, a reprezentantului cu funcție de conducere al Uniunii Avocaților, a reprezentantului mediului academic. Membrii Grupului senior de coordonare se vor convoca la necesitate pentru a discuta direcții strategice de cooperare interinstituțională pe dimensiunea prevenirii și combaterii formelor grave de violență. Activitatea Grupului va urmări consolidarea instrumentariului practic necesar pentru soluționarea problemelor sistemice, în special cele menționate în rapoartele Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, precum și în alte cazuri deosebite, implicit prin instituirea unor modele univoce și previzibile de reacționare interinstituțională. Metodele operaționale de intervenție pentru soluționarea unor probleme sistemice ar putea fi descrise în textul unor Protocoale/metodologii de cooperare interinstituțională, iar mai apoi preluate ca tematici pentru instruirii multisectoriale.

Rezultatele analizei cazurilor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, înclină spre necesitatea utilizării, după caz, a unor procedee extraordinare de soluționare a problemelor, în acord cu normele și spiritul Convenției de la Istanbul.

⁸⁶ Denumirea este convențională (poate fi alta, mai reușită), s-a avut în vedere și s-a dorit să se înțeleagă că membrii entității trebuie să fie persoane cu putere de decizie și capacități funcționale care să asigure pe sectorul aflat în gestiune implementarea procedurilor și a soluțiilor în privința cărora s-a convenit.

VI. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

6.1. Principalele concluzii

În rapoartele Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor din perioada anilor 2022-2024, a fost pus accentul, de rând cu altele, pe modelul pro-activ de intervenție și colaborarea productivă între instituții pentru prevenirea timpurie a infracțiunilor de violență cu consecințe grave; pe consolidarea mecanismului de identificare rapidă a victimelor de către sistemul medical, social, de asigurare a ordinii și securității publice, și îmbunătățirea instrumentariului de transmitere a informațiilor între diverse instituții ale statului; pe încurajarea victimelor să solicite ajutor și să-și schimbe atitudinile care perpetuează ciclul violenței; pe perfecționarea rețelei de servicii sociale complexe și de lungă durată, inclusiv lărgirea spectrului de servicii prestate etc.

Pentru realizarea acestor deziderate, Comisia a formulat un șir de recomandări pentru instituțiile responsabile, potrivit competențelor funcționale, inclusiv :

- *Procuratura Generală* urma să orienteze procurorii să asigure identificarea motivelor de gen în procesul investigării cauzelor de violență în familie și să acorde atenție deosebită istoricului violenței; să uniformizeze calificarea faptelor de violență extremă, în special asigurând o distincție clară a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 201¹ alin. (4) CP și a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e¹) CP; să realizeze Studiul privind exonerarea de răspundere penală a agresorilor familiari cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, pentru constatarea situației după încetarea măsurilor medicale, în special eventuale cazuri de recidivă; să promoveze evaluarea repetată a riscurilor de violență și recunoașterea calității de parte vătămată copilului martor la violența în familie.

- *Ministerului Afacerilor Interne* i-a fost recomandată îmbunătățirea activității operaționale și a modelelor de interacțiune cu alte structuri responsabile, în special instituțiile medicale și de asistență socială la aplicarea și monitorizarea executării măsurilor de protecție a victimelor violenței, de evaluare a riscurilor în privința membrilor familiei, copii și adulți; actualizarea circularelor și instrucțiunilor interne cu privire la activitatea de prevenire/combateră a violenței în familie, inclusiv din perspectiva coroborării cu constatările elucidate în rapoartele Comisiei.

- *Ministerului Muncii și Protecției Sociale* i-a fost recomandat să dezvolte proceduri standardizate de evaluare a riscului de violență în cazul persoanelor cu vulnerabilități multiple; monitorizarea continuă a familiilor afectate de violență și instituirea pachetului minim de intervenții; fortificarea capacităților de funcționare a serviciului social „Asistența personală” și limitarea potențialelor riscuri de violență în familie din partea prestatorilor de servicii.

- *Agenciei Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie* i-a fost recomandată dezvoltarea instrumentelor interinstituționale de cooperare pentru identificarea, evaluarea riscului, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență împotriva femeilor și a violenței în familie; fortificarea procesului de intervenție a echipelor multidisciplinare în cazurile de violență în familie.

- *Ministerului Sănătății* i-a fost recomandat revizuirea procedurilor de trimitere și de supunere tratamentului obligatoriu a persoanelor consumatoare de alcool/droguri și alte substanțe psihotrope, în special a persoanelor cu comportament violent în mediul familial; îmbunătățirea procedurii operaționale de identificare și interacțiune cu subiecții violenței care prezintă probleme de sănătate mintală.

- *Institutul Național de Justiție* urma să organizeze instruirea audiențelor din perspectiva centrării procesului penal pe victimă, inclusiv aspecte de interacțiune și comunicare cu victima violenței în familie, pentru a depăși prejudecățile înrădăcinate în raport cu victimele.

- *Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat*, i s-a recomandat să asigure specializarea avocaților pe cauze penale de violență în familie; să elaboreze un instrument de evaluare a abilităților de comunicare cu victimele violenței în familie și a calității asistenței juridice garantate

de stat prestate în raport cu necesitățile victimelor violenței în familie; să nu admită practici de desemnare a avocaților care sunt membri de familie pentru asistența victimei și agresorului.

- *Inspectoratul Național de Probațiune* i-a fost recomandată implementarea programelor recuperative care ținesc consumul/dependența de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope pentru persoanele aflate la evidență ca subiecți ai probațiunii; susținerea practicii de întocmire a referatelor prezentințiale în cauzele de violență în familie.

- *Administrația Națională a Penitenciarelor* urma să asigure utilizarea datelor din chestionarul de evaluare a riscului de comitere a actelor de violență în familie la evaluarea riscului de recidivă.

Analiza cazurilor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății din anul 2025, având la bază Formularele de colectare a datelor, notele analitice ale Ministerului Muncii și Protecție Sociale și Inspectoratului General al Poliției, sentințele judecătorești pe cauzele penale din categoria celor atribuite în competența Comisiei, denotă prezența în continuare a deficiențelor sistemice condiționate de anumite imperfecțiuni juridice, insuficiențe în cooperarea interinstituțională și aplicarea precară a cadrului normativ existent.

În anul 2025 a fost completată Partea Generală a Codului penal al Republicii Moldova cu articolul 134²⁷ „Femicid”, în vederea coroborării legii penale cu noțiunea din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. Pentru asigurarea instrumentariului operational de control și analiză a cazurilor de violență cu consecințe grave și deosebit de grave, la 20.06.2025 a fost aprobat Ordinul comun nr. 355/140/550/960/187/73/12 (MAI, MMPS, MS, MEC, MJ, PG, ANPCV) cu privire la instituirea mecanismului interinstituțional de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. A fost elaborat și aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza cazurilor de violență atribuite în competența Comisiei a fost îngreunată de prezentarea pentru examinare a numărului incomplet de Formulare de colectare a datelor. Au fost transmise pentru analiză 62 Formulare în privința a 59 cazuri, din totalul de 68 cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei, determinare la suicid sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, comise în perioada anului 2025.

Completarea necalitativă, pe alocuri incompletă a Formulelor de colectare a datelor recepționate de Secretariatul Comisiei, precum și divergențele constatate în informațiile de la Poliție, și cele de la ATAS,⁸⁷ dar și circumstanțele elucidate în sentințe judecătorești, dezvăluie caracterul defectuos al procesului de monitorizare a cazurilor de violență gravă și deosebit de gravă. Analiza efectuată pe baza informației acumulate chiar și din mai multe surse, deseori nu oferă claritatea scontată în privința acțiunilor realizate și cum a evoluat situația pe caz, nefiind posibil de apreciat randamentul eforturilor consumate.

În anul 2025 au fost comise 68 cazuri de violență cu consecințe grave și deosebit de grave, fiind în număr mai mic față de anul 2024 cu 93 cazuri și față de anul 2023 cu 75 cazuri.

Pe faptele de violență atribuite în competența Comisiei, au fost pornite: 9 cauze penale în temeiul art.27, 145 alin. (2) lit. e¹) CP, 9 cauze penale în temeiul art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, 36 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. a) CP, 3 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (3) lit. b) CP, 8 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (4) CP, 2 cauze penale în temeiul art.201¹ alin. (1) lit. a) CP și 1 cauză penală în temeiul art.151 alin. (4) CP.

Figurează în calitate de victime 45 femei (14 dintre ele decedate și 6 tentative de omor) și 26 bărbați (7 dintre ei decedați și 3 tentative de omor), iar în calitate de agresori 15 femei și 53 bărbați.

⁸⁷ Divergențe pot apărea și din cauza lipsei sincronizării temporale la completarea Formulelor de colectare a datelor de către structurile implicate.

Astfel, numărul femeilor victime predomină, coraportul cu numărul bărbaților victime constituind 65% la 35% din totalul cazurilor analizate. Tendința se menține și în cazul victimelor decedate.

În 21 cazuri sau 31% din numărul total, actul de violență s-a soldat cu decesul victimei. În 13 cazuri victimele decedate sunt femei, iar agresori sunt bărbați (femicid), constituind 93% din totalul femeilor-victime decedate și 62% din numărul total de decese. În 6 cazuri actele de femicid au fost calificate pe art.145 alin. (2) lit. e¹) CP, 6 cazuri în temeiul art.201¹ alin. (4) CP și 1 caz pe art.151 alin. (4) CP. În 6 cazuri de tentativă de omor (din totalul de 9 cauze) victima este femeie. Numărul cazurilor de femicid este în scădere în anul 2025, față de 21 de cazuri în anii 2023-2024 și de 24 cazuri în anul 2022.

Motivul cel mai frecvent invocat de comitere a actelor de violență cu consecințe grave este conflictul apărut între subiecții violenței, care se manifestă prin multiple varietăți. Într-un număr mai mic de cazuri au fost menționate gelozia și intenția victimei de a divorța/întrerupe relațiile de concubinaj. În câteva cazuri motiv de violență a servit confesiunea religioasă sau starea sănătății (psihice), sau situația financiară în familie. Trezește îngrijorare invocarea, ca motiv de violență extremă, situația financiară în familie, mai ales în condițiile nivelului înalt de sărăcie în societate.

Mijloacele de comitere a violenței sunt diferite, de la maltratare cu pumnii și picioarele, până la utilizarea obiectelor ascuțite sau contondente, preponderent instrumente casnice. Utilizarea obiectelor pentru comiterea actelor de violență indică la intenția agresorului de a prejudicia cât mai grav posibil sănătatea victimei. De multe ori agresorul recurge la combinarea metodelor de comitere a violenței. Bărbații-agresori au comis actele de violență preponderent prin metoda maltratării cu pumnii și picioarele, uneori combinate cu obiecte contondente sau prin aplicarea loviturilor cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului victimei. Incendierea victimelor a fost metoda utilizată exclusiv de bărbați-agresori, ei fiind agresorii și în majoritatea cazurilor de strangulare. Femeile-agresori au dat preferință metodei de violență prin aplicarea loviturilor cu cuțitul, iar în câteva cazuri au comis actele de violență prin maltratare cu pumnii și/sau cu obiecte contondente. Presiunile psihologice, de asemenea, au fost aplicate preponderent de femei, cu excepția cazului de utilizare a rețelelor de socializare.

S-a constatat o implicare destul de rezervată a autorităților abilitate în privința aplicării măsurilor de protecție pentru victimele violenței. Doar în 30% din cazuri au fost emise măsuri de protecție, cu precădere ORU pe câteva zile, mai ales că în 60% din cauze penale urmărirea penală s-a desfășurat în condiții de libertate a agresorului.

În perioada anului 2025 în localitățile urbane au fost comise 1/3 din numărul total de cazuri de violență gravă și deosebit de gravă, iar celelalte 2/3 în localitățile rurale. În cazurile de femicid, rezultatele analizei confirmă coraportul de 3 cazuri comise în localitățile urbane, la 10 cazuri comise în localitățile rurale. Se menține practic neschimbat coraportul de cazuri de violență comise în orașe și sate, cu cel înregistrat în anii 2023–2024.

Cel mai periculos loc pentru victimele violenței rămâne a fi și în 2025 domiciliul comun, însă locuirea separată nu oferă securitate deplină. În 11 cazuri, actele de violență au fost comise în afara domiciliului - la rude, la vecini, în locuri publice, la stână etc. În 5 cazuri de femicid, din totalul de 13 cazuri, victimele locuiau separat de agresor.

Situația analizată din perspectiva nivelului de educație și ocupație economică a victimelor constată că, cel mai mare număr de victime ale violenței soldată cu consecințe grave au studii gimnaziale, respectiv în majoritatea cazurilor victimele sunt neangajate formal în muncă, gestionând venituri limitate, obținute ocazional. Doar 11% din victime se bucură de oarecare independență economică. În cazul agresorilor, situația nu diferă substanțial de cea a victimelor. Majoritatea sunt cu studii gimnaziale și situație economică dificilă. Doar 7% din agresori aveau un venit stabil și o perspectivă de relativă independență în plan economic.

În majoritatea cazurilor agresorul era mai tânăr decât victima. Această situație este caracteristică atât pentru cazurile de violență între membrii familiei, cât și între parteneri intimi, în deosebi în relații de concubinaj.

Profesioniștii cu responsabilități de prevenire și combatere a violenței în familie lasă în continuare fără atenția cuvenită situația copiilor și altor membri ai familiei în procesul urmăririi

penale și cercetării judecătorești pe cauze de violență în familie, chiar și în cazurile soldate cu consecințe grave și deosebit de grave.

Violența între partenerii intimi s-a produs în peste 63% de cazuri. Acest număr este mai mare față de anii precedenți, chiar și în situația numărului mai mic de cazuri de violență în raport cu perioadele anterioare. Femicidul include 7 cazuri de violență între partenerii intimi, constituind 55% din numărul total, inclusiv 4 cazuri între soți, 1 caz între foști soți și 2 cazuri între concubini.

Se perpetuă din perioadele precedente situația defavorabilă referitoare la lipsa măsurilor efective de diminuare a viciilor la unii subiecți ai violenței. Astfel, 57% din numărul total de agresori și 41% din numărul total de victime consumau abuziv sau erau dependenți de alcool. La momentul comiterii actului de violență, 70% din agresori și 53% din victime erau în stare de ebrietate. În cazurile de femicid situația este puțin diferită, dar lasă loc de îmbunătățire. Totuși, nu a fost raportat nici un caz de aplicare a prevederilor Legii nr.713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope.

În perioada comiterii actelor de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, 15 agresori, inclusiv 5 în cazurile de femicid, se aflau la evidența Poliției ca agresori familiari. Aceasta confirmă randamentul scăzut al măsurilor desfășurate de Poliție pentru corijarea comportamentului agresorilor și prevenirea actelor de violență repetate.

Pe dimensiunea combaterii violenței în formele sale extreme, rezultatele analizei indică la 69 de cauze penale pornite în anul 2025 pe 68 de cazuri de violență. În judecată au fost expediate 53 cauze penale. La faza de urmărire penală a fost clasat procesul penal în 3 cauze, iar pe 13 cauze continua urmărirea penală.

A devenit o obișnuință înregistrarea comunicărilor despre violență în familie, de regulă, inițial în Registrul nr.2, chiar și în cazul comiterii violenței grave și deosebit de grave, fapt care confirmă subestimarea gradului prejudiciabil a infracțiunii de violență în familie. Astfel, doar în 22 cazuri sau 32%, respectiv în 6 cazuri de femicid (46%) comunicările despre violență au fost înregistrate în Registrului de evidență cu privire la infracțiuni (Registrul nr.1). O parte din Formularele de colectare a informației nu conțin date clare în această privință, fapt care indică la subestimarea importanței procedurii de înregistrare a sesizărilor despre violența gravă și deosebit de gravă, chiar și de către membrii Comisiei/Biroului de lucru.

Rămâne neînsemnat numărul cazurilor (26%) în care actul de violență a fost raportat structurilor teritoriale de asistență socială în vederea evaluării nevoilor de consiliere și sprijin pentru restabilirea victimelor. Din acestea, în mare parte raportarea cazurilor țintește soluționarea problemelor de protecție a copiilor aflați în situații de risc.

Activitatea în cadrul procesului penal, cu mici excepții, se limitează la examinarea cazurilor izolate, cu precădere doar actul de violență sesizat. Se omite cercetarea eventualelor împrejurări care pot dezvălui semnele unei infracțiuni prelungite sau a concursului de infracțiuni. Nu se ține cont de specificul violenței de gen, în care formele extreme de violență de cele mai multe ori reprezintă actul culminant al unor manifestări violente de durată, crescând în intensitate

Procesul de recalificare a faptelor la faza urmăririi penale pe cauzele analizate de violență în familie soldate cu deces sau vătămare gravă, în linii generale poate fi considerat drept satisfăcător. Cu toate acestea, în unele cazuri circumstanțele dezvăluie o practică neuniformă de calificare a faptelor în situații asemănătoare, altele trezesc semnal de îngrijorare.

Organul de urmărire penală nu este preocupat să stabilească în procesul de investigații dacă infracțiunea a fost determinată de prejudecăți de gen. Lipsesc și în sentințe pasaje din care să se înțeleagă că, urmărirea penală și/sau judecarea cauzei s-a axat, inclusiv pe identificarea și analiza unor eventuale circumstanțe care indică la prejudecăți de gen.

Din cele 53 cauze penale expediate în instanța de judecată, în 39 de cauze au fost adoptate soluții – 37 sentințe de condamnare penală, 1 sentință de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical și 1 sentință de încetare a procesului penal cu aplicarea normelor contravenționale. Alte 14 cauze se mai aflau pe rol în judecată.

Circa 2/3 din cauzele penale pe cazuri de femicid și violență în familie, soldată cu decesul victimei sau cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, examinate cu soluție de instanța de judecată au trecut prin procedura simplificată. Nu se vede preocuparea de a stabili cu certitudine dacă inculpații manifestă bună-credință și sinceritate în exprimarea atitudinii față de comportamentul violent sau acceptă examinarea cauzei în procedura simplificată, doar pentru a obține o pedeapsă mai ușoară.

Rămâne neînsemnat numărul cauzelor penale (circa 18%) în care au fost intentate acțiuni civile în procesul penal, însă este îmbucurător faptul că instanțele de judecată mai des dispun încasarea în favoarea victimelor sau succesorilor părții vătămate a prejudiciului material și a prejudiciului moral în sume apropiate de 100% din cuantumul solicitat.

Judecătorii, de regulă, nu țin cont de particularitățile specifice ale infracțiunilor atribuite în competența Comisiei. Motivarea deciziilor și explicarea soluțiilor în partea discriptivă a sentințelor de cele mai multe ori nu rezultă și din prevederile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția la Istanbul).

Nu există o practică uniformă de aplicare a circumstanțelor care pot atenua sau agrava răspunderea agresorului pentru comiterea faptei prejudiciabile. Această situație se datorează, în mare parte, modului diferit de înțelegere și interpretare a normelor materiale și procesuale ale legislației penale.

În majoritatea cauzelor pe fapte de violență, atribuite în competența Comisiei, pedepsele penale aplicate pot fi considerate, cu unele excepții, ca fiind proporționale gravității faptelor.

În multe sentințe se aplică exagerat anonimizarea datelor, astfel fiind imposibil de stabilit numele și vârsta subiecților violenței.

6.2. RECOMANDĂRI

Comisia de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății urmează să monitorizeze în continuare realizarea recomandărilor formulate, inclusiv în perioada precedentă, către autoritățile și instituțiile cu atribuții de prevenire și combatere a violenței în familie. Pentru asigurarea funcționării mai eficiente a mecanismelor sectoriale și interinstituționale de răspuns la cazurile de violență în bază de gen, inclusiv violența în familie, soldată cu decesul, vătămarea corporală gravă sau determinarea la suicid a victimelor violenței, având în vedere și constatările cuprinse în Raportul Comisiei de analiză a cazurilor din perioada anului 2025 se recomandă:

Ministerului Afacerilor Interne

1. Modificarea și completarea instrumentelor operaționale de prevenire/combateră a violenței în familie pentru a asigura identificarea motivelor de prejudecată bazată pe gen în cazurile de femicid și a violenței în familie, soldate cu urmări grave.
2. Îmbunătățirea activității operaționale și a modelelor de interacțiune cu alte structuri responsabile, în special instituțiile medicale și de asistență socială la aplicarea și monitorizarea executării măsurilor de protecție a victimelor violenței, de evaluare a riscurilor de comitere/repetare a actelor de violență în familie.
3. Responsabilizarea profesioniștilor din structurile subordonate în vederea asigurării înregistrării comunicărilor despre femicid și violență în familie exclusiv în Registrul nr.1, pentru asigurarea investigației eficiente a cazurilor.
4. Identificarea resurselor pentru a asigura desfășurarea sistematică a activităților profilactice de prevenire și combatere a violenței în familie, indiferent de perioadele de intensificare a faptelor de violență în cursul anului.
5. Consolidarea capacităților profesioniștilor cu funcții de exercitare a urmăririi penală pentru a asigura în procesul penal cercetarea profundă a tuturor circumstanțelor și identificarea eventualelor semne de comitere a actelor de violență extremă din motive de prejudecată bazată pe gen, informării

părții vătămate/succesorului părții vătămate despre beneficiile inițierii acțiunii civile de recuperare a prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune.

6. Asigurarea cercetării minuțioase a situației copiilor în cazurile de violență în familie, în special cu consecințe letale și informarea autorității tutelare locale în vederea evaluării situației și protecției copiilor.

Ministerului Muncii și Protecției Sociale

1. Încurajarea structurilor teritoriale de asistență socială să aplice un model pro-activ de intervenție cu măsuri corespunzătoare atribuțiilor funcționale, în special în cazul familiilor cu victime cu vulnerabilități multiple.

2. Dezvoltarea procedurilor operaționale standardizate de evaluare a riscului de violență în cazul persoanelor în etate și a celor cu vulnerabilități multiple.

3. Intensificarea eforturilor de abilitare economică a victimele violenței în familie, asigurarea referirii către serviciile de ocupare a forței de muncă și/sau formare profesională în temeiul Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

4. Asigurarea implicării eficiente a structurilor teritoriale de asistență socială, inclusiv în cooperare cu autoritatea tutelară locală în vederea evaluării situației și protecției copiilor din familiile afectate de violență.

5. Asigurarea condițiilor pentru monitorizarea continuă a familiilor afectate de violență și instituirea unui pachet minim de intervenție.

6. Consolidarea în continuare a capacităților profesionale ale angajaților ATAS și STAS, ale mediatorilor comunitari romi pentru a asigura un răspuns coordonat de asistență a victimelor în cazurile de violență împotriva femeilor și violență în familie.

Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și Violenței în Familie

1. Dezvoltarea instrumentelor interinstituționale de cooperare pentru identificarea, evaluarea riscului, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență împotriva femeilor și violență în familie.

2. Consolidarea capacităților echipelor multidisciplinare în cazurile de violență în familie, inclusiv pe calea aplicării modelului de intervenție în dependență de caracteristicile fiecărui caz individual.

3. Monitorizarea procesului de cooperare a structurilor abilitate cu autoritățile tutelare locale în vederea evaluării situației și protecției copiilor în cazurile de violență în familiile cu copii.

4. Dezvoltarea sistemului național de colectare și analiză a datelor privind violența în bază de gen, incluzând cazurile de violență extremă, pentru a asigura buna coordonare între instituții și adoptarea deciziilor în baza datelor reale.

Ministerului Sănătății

1. Revizuirea mecanismelor de referire și tratament a dependenței de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope ale subiecților violenței, în vederea asigurării unui acces funcțional, prompt și eficient la serviciile instituțiilor medico-sanitare de profil narcologic și general din subordinea ministerului.

2. Dezvoltarea și aprobarea procedurilor operaționale interdepartamentale (sistemul de sănătate, ordine publică, asistență socială etc.) privind identificarea și interacțiunea cu subiecții violenței care prezintă probleme de sănătate mintală.

3. Consolidarea abilităților personalului medical pentru un răspuns rapid și eficient în cazul interacțiunii cu victimele violenței în familie.

4. Revizuirea de comun cu MAI a Ordinului interdepartamental nr. 369/145 din 20.05.2016 cu privire la măsurile de îmbunătățire a conlucrării dintre Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne;

Ministerului Educației și Cercetării

1. Asigurarea elaborării și dezvoltării programelor de educație parentală pozitivă în instituțiile de învățământ secundar și superior, pentru a consolida abilitățile parentale sănătoase și a responsabilității față de copii.

Procuraturii Generale

1. Elaborarea instrumentelor operaționale de identificare a motivelor de prejudecată bazată pe gen în cazurile de femicid și a violenței în familie, soldate cu urmări grave.
2. Contribuirea la dezvoltarea abilităților procurorilor pentru identificarea eventualelor motive de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie, soldate cu urmări grave.
3. Monitorizarea eficientă a procedurii de înregistrare în Poliție a comunicărilor despre violența în familie, atribuind atenție sporită cazurilor de violență soldată cu urmări grave.
4. Elaborarea recomandărilor explicative pentru asigurarea unei metode univoce de elucidare a circumstanțelor atenuante și agravante la comiterea infracțiunii, incluzând violența în familie, soldată cu urmări grave.
5. Uniformizarea calificării faptelor de violență soldată cu urmări grave, în special asigurând o distincție clară a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 201¹ alin. (4) CP și a faptelor pasibile de calificare în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e¹) CP.
6. Asigurarea informării părții vătămate/succesorului părții vătămate despre beneficiile acțiunii civile în procesul penal în vederea recuperării prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune.

Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat

1. Organizarea instruirilor cu privire la particularitățile acordării asistenței juridice garantate de stat victimelor violenței împotriva femeilor și violenței în familie, incluzând consolidarea capacităților privind recunoașterea motivelor de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie, soldate cu urmări grave.
2. Elaborarea instrumentelor de evaluare a calității asistenței juridice garantate de stat pe cauzele de violenței în familie, inclusiv abilitățile de comunicare empatică cu victimele violenței.
3. Promovarea specializării avocaților și parajuriștilor pe cauzele de violenței în familie, în vederea asigurării asistenței juridice garantate de stat eficiente victimelor violenței.
4. Neadmiterea practicilor de desemnare a avocaților care sunt membri de familie pentru acordarea asistenței juridice pe cauză victimei și agresorului.
5. Selectarea pentru a reprezenta victimele violenței împotriva femeilor și violenței în familie doar a avocaților care au fost instruiți în privința particularităților acordării asistenței juridice pe asemenea cauze și au susținut evaluarea în privința abilităților de comunicare empatică cu victimele violenței.

Inspectoratului Național de Probațiune

1. Implementarea programelor de recuperare în privința subiecților probațiunii care consumă abuziv/sunt dependenți de alcool, droguri și alte substanțe stupefiante și psihotrope.
2. Îmbunătățirea activității de monitorizare a subiecților probațiunii și de intervenție pentru siguranță efectivă a victimelor violenței.
3. Asigurarea instruirii continue a angajaților în vederea asistenței subiecților probațiunii și completării calitative a Formularului de colectare a datelor.

Administrației Naționale a Penitenciarelor

1. Actualizarea programului de intervenție psihosocială destinat deținuților condamnați pentru violență în familie în vederea reducerii comportamentului violent.
2. Asigurarea utilizării datelor din chestionarul de evaluare a riscului de violență în familie la evaluarea riscului de recidivă.
3. Asigurarea instruirii continue a angajaților în vederea asistenței agresorilor familiari și completării calitative a Formularului de colectare a datelor.

Institutul Național de Justiție

1. Organizarea instruirii audiențelor din sectorul de justiție în vederea centrării procesului penal pe nevoile victimei, inclusiv comunicarea empatică cu victima violenței în familie.

2. Consolidarea capacităților profesioniștilor din sectorul justiției pentru identificarea eventualelor motive de prejudecată bazată pe gen la comiterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie, soldate cu urmări grave.
3. Instruirea actorilor din sectorul de justiție să se ghideze pe cauzele de violență împotriva femeilor și violența în familie, soldate cu urmări grave, de prevederile Convenției de la Istanbul și de jurisprudența CtEDO în privința Moldovei.

Recomandări pentru răspuns interinstitucional la cazurile atribuite în competența Comisiei

1. Actualizarea redacției Formularului de colectare a datelor în corespundere cu cerințele cadrului normativ și asigurarea competenței fiecărui compartiment exclusiv de către instituția cu abilități funcționale în materie.
2. Aprobarea și aplicarea de către poliție, sectorul medical și sectorul social a Chestionarului intersectorial de evaluare a riscului de nivel înalt, în baza indicatorilor unici la orice formă de violență.
3. Analiza oportunității modificării art.201¹ Cod penal prin completarea normei cu elementele agravante privind săvârșirea faptei în stare de ebrietate și săvârșirea faptei cu deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei.
4. Pledoaria în favoarea oportunității de revizuire a redacției actuale a art.133¹ Cod penal (Membru de familie), pornind de la constatările din Raport asupra relațiilor de viață a unor subiecți ai violenței (bunăoară, relațiile dintre tatăl vitreg și fiul neadoptat în condiții legale; relațiile de parteneriat/concubinaj din perspectiva cerințelor Convenției de la Istanbul etc.).
5. Elaborarea și adoptarea Strategiei operaționale de intervenție a profesioniștilor responsabili de prevenirea și combaterea violenței în familie, incluzând condițiile de pătrundere fără consimțământ în domiciliu și alte spații închise, pentru înlăturarea pericolului care amenință viața și integritatea fizică a persoanei.
6. Analiza multisectorială a mecanismelor de referire pentru tratamentul dependenței de alcool, droguri și alte substanțe psihotrope a subiecților violenței, în vederea identificării unui model eficient de acces la serviciile instituțiilor medico-sanitare de profil narcologic și general.
7. Promovarea programelor de educație parentală pozitivă în instituțiile de învățământ secundar și superior, pentru a consolida abilitățile parentale sănătoase și a responsabilității față de copii.
8. Mobilizarea multisectorială pentru desfășurarea sistematică a activităților profilactice de prevenire și combatere a violenței în familie, indiferent de perioadele de intensificare a faptelor de violență în cursul anului;
9. Examinarea oportunității instituirii echipei neformale – Grupul senior de coordonare, pentru asigurarea elaborării și punerii în aplicare a instrumentariului practic de soluționare a problemelor sistemice constatate, inclusiv în rapoartele de activitatea ale Comisiei de analiză a cazurilor de femicid și a violenței în familie, soldate cu decesul victimei sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.